

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2011

Meddelande nr xx från Hornborgasjöns fältstation
Hornborgadokument nr yy Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Rapport 201

Hornborgasjöns fältstation 2011

Arbetsgruppen

Sammanställande	Ida-Linnéa Laudon, Korsviken 117b, 459 91 Ljungskile, 0703-993 734
Kassör	Gunnar Hurtig, Sjövägen 32, 565 32 Mullsjö. 0392-133 33
Ledamot	Karl-Markus Laudon, Grenanders gata 6 B, 541 35 Skövde, 0706-520 927
Ledamot	Olof Johansson, Tjäders väg 4, 521 30 Falköping. 0515-14290
Ledamot	Stig Karlsson, Torggatan 16, 46730 Grästorp. 0702-74 64 79
Ledamot	Christopher Magnusson, Konduktörsgatan 8, 521 32 Falköping, 0515-823 08
Ledamot	

Övriga fältstationsledamöter

Åke Abrahamsson, Marka Skyberg, 521 92 Falköping. 0515-72 60 42
Barbro Axelsson, Ivar Widéns gatan 56, 532 35 Skara. 0511-108 68
Thore Axelsson, Ivar Widéns gatan 56, 532 35 Skara. 0511-108 68
Åsa Axelsson, Rektor Ödbergs gata 10, 532 33 Skara. 0511-107 13
Jörgen Fritzson, Bosgården, 52198 Broddetorp. 0500- 49 12 81
Magnus Hallgren, Sälgstigen 5, 522 35 Tidaholm. 0502-148 05
Peder Hedberg Fält, Daggkåpevägen 29B, 541 47 Skövde. 0500-43 00 62
Clas Hermansson, Jungfruvägen 11, 541 48 Skövde. 0702-54 03 95
Kent-Ove Hvass, Klövervägen 11B, 541 78 Skövde. 0500-42 06 58
Gunnar Jakobsson, St Veka Sätuna, 521 94 Falköping. 0500-49 21 20
Alf Karlsson, S:ta Mariagatan 5B, 532 35 Skara. 0511-144 38
Karin Kjellberg, Västtomten Stenum, 532 94 Skara. 0511-610 07
Peter Laudon, Ryttaregårdsvägen 14, 532 73 Varnhem. 0511-605 86
Mogens Majland, Söbanke Huse, DK-4470 Swebölle. +45 436 105 28
Bengt Pettersson, Borregårdsvägen 14, 532 73 Varnhem. 0511-603 25
Mats Rosengren, Lars Nilsgården 3, 521 98 Broddetorp. 0500-49 13 13
Helge Sundén, Jakobsbergsgatan 46, 521 30 Falköping. 0515-805 92
Albin Thorsson, Ellingavägen 24, 227 34 Lund. 0730-25 58 17
Eric Thorsson, Östra Tunhem, 521 94 Falköping. 0515-137 55

Förord

Denna rapport utgör både Hornborga-dokument och Meddelanden från Hornborgasjön fältstation. Rapporten är en faktasamling om det biologiska livet under 2011, främst fåglar, i och kring Hornborgasjön insamlat av medlemmar i Hornborgasjöns fältstation. Rapporten grundar sig på arbeten utförda med ekonomiskt stöd från Länsstyrelsen Västra Götalands län.

Hornborga-dokument

är namnet på en serie rapporter som började tryckas 1982 i syfte att samla det material av vitt skilda slag som insamlas inför, i samband med och efter Hornborgasjöns restaurering. Målsättningen är att allt material som kan ha dokumentationsvärde skall redovisas i serien. Detta innebär dock att också en del faktasammanställningar av karaktären arbetsmaterial kommer att ingå. Publikationerna utges av Länsstyrelsen Västra Götalands län, platskontor Hornborgasjön. En förteckning över hittills utkomna Hornborga-dokument finns i slutet på rapporten.

Meddelanden från Hornborgasjöns fältstation ISSN 1101-5470

är namnet på den serie undersökningsresultat eller annan väsentlig information som publiceras från Hornborgasjöns fältstations verksamhet. I de fall när Hornborgasjöns fältstation står som utgivare av publikation i meddelandeserien har publikationen ovanstående ISSN beteckning. En förteckning över hittills utkomna meddelanden finns i slutet på rapporten.

Hornborgasjöns fältstation

Hornborgasjöns fältstation, som bildades 1983, bedriver biologiska undersökningar vid Hornborgasjön. Målsättningen för fältstationen är att inom sitt verksamhetsområde, som främst utgörs av Hornborgasjön med kringliggande naturområde, vara centrum för naturvetenskaplig forskning.

Hornborgasjöns fältstation skall därvid speciellt bevaka

- Hornborgasjöns utveckling, dokumentera sjöns vegetation och fågelliv samt effekterna av den avslutade sjörestaureringen
- Hornborgasjöns nationella och internationella betydelse som häckningslokal och rastlokal för fåglar
- våtmarkernas skötsel
- kulturlandskapets utveckling

Verksamheten handhas av ideellt arbetande personer. Fältstationen är lokaliserad till Fågeludden, där lokaler disponeras i Länsstyrelsens administrationsbyggnad.

Huvudman för Hornborgasjöns fältstation är Västergötlands Ornitologiska Förening.

ISSN 1101-5470

Meddelanden från Hornborgasjöns fältstation

Utgivningsår: 2012

Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Naturvårdsenheten

Redaktion: Mats Rosengren

Omslagsbild: Nils Forshed

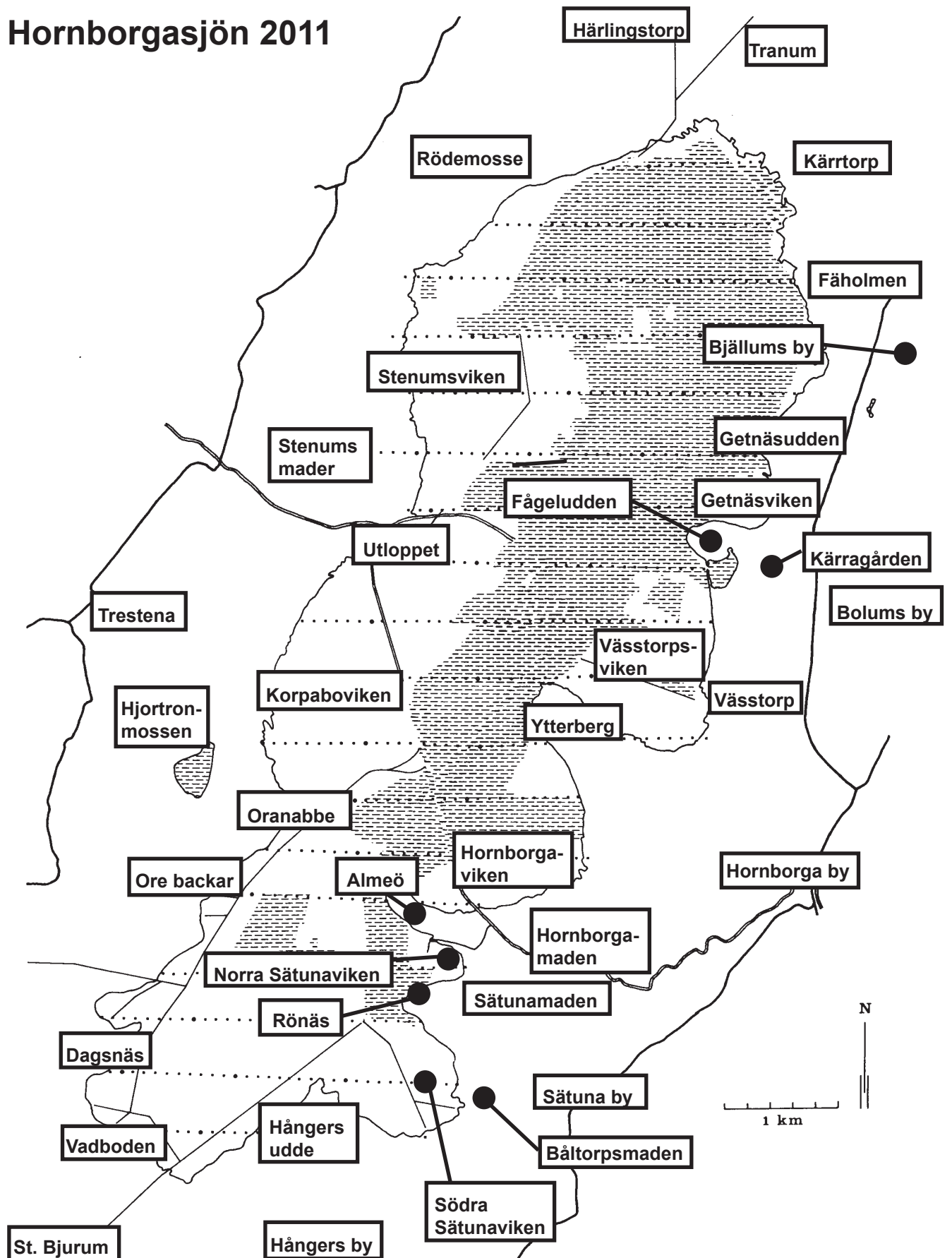
Rapporten finns som pdf på www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/under/Publikationer/Rapporter.

Artiklar i denna publikation bör citeras:

Exempel

Pettersson, B. 2012. Häckande kärrhökar i Hornborgasjön 2011. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2011. sid 26-27. Meddelande nr xx från Hornborgasjöns fältstation/Hornborgadokument nr yy. Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Hornborgasjön 2011

Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 2011

Ida-Linnéa Laudon

Organisation

Verksamheten vid Hornborgasjöns Fältstation administreras av ett arbetsutskott som under året bestått av Ida-Linnéa Laudon (sammankallande), Gunnar Hurtig (kassör), Lotta Berg, Stig Karlsson, Karl Markus Laudon, Christopher Magnusson och Janne Pettersson. Ytterligare 23 ledamöter är knutna till Fältstationens verksamhet.

Möten

Stationens arbetsutskott har haft fem möten under 2011 där säsongens fältarbete och fältstationens verksamhet diskuterats och planerats. Stationschefen har även deltagit på ett gåsseminarium vid Sörfjärden i januari samt ringmärkarmöte i Höllviken i oktober.

Information

På stationens hemsida finns information om stationens verksamhet. Kontinuerligt under säsongen uppdateras hemsidan med nyheter från stationens fältarbete. Hemsidan administreras av Eric Thorsson.

Fältstationen har en e-postlista för att hålla kontakt mellan fältstationens ledamöter. Via E-postlistan sprids information och sammankallas till stationens aktiviteter.

Hornborgaseminarier

Söndagen den 13 mars anordnades det årligen återkommande Hornborgaseminarier i Bolum konferens vid Hornborgasjön. Under seminariet redovisade projektledarna sina resultat från säsongens arbete med Hornborgasjöns fågelliv.

Johan Ahlén, biolog från Naturcentrum höll föredrag om Fladdermöss. Seminariet var som vanligt välbesökt med drygt 50 deltagare.

Publik verksamhet

Fältstationen har under våren genomfört ett antal ringmärkningsguidningar för bland annat skolklasser. På Hornborgadagen i september visades ringmärkning för allmänheten.

Projekten

Projekten tillsammans med ringmärkningen utgör stationens kärnverksamhet. Fältstationen har genom inventeringar och undersökningar under säsongen följt fågellivet i och kring Hornborgasjön. Fältarbetet inleds under våren med inventeringar av rastande simfåglar, tranor och andra våtmarksfåglar. Under häckningstid genomförs inventeringar av häckfågelfaunan i och kring sjön. Under hösten pågår räkningar av rastande simfåglar samt rastande tranor. Verksamheten utgör en viktig del i uppföljningen av Hornborgasjöns restaurering.

Personal

Åke Abrahamsson har under året verkat som stationschef. Han har varit ansvarig för flera av projekten, drivit stationens löpande arbete samt representerat fältstationen bland annat i Länsstyrelsens arbetsgrupp kring grågås samt i Hornborgasjöns programråd.

Christopher Magnusson har ansvarat för småfågelmärkningen vid Kärragården. Det har även ringmärkts vid Vekamaden, Fågeludden och i Vässtorpsviken. Under året har 1381 fåglar märks runt sjön.

Projekt

Häckande doppingar

Peder Hedberg Fält

Häckande storskarv och gråhäger

Peder Hedberg Fält

Häckande svanar

Åke Abrahamsson

Häckande fiskgjuse

Eric Thorsson och Albin Thorsson

Häckande kärrhökar

Bengt Pettersson

Häckande tornfalkar

Åke Abrahamsson

Häckande måsar och tärnor

Peder Hedberg Fält

Häckfågelfaunan vid Vallen

Barbro och Thore Axelsson

Rastande simfåglar

Åke Abrahamsson

Rastande tranor

Alf Karlsson och Clas Hermansson

Ringmärkning

Mats Rosengren

Skotträkning vid andjaktspremiären

Mats Rosengren

Fågelobservationer

Magnus Hallgren och Stig Karlsson

Natura 2000-inventeringar

Åke Abrahamsson

Publiceringar

Pettersson, B. Kärrhökar i Hornborgasjön före och efter restaureringen. Grus- Fåglar i Väster götland 14 nr 1 s. 6-10.

Abrahamsson, Å. Grågäsen (Anser anser) vid Hornborgasjön. Grus- Fåglar i Västergötland 14 nr 2 s. 14-18.

Ekonomi

Verksamheten har under året stöttats ekonomiskt av Länsstyrelsen Västra Götalands län. Intäkter har också inkommit för guidning från Habo kommun.

Vi riktar ett varmt tack till våra bidragsgivare som gör vår verksamhet möjlig att genomföra!

Vattenståndet i Hornborgasjön 2010

Peder Hedberg Fält

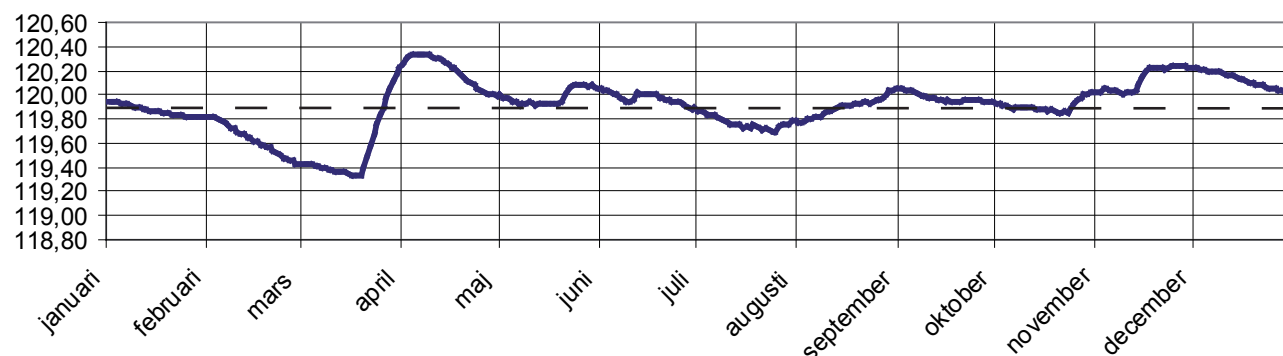
Det kalla vädret som avslutade 2009 fortsatte in i januari. Månadstemperaturen för månaden blev $-8,0$ grader i Skara, vilket var närmare 5 grader kallare än normalt. Även en del snö föll under månaden och ökade snödjupet ytterligare. Vid månadens slut noterades ett snödjup om 33 cm i Skara vilket innebar att förhandstappning av sjön fick inledas. Vintertemperaturerna fortsatte även in i februari då ytterligare mer snö kom. Som mest under vintern uppmättes snödjupet till 58 cm i Skara och på bergen var det närmare 100 cm. Hornborgabygden har inte upplevt så mycket snö sedan de snörika vintrarna i mitten på 1980-talet. Flera ansåg att vi nu skulle få en ordentlig vårflood i sjön, liknande den som var 1977. Förhandstappningen av sjön fortsatte även under februari och mars vilket gav årets lägsta vattennivå den 18 mars med $+119,33\text{M}$. Kring den 10 mars blev det äntligen några plusgrader i luften och många började se våren framför sig efter en lång och snörik vinter.

Snösmältningen började så sakteliga och kulminerade kring den 20 mars då Slafsan var fylld med smältvatten. Sjön steg med en meter från den 19 mars till den 5 april då vattennivån nådde sin kulmen med $+120,34\text{M}$. En del öppna vakar uppstod i sjön i början av april och blev helt isfri den 10 april. April blev som vanligt nederbördsfattig med endast 17,7 mm regn och stundtals även varmt väder med 18 grader den 26 april. I mitten av maj drog en varmfrent in från Ryssland vilket bidrog till temperaturer på över 20 grader och en hel del nederbörd med åskskurar. I samband med nederbörden steg sjöns

vattennivå från $+119,92\text{M}$ till $+120,08\text{M}$ från den 19 till den 29 maj. Säkerligen förstördes flera bon i samband med åskovädren då det i många bon fanns nykläckta ungar vid denna tid vilka är känsliga för både väta och kyla. Början av juni fortsatte med varmt väder och den 10 kom ett åskoväder in som bidrog att sjön steg med 7 cm. Resten av juni blev odramatisk och nederbördsfattig ända fram till den 12 juli då ytterligare fler åskoväder kom in över södra landet.

Början av juli bjöd även på mycket varmt väder med som mest 33,4 grader den 11 juli och tropiska nätter, dvs temperaturer över 20 grader, förekom. I samband med åskovädren steg sjön med 35 cm från den 24 juli till den 31 augusti. Både juli och augusti kom därmed att bli nederbördsrikare än normalt med 268 resp 265% mer nederbörd än normalt. Hela september och första halvan av oktober gav många behagliga och härliga höstdagar med normal nederbörd, fast i slutet av månaden förekom en hel del regn som fortsatte in i november. I mitten av november slog kung Bore till med kallt väder vilket gav upphov till att isen lade sig helt och hållet den 25 november. En hel del snö föll i slutet av månaden och fortsatte så även under december. För andra året i rad fick vi uppleva en vit jul och nyår med ett snödjup på närmare en halv meter. December kom också att bli riktig kall med temperaturer ned mot -21 grader den 1:a. Medelvattenståndet för året blev $+119,92\text{M}$ och vattenståndsamplituden mellan högsta och lägsta vattenstånd blev 101 cm. Årsnederbörden var 775 mm på SMHI:s station i Skara mot normala 556 mm.

m ö h

Figur 1. Vattenståndet i Hornborgasjön 2010 (enligt SMHI:s pegel 108-2455 Fågeludden). Rak streckad linje i diagrammet anger medelvattenståndet $+119,88\text{M}$ i enlighet med ansökan om Hornborgasjöns restaurering till Vattendomstolen.

Natura 2000 inventeringar vid Hornborgasjön 2011

Åke Abrahamsson

Uppföljning av Natura 2000 områden gäller hela Sverige och nationell avrapportering skall ske till EU vart sjätte år. Syftet med inventeringarna är att bedöma områdenas bevarandestatus genom fortlöpande och långsiktiga uppföljningar.

Inledning

Den övergripande metoden handlar om att räkna de fåglar som är knutna till en noga avgränsad biotop, i detta fall strandäng. Med hjälp av linjetaxering insamlas uppgifter om det antal arter som utgör underlag för att skapa ett index som användes vid jämförelser. Dessutom görs en bedömning av strandängens övriga tillstånd såsom betesintensitet, gräsmängd, förbuskning etc. Denna uppföljning görs under september till oktober månad.

För Hornborgasjön innebär det att fågellivet från och med 2005 skall följas upp på strandängarna kring sjön. Strandzonen är indelad i 15 delområden som skall inventeras inom en period på tre år, dvs. fem områden per år. Därtill kommer fyra fasta områden som skall inventeras årligen (Hornborgamaden, Almeö, Borängen och Långeland). Se tabell 5 och 5B.

Inventeringsmetoden är anpassad för att göra det möjligt att genomföra uppföljningen med en rimlig arbetsinsats och därigenom säkerställa arbetet för framtiden. Resultatet rapporteras årligen till ansvariga inom Västra Götalands län. Bakgrund och inventeringsmetod har beskrivits av Svensk Naturförvaltning (2005).

Inventeringarna 2011 har utförts av Åke Abrahamsson (Hornborgamaden), (Almeö) och (Borängen), Åsa Axelsson (Långeland), Lotta Berg (Fäholmen), Kent Ove Hvass (Ytterberg) Gunnar Jakobsson (Båltorpsmaden), Janne Pettersson (Vadboden) och Eric Torsson (Fågeluden).

Metod

Inventeringen görs som en linjetaxering som upprepas två gånger per säsong. Varje område besöks en gång i maj och en gång i juni månad under perioden 15 maj till 15 juni. Alla vuxna fåglar (ej årsungar) som vistas inom strandängen antecknas. Överflygande fåglar och individer som inte är knutna till området antecknas separat.

Avståndet mellan linjerna bör vara maximalt 100 meter och ordnas så att linjerna om möjligt genomkorsar ytan med ett zick-zack mönster. Vid den andra inventeringen genomkorsas området så att föregående linjer inte används, utan att inventeringsytan blir relativt jämnt täckt.

Svårtillgängliga områden såsom t.ex. vassbälten eller blöta (dm-djupt vatten) delar inventeras genom att notera fåglar som ses eller hörs från dessa ytor. De fåglar som finns på vattenytan utanför strandlinjen räknas endast om de bedöms tillhöra strandängen. Detta kan naturligtvis vara svårt att avgöra, men individer längre ut än 25 meter räknas inte såvida det inte är uppenbart att de tillhör området. Det är önskvärt men inte nödvändigt att utföra inventeringen på morgonen.

Resultat

Fågelförekomsten, arter och högsta antal från inventeringarna, redovisas i tabell 2. Eftersom insamlade uppgifter skall vara ett underlag för att skapa ett index som skall användas vid jämförelser mellan områden och år är det inte lämpligt att göra en djupare analys av resultaten. Med tillgång till längre serier framåt i tiden kan det vara möjligt att med någon större säkerhet visa tendenser i förekomsten av viktiga strandängsarter.

Under året presenterade uppdragsgivaren ett resultat i stencilform för åren 2005 – 2010.

Detta visar en ökande trend för enkelbeckasin,

ängspiplärka och storspov samt till viss del även gulärta medan årta, skedand, brushane, rödbena och tofsvipa visar en minskande trend. Detta gäller i hög grad även grågås!

Tabell 1. Tabellen visar antal för några strandängsarter inom området Fäholmen 2005, 2008 och 2011. Större förändring – ett skogsområde norr om parkeringen har avverkats mellan 2008 och 2011.

Arter	2005	2008	2011
Ängspiplärka	-	-	2
Gulärta	2	3	9
Sävsångare	3	3	7
Sävspurv	13	4	10
Tofsvipa	-	6	3
Rödbena	-	3	4

Tidigare år har främst försök till jämförelser gjorts av fågelfaunan på Hornborgamaden över åren, i synnerhet i relation till det förändrade betestrycket. Eftersom årets områden till stor del är av det ”publika” slaget kan det vara intressant att se hur dessa områden förändrats över en sjuårsperiod.

Tabell 2. Tabellen visar antal för några strandängsarter inom området Fågeludden 2005, 2008 och 2011. Större förändring – det gamla tornet med tillhörande gångväg har tagits bort.

Arter	2005	2008	2011
Ängspiplärka	-	-	-
Gulärta	10	20	44
Sävsångare	2	1	6
Sävspurv	12	2	12
Tofsvipa	8	26	31
Rödbena	5	5	9

Det är vanskligt att dra för långt gående slutsatser av ovanstående sammanställningar och jag har heller inte försökt att räkna på resultatet. Dock kan man peka på att gulärta visar en signifikant ökning över tiden. De flesta av de övriga arterna ligger inom ramen för vad som kan förväntas med hänsyn tagen till metoden.

Tabell 3. Tabellen visar antal för några strandängsarter inom området Ytterberg 2005, 2008 och 2011

Arter	2005	2008	2011
Ängspiplärka	-	-	-
Gulärta	34	91	34
Sävsångare	2	21	7
Sävspurv	12	30	7
Tofsvipa	23	50	12
Rödbena	17	19	7

Sammanlagt påträffades 89 arter inom Natura 2000 inventeringarna 2011, tre arter fler än 2010. Om man vill kan man se detta antal som ett mått på fågellivet på Hornborgasjöns strandängar och i dess närhet. Man kan i vilket fall utan vidare konstaterar att fågellivet är rikt utmed Hornborgasjöns stränder.

Tabell 4. Tabellen visar antal för några strandängsarter inom området Vadboden 2005, 2008 och 2011. Betet togs bort och ersattes av slätter redan innan 2005

Arter	2005	2008	2011
Ängspiplärka	4	1	2
Gulärta	10	9	28
Sävsångare	5	5	7
Sävspurv	12	18	12
Tofsvipa	92	38	67
Rödbena	11	6	28

Referens

Svensk Naturförvaltning. 2005. Instruktion för inventering av strandängar. Stencil.

Inventeringsöversikt

I översikten nedan kan man se hur alterneringen mellan områdena ser ut. Man kan därvid se att några områden nu har inventerats tre gånger. Inventeringarna startade 2005 med Fäholmen, Fågeludden och Ytterberg och Vadboden som alternerande områden. År 2008 inventerades dessa områden en andra gång för att en tredje gång inventeras 2011.

Tabell 5. Förteckning över Natura 2000 områden vid Hornborgasjön och planerat inventeringsår. Detta betyder att fyra fasta och fem rörliga områden inventeras årligen.

Detta betyder

Område	Inventeringsår					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hornborgamaden	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Almeö	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Borängen	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Långeland	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Fäholmen	2005	-	-	2008	-	-
Kärrtorp	-	2006	-	-	2009	-
Getnäsudden	-	-	2007	-	-	2010
Fågeludden	2005	-	-	2008	-	-
Kalvamyren	-	2006	-	-	2009	-
Vässtorpsviken	-	-	2007	-	-	2010
Ytterberg	2005	-	-	2008	-	-
Sätunamaden	-	2006	-	-	2009	-
Rönäs	-	-	2007	-	-	2010
Båltorpsmaden	2005	-	-	2008	-	-
Hångers udde	-	2006	-	-	2009	-
Vik	-	-	2007	-	-	2010
Vadboden	2005	-	-	2008	-	-
Dagsnäs	-	2006	-	-	2009	-
Hästahuvudet	-	-	2007	-	-	2010

Tabell 5B. Förteckning över Natura 2000 områden vid Hornborgasjön och planerat inventeringsår. Detta betyder att fyra fasta och fem rörliga områden inventeras årligen.

Område	Inventeringsår					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hornborgamaden	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Almeö	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Borängen	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Långeland	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Fäholmen	2011	-	-	2014	-	-
Kärrtorp	-	2012	-	-	2015	-
Getnäsudden	-	-	2013	-	-	2015
Fågeludden	2011	-	-	2014	-	-
Kalvamyren	-	2012	-	-	2015	-
Vässtorpsviken	-	-	2013	-	-	2016
Ytterberg	2011	-	-	2014	-	-
Sätunamaden	-	2012	-	-	2015	-
Rönäs	-	-	2013	-	-	2016
Båltorpsmaden	2011	-	-	2014	-	-
Hångers udde	-	2012	-	-	2015	-
Vik	-	-	2013	-	-	2016

Område	Inventeringsår					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Vadboden	-	-	-	-	-	-
Dagsnäs	-	-	-	-	-	-
Hästahuvudet	-	-	-	-	-	-

Tabell 6. Fågelförekomsten vid delområden inom Natura 2000 området Hornborgasjön 2011. Tabellen redovisar samtliga förekommande arter och högsta antal som är knutna till strandängen från de två inventeringar som utförts under perioden mitten av maj till mitten av juni månad. Följande förkortningar har använts; Hor = Hornborgamaden, Alm = Almeö, Bor = Borängen, Lån = Långeland, Fä = Fäholmen, Fåg = Fågeludden, Ytt = Ytterberg, Bål = Båltorpsmaden, Vad = Vadboden. Antal med asterisk (*) avses fåglar som flygande födosökt över området. Not. Av olika skäl var det inte möjligt att inventera Båltorpsmaden en andra gång.

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Fä	Fåg	Ytt	Bål	Vad
Knölsvan	9	7	4	-	3	11	-	-	-
Sångsvan	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Grågås	406	209	103	3	16	674	2367	-	1500
Kanadagås	-	2	-	-	-	26	4	-	48
Bläsand	102	-	3	-	-	2	230	-	-
Snatterand	114	6	7	-	2	3	-	-	-
Kricka	82	10	-	-	-	11	-	-	-
Gräsand	48	7	4	-	22	26	103	-	-
Årta	4	2	2	-	-	1	-	-	-
Skedand	8	2	3	-	-	4	11	-	3
Brunand	-	-	-	-	-	9	-	-	-
Vigg	9	11	-	-	-	8	-	-	-
Knipa	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Storskrake	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Skäggdopping	2	3	-	-	-	-	-	-	-
Gråhakedopping	14	3	-	-	-	-	-	-	-
Storskarv	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Gråhäger	-	1	-	1	-	-	-	-	1
Brun kärrhök	-	*2	*1	1	-	-	-	-	4
Fiskgjuse	-	*1	-	1	-	-	-	-	-
Tornfalk	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Lärfalk	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Ormvråk	-	-	-	-	1	-	-	-	2
Röd glada	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sothöna	26	21	-	-	1	13	-	-	3
Vattenrall	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Trana	-	2	-	2	-	-	3	-	12
Strandskata	-	2	-	-	-	-	1	-	1
Tofsvipa	103	10	14	-	3	31	63	2	67
Enkelbeckasin	10	7	4	1	1	-	4	8	9

forts. tabell 6

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Fä	Fåg	Ytt	Bål	Vad
Storspov	5	-	-	-	-	-	7	2	-
Småspov	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Brushane	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Svartsnäppa	-	4	3	-	-	-	-	-	2
Rödbena	6	4	7	-	4	9	12	1	28
Skogssnäppa	-	-	2	-	-	1	-	-	1
Drillsnäppa	-	7	-	-	2	-	-	-	1
Grönben	7	21	1	-	-	2	-	-	7
Mosnäppa	-	2	-	-	-	-	-	-	-
M Strandpipare	-	-	-	-	-	1	-	-	2
Skrattmås	-	19	-	4	7	257	-	-	51
Fiskmås	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Dvärgmås	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Fisktärna	*2	*3	2	-	1	2	-	-	-
Svarttärna	-	-	5	-	-	-	-	-	-
Ringduva	-	-	-	-	2	-	-	-	2
Gök	1	1	-	-	-	-	-	1	-
Tornseglare	*9	*11	-	*100	*22	*75	-	-	*20
Sånglärka	19	-	3	-	3	-	3	6	4
Ladusvala	5	*5	3	*2	4	25	-	-	25
Hussvala	-	-	-	1	-	25	-	-	12
Backsvala	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Ängspiplärka	19	4	4	-	2	-	-	78	2
Trädpiplärka	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Gulärla	37	20	31	10	9	44	34	24	28
Sädesärla	1	1	-	1	2	15	3	-	10
Buskskvätta	8	6	2	-	6	-	-	25	10
Näktergal	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Koltrast	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Björktrast	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Rödvingetrast	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Törnskata	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Gräshoppsångare	2	-	-	-	-	-	-	1	1
Sävsångare	31	7	6	-	7	6	7	6	7
Trastsångare	-	-	1	-	-	1	-	-	-
Rörsångare	14	9	-	-	1	2	-	4	-
Kärrsångare	1	-	-	-	2	-	-	-	1
Härmsångare	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Törmsångare	1	-	-	-	2	1	-	2	1
Trädgårdssångare	1	-	-	-	-	3	-	1	-
Svarthätta	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Lövsångare	3	1	-	-	1	4	2	8	3
S V Flugsnappare	-	-	-	-	1	3	-	-	-
Blåmes	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Talgoxe	-	-	-	-	2	1	-	1	-

forts. tabell 6

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Fä	Fåg	Ytt	Bål	Vad
Entita	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Skata	2	1	-	-	1	-	-	-	-
Kaja	18	5	-	-	15	4	-	-	1
Kråka	4	2	-	-	-	2	-	-	-
Korp	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Stare	230	62	127	2	107	9	62	-	50
Pilfink	5	-	-	-	4	6	-	-	-
Bofink	-	-	-	-	-	6	2	-	-
Grönsiska	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Steglits	-	5	-	-	-	-	-	-	2
Hämpling	-	2	-	-	-	-	5	2	4
Rosenfink	-	1	-	-	-	-	-	7	-
Gulspurv	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Sävspurv	28	10	7	3	10	12	7	25	12
Antal arter 2011	43	45	25	17	39	41	20	19	46
Antal arter 2010	49	29	19	17	-	-	-	-	-
Antal arter 2009	45	28	22	19	-	-	-	-	-
Antal arter 2008	51	41	28	20	48	44	49	26	52
Antal arter 2007	49	40	31	17	-	-	-	-	-
Antal arter 2006	38	34	20	12	-	-	-	-	-

Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2011

Åke Abrahamsson

Räkningarna av Hornborgasjöns våtmarksfåglar är basen i den omfattande undersökningsverksamhet som Hornborgasjöns fältstation bedriver sedan lång tid tillbaka. När fältstationen bildades i början av åttiotalet hade räkningarna redan pågått ett tjugotal år, i huvudsak med Per Olof Swanberg som initiativtagare

Inledning

Syftet med projektet är att årligen inventera och följa upp antalen av olika arter simfåglar som utnyttjar Hornborgasjön som rastlokal under vår och höst eller som i tiden däremellan häckar i sjön. Resultaten från de årliga räkningarna är ett sätt att mäta vad som händer med sjöns våtmarksfåglar successivt efter sjöns restaurering och den slutliga vattenståndshöjningen 1995. I själva verket är standardiserade räkningar såsom de redovisas här att återföra till den skötselplan som antogs för Hornborgasjön i samband med restaureringens färdigställande.

En sammanfattning över simfåglarnas förekomst åren 1991-2004, där trender analyseras under 10 år efter den slutliga restaureringen, har redovisats tidigare (Hermansson 2005). Standardiserade räkningar påbörjades 1991 med fyra räkningar under hösten. (Fält.1995a). Räkningar under våren inleddes år 1993 (Fält 1995b). I samband med sjöns restaurering förändrades betingelserna för räkningarna och två nya områden tillkom, södra delen 1994 och Stenum 1995 (Fält 2002).

Dessförinnan har räkningar av antalet rastande simfåglar i Hornborgasjön bedrivits sedan 1960-talet. Räkningarnas genomförande under perioden fram till 1991 har beskrivits tidigare. (Hermansson 2004).

Metod

Räkningarna utförs från de punkter som framgår

av bifogad karta. De bästa observationsplatserna är de fågeltorn som finns utplacerade runt sjön. Dessutom används andra naturliga höjder utmed sjön. Tornet vid Röde Mosse används inte längre på grund av att det är i dåligt skick och dessutom invuxet i skogen. Under våren 2011 genomfördes fem standardiserade veckovisa räkningar med start den 2 april. Dessutom genomfördes en extra räkning den 9 maj. Denna extra räkning har genomförts under flera år; tanken med den är att fånga upp tärnor och vadare, det vill säga sådana arter som anländer sent. Räkningarna påbörjas någon timme efter soluppgången och samordnas i förekommande fall mellan räknarna för att undvika dubbelräkning och liknande.

Under hösten utfördes räkningarna i mitten av respektive månad från augusti till november. Vi räknar på den lördag som infaller närmast den femtonde i månaden. Dessutom är det en målsättning att räkningarna skall ingå i de internationella simfågelräkningarna och även överensstämma med tidpunkten för räkningarna i sjön Tåkern. Områdesindelningen under hösten är densamma som under våren, dock räknas den södra delen av sjön genom paddling efter en given rutt.

Under hösten 2011 genomfördes 4 standardiserade räkningar med start den 20.8. Dessutom genomfördes en extra räkning den 11 december. De arter som ingår i räkningarna (vår och höst) är svanar, gäss, simänder, dykänder, doppingar, hägrar, skarvar, rallfåglar (ej trana) samt vadarfåglar och måsfåglar. (Ej skrattnås om våren) Dessutom noteras till exempel antalet havsörnar med flera arter av särskilt intresse. Under våren åtskiljs, där så är möjligt, hanar och honor av snatterand, gräsand, stjärtand, årta, skedand, samt brunand och vigg.

Resultat och diskussion

Våren

Tabell 3 innehåller jämförelsetal där man kan jämföra 2011 med tidigare år.

Knölsvanarna nådde ett nytt högsta antal om våren någonsin med (1372 ex den 16.4), Utöver knölsvanarna var det endast gråhakedoppingen som nådde sitt högsta antal om våren genom alla tider med (312 ex den 30.4). Däremot minskar de häckande simänderna i antal, i synnerhet årtorna är, som det ser ut, på väg bort från sjön. Se tabell 3.

Den extra räkningen som utfördes den 7.5 förbättrade i någon mån situationen. Tjugo årtor hittades denna dag men i gengäld blev det inte fler än fyrtio skedänder. Här finns en svårighet som gömmer sig i metoden; om växtligheten har nått högt redan en vecka in i maj döljer sig årtor och även skedänder i den uppväxande vegetationen.

Våren bjöd på relativt få av de arter som ore-gelbundet kan förekomma i räkningarna. En amerikansk bläsand fanns vid Vadboden (1 ex den 16.4). Två myrspovar fanns likaledes vid Vadbodskullen i senare delen av april. (2 ex den 16.4) Som regel uppträder enstaka ex av de ovanligare gässen samt dykänder som ejder, svärta, sjöorre och bergand. Så även våren 2011. Förekomsten av dessa arter framgår av tabell 1.

Den 7 maj genomfördes en sjätte räkning, (mot standardiserade fem under våren) detta för att även fånga in sent anländande vadare och tärnor. Det är emellertid vanskligt att mäta eventuell vadarförekomst på detta sätt eftersom deras rastning dikteras av väderförhållandena. Antalet rastare vid räkningen den 7 maj av sådana arter var för grönbena (228 ex), brushane (110 ex) och gluttsnäppa (36 ex), dessa antal får betecknas som goda. Rödbena nådde (86 ex) vilket är det näst högsta antalet under hela 2000-talet. Övriga antal är de förväntade med några få undantag.

För grågässens del blev den högsta siffran under våren (1456 ex den 23.4) Genomsnittet för alla vårräkningarna under år 2011 blev 1270 ex. Som synes ligger detta väl i linje med senare års vårsiffror. Högsta antal för 2008 blev (1350 ex den 3.5), för 2009 (1738 ex den 2.5) och för 2010 (1544 ex den 3.4).

Tillgängliga häckplatser är förmodligen av

avgörande betydelse, det finns skäl att anta att dessa är till fullo utnyttjade och inte i ökande. Detta skulle innebära en stabilisering på 2011 års nivå eller möjligen minskande. Den extra räkningen den 9 maj är inte inkluderad i ovanstående beräkning eftersom det skulle ge en missvisande bild; vid denna tid har redan de första grågässen anlänt som använder sjöns som ruggningsplats.

Hösten - den 21: e i ordningen sedan starten 1991

Denna höst skiljer sig på tre punkter från den närmast föregående; 2010 paddlades inte den södra delen under augustiräkningen, 2010 rådde närmast vinter under novemberräkningen medan denna höst var osedvanligt mild. För det tredje medförde detta att vi kunde genomföra en extra räkning i december. Endast grågås och snatterand nådde sitt högsta antal någonsin den förra med (8864 ex 19.9) och den senare med (2165 ex den 20.8) Övriga arter kom i flera fall inte i närheten av deras högsta antal under mätperioden 1994 - 2011. Några arter nådde i själva verket sina högsta antal redan under nittioalet, se tabell 3. Notabelt är att sothöna och brunand – de tidigare volymarterna från nittioalets början – visar en tendens till att återigen bli fler.

Man kan lägga märke till att de rastande vadarfåglarna varit fler denna höst än under de flesta av åren. De högsta antalen sågs i huvudsak under augustiräkningen. För några av dem blev antalen riktigt höga mätt med Hornborgamått; större strandpipare nådde (66 ex den 20.8) och Kärrsnäppa (121 ex den 20.8). Man torde lägga märke till augustisiffran (3192 ex den 20.8) för tofsvipa som är den i särklass högsta som har noterats.

Grågåsen är en art som svårigen kan räknas med den metod som vi använder för simfågelräkningarna. När räkningarna startar på morgonen har grågässen flugit ut till betesmarkerna för att äta. Senare på förmiddagen återvänder gässen till Hornborgasjön eller någon annan sjö för att dricka varefter det lite senare åter bär av ut på fälten. Dessa födosöksresor kan vara påfallande långa. Om ett återflog sker inom den tid när vi räknar fångar vi denna volym men vi kan lika gärna missa helt. För att få ett riktigt mått

bör man bemanna tillräckligt i gryningen mäta det första utfloget.

Enkelbeckasin är ett annat exempel på en art som inte kan mätas med den valda metoden, dess vanor gör att antalen måste bli för låga vilket gäller både vår och höstförekomsten.

Den 11 december genomfördes en extra räkning vilken möjliggjordes av den milda väderleken. Totalt inräknades 8028 individer, den södra delen räknades dock inte på grund av det var ett tunt istäcke i riset i söder. De stora volymerna denna dag kom från knölsvan (2220), Vigg (1355) samt sothöna (2701) vilket var förväntat. Ytterligt anmärkningsvärt är den svarthalsade dopping i nästan sommardräkt som fanns vid Fågeludden samt två tretåiga måsar; en vid Hornborgamaden samt en sträckande. Dessutom en svärta och en sjöorre sedda från Fågeludden denna dag.

Bland oregelbundet förekommande arter sedda under de ordinarie räkningarna noterades svärta med (2 ex den 17.09), bergand (1 ex den 15.10), rörhöna (1 ex den 17.9), rödspov (1 ex den 16.10), smalnäbbad simsnäppa (1 ex den 20.8), tofsvipa (3192 ex den 20.8), dvärgbeckasin (1 ex den 15.10), skräntärna (4 ex den 20.8), och slutligen tre kungsfiskare (3 ex den 20.8), ägretthäger (1 ex den 17.9, samt prutgåsa (1 ex 25.10)

Dessutom bör en observation nämnas som inte finns med i resultatet eftersom den inte rastade utan flög förbi. Det handlar om den prärielöpare som sträckte förbi Fågeludden den 17.9.

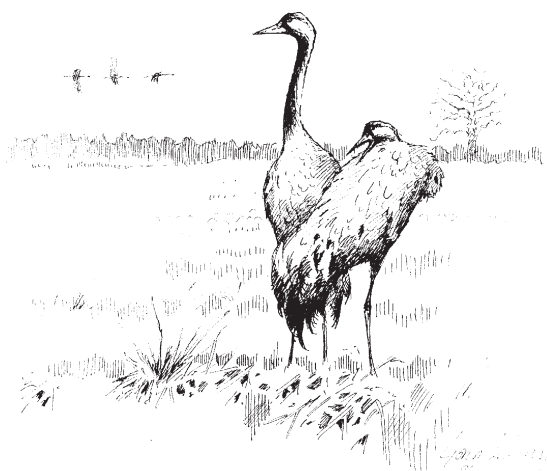
Följande kommentar har i olika skepnad varit ned några gånger men är i hög grad ständigt giltig. Den inträder per automatik när man betraktar senare års resultat av simfågelräkningarna. Flera av de arter och artgrupper som redovisas är föremål för egna projekt där deras reproduktionsframgång mäts och belyses. För den stora gruppen sim och dykänder sker inte detta. Vi vet således inte vilken som är sjön status när det gäller häckande andfåglar av olika slag. Ett skäl är förstås att det är mycket svårt att undersöka och att det saknas relevanta metoder. Ett annat skäl är att det skall göras under en tid när den ornitologiska aktiviteten sjunker jämförd med den tidiga våren. Likafullt är detta en angelägen uppgift att ta i tu

med och som bör ges prioritet under kommande år för att ta reda på hur många av dessa mängder med simfåglar som även kan räknas in bland sjöns häckande fåglar. Ett exempel är vigen där man med en kraftig personalinsats i mitten av juli skulle kunna få med i stort sett varenda kull.

Tack

Simfågelräkningarna vid Hornborgasjön är ett lagarbete, där det krävs stor kännedom om artbestämning och områdenas avgränsningar samt att det görs noggranna anteckningar. Totalt har 20 personer deltagit i räkningarna; Åke Abrahamsson, Lotta Berg, Hanna Berg, Christer Blank, Katarina Bremsjö, Magnus Hallgren, Peder Hedberg Fält, Clas Hermansson, Kent Ove Hvass, Gunnar Jakobsson, Stig Karlsson, Karl Markus Laudon, Cecilia o Bosse Lundström, Christopher Magnusson, Bengt Pettersson, Janne Pettersson, Andreas Sandblom, Albin Thorsson samt Eric Thorsson.

I den mån någon av de här nämnda observationerna skall granskas av regional rapportkommitté har en sådan granskning ännu inte skett när detta skrivs.

Referenser

- Fält, P. 1995a. Rastande simfåglar i Hornborgasjön 1991. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1991. sid 35-40. Meddelande nr 20 från Hornborgasjöns fältstation/ Hornborga-dokument nr 26. Naturvårdsverket, Hornborgasjön.
- Fält, P. 1995b. Rastande simfåglar i Hornborgasjön 1993. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1993. sid 31-40. Meddelande nr 23 från Hornborgasjöns fältstation / Hornborga-dokument nr 29. Naturvårdsverket, Hornborgasjön.
- Fält, P. 2002. Rastande simfåglar i Hornborgasjön 1995. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1995. sid 14-24. Meddelande nr 25 från Hornborgasjöns fältstation / Hornborga-dokument nr 31. Naturvårdsverket, Hornborgasjön.
- Hermansson, C. 2004. Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2002. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2002. sid 20-24. Meddelande nr 32 från Hornborgasjöns fältstation / Hornborga-dokument nr 38. Länsstyrelsen Västra Götaland.

Att läsa även:

- Hermansson, C. 2005. Rastande simfåglar i Hornborgasjön – resultat från 2004 och sammanfattning av åren 1991-2004. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004. sid 26-37. Meddelande nr 34 från Hornborgasjöns fältstation / Hornborga-dokument nr 40. Länsstyrelsen Västra Götalands län.
- Hermansson C, Laudon K M, Thorsson E. Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2005 - 2008. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2006 - 2009. Meddelanden nr 35 - 38 från Hornborgasjöns fältstation / Hornborga-dokument nr 41 - 44. Länsstyrelsen Västra Götaland.

Tabell 1. Sammanställning över resultaten från simfågelräkningarna vid Hornborgasjön våren 2011. En extra räkning gjordes den 9 maj, resultatet redovisas i texten..

Art	2.4	9.4	16.4	23.4	1.5
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	957	1246	1372	1056	966
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	1088	624	300	97	17
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	0	0	0	15	0
Bläsgås <i>A. albifrons</i>	0	0	3	3	2
Grågås <i>A. anser</i>	1235	1302	1162	1452	1195
Grågås x Kanadagås <i>A anser X</i>					
<i>Branta canadensis</i>	2	2	6	3	4
Spetsbergsgås <i>A brachyrhynchus</i>	0	0	6	7	0
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	247	198	169	107	134
Vitkindad gås <i>B. leucopsis</i>	0	2	2	2	0
Bläsand <i>Anas penelope</i>	412	636	1706	577	175
Snatterand <i>A. strepera</i>	46	67	113	144	112
Kricka <i>A. crecca</i>	749	1362	1595	1824	318
Am. bläsand <i>Anas americana</i>	0	0	1	0	0
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	1076	623	318	189	183
Stjärtand <i>A. acuta</i>	16	16	36	10	0
Årta <i>A. querquedula</i>	0	1	0	5	13
Skedand <i>A. clypeata</i>	4	9	53	84	71
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>	58	373	306	290	231
Vigg <i>A. fuligula</i>	607	2326	2467	3524	2788
Brunand x vigg					
<i>Aythya ferruginea x A. fuligula</i>	0	0	1	1	1
Bergand <i>A. marila</i>	0	0	1	0	1
Sjöorre <i>Melanitta nigra</i>	0	0	0	0	2
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	1656	3395	2300	1196	762
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	121	280	100	94	30

forts. tabell 1

Art	3.4	10.4	17.4	24.4	1.5
Småskrake <i>M. serrator</i>	0	0	4	5	20
Storskrake <i>M. merganser</i>	479	209	28	5	1
Alfågel <i>Clangula hyemalis</i>	0	1	0	0	0
Eider <i>Somateria molissima</i>	0	0	0	1	2
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	1	1	0	0	0
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	88	783	637	830	854
Gråhakedopping <i>P. griseogen</i>	6	312	244	328	312
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	0	2	4	7	5
Svarthalsad dopping <i>P. nigricollis</i>	2	21	9	83	69
Obst lom <i>Gavia sp</i>	0	0	1	0	0
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	53	80	98	109	172
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	6	8	9	14	16
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	0	0	0	1	1
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	0	0	0	1	1
Småfl Sumphöna <i>Porzana porzana</i>	0	0	0	1	0
Sothöna <i>Fulica atra</i>	5364	4624	1669	1580	1330
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>	2	0	6	5	5
Mindre strandpipare <i>Charadr. dubius</i>	0	0	0	0	1
Större Strandpipare <i>Charadr. hiaticula</i>	0	0	0	4	
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	468	261	308	388	387
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>	0	0	5	36	19
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	6	14	22	31	34
Rödspov <i>Limosa limosa</i>	0	0	0	1	0
Myrspov <i>L. lapponica</i>	0	0	0	2	0
Storspov <i>Numenius. arquata</i>	3	6	10	5	4
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>	0	0	0	0	4
Rödbena <i>T. totanus</i>	0	8	51	53	67
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>	0	0	0	9	11
Skogssnäppa <i>T. ochropus</i>	4	7	19	11	0
Grönben <i>T. glareola</i>	0	0	0	0	44
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	0	0	0	2	5
Fiskmås <i>Larus. canus</i>	3	16	30	7	11
Gråtrut <i>L. argentatus</i>	143	156	23	8	14
Havstrut <i>L. marinus</i>	34	7	19	5	3
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	0	0	0	20	110
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	0	0	0	1	2

Tabell 2. Sammanfattning över resultat från simfågelräkningar inklusive övriga våtmarksarter vid Hornborgasjön hösten 2011.

Art	20.8	17.9	15.10	12.11
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	2187	2005	2018	1818
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	133	46	7	74
Grågås <i>Anser anser</i>	4181	8864	5581	1069
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	109	217	302	237
Vitkindad gås <i>B. leucopsis</i>	0	0	4	5
Prutgås <i>B. bernicla</i>	0	0	1	0
Hybridgås <i>Anser sp</i>	0	8	9	0
Bläsand <i>Anas penelope</i>	1415	2519	559	235
Snatterand <i>A. strepera</i>	2165	1061	456	400
Kricka <i>A. crecca</i>	3865	4677	2208	544
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	1590	1770	1105	832
Stjärtand <i>A. acuta</i> ⁴⁵	32	89	17	9
Årta <i>A. querquedula</i>	6	0	0	0
Skedand <i>A. clypeata</i>	90	62	85	6
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>	5832	7825	1555	460
Vigg <i>A. fuligula</i>	1560	1865	1776	1902
Bergand <i>A. marila</i>	0	0	1	0
Alfågel <i>Clangula hyemalis</i>	0	0	0	1
Svärta <i>Melanitta fusca</i>	0	2	0	0
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	763	1259	1369	1423
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	19	8	226	252
Småskrake <i>M. serrator</i>	0	0	0	4
Storskrake <i>M. merganser</i>	0	63	193	246
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	0	2	0	1
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	350	393	256	35
Gråhakedopping <i>P. grisegena</i>	11	13	0	0
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	2	5	0	0
Svarthalsad dopping <i>P. nigricollis</i>	1	4	0	0
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	31	192	190	47
Ägretthäger <i>Egretta alba</i>	0	1	0	0
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	25	22	13	8
Sothöna <i>Fulica atra</i>	9176	7788	8133	7557
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	0	1	0	0
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>	2	0	0	0
Större strandpipare <i>Charadr. hiaticula</i>	66	1	0	0
Ljungpipare <i>Pluvialis apricaria</i>	5	1	0	0
Kustpipare <i>P. squatarola</i>	3	2	2	0
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	3192	1663	322	0
Obst <i>Calidris</i> <i>Calidris sp</i>	30	8	0	0
Kärrensäppa <i>C. alpina</i>	121	23	5	2
Kustsnäppa <i>C. canutus</i>	8	0	0	0

forts. tabell 2

Spovsnäppa <i>C. ferruginea</i>	6	0	0	0
Småsnäppa <i>C. minuta</i>	3	0	0	0
Rödspov <i>Limosa limosa</i>	0	1	0	0
Storspov <i>Numenius arquata</i>	2	0	0	0
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	66	62	34	0
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyptes minimus</i>	0	0	1	0
Smaln. simsnäppa <i>Phalaropus lobatus</i>	1	0	0	0
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>	51	5	0	0
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>	16	2	0	0
Rödbena <i>T. totanus</i>	10	0	0	0
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>	32	1	0	0
Grönbenä <i>T. glareola</i>	62	0	0	0
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	16	2	0	0
Dvärgmå <i>Larus minutus</i>	2	0	0	0
Skrattmå <i>L. ridibundus</i>	97	60	9	9
Fiskmå <i>L. canus</i>	2	1	5	22
Gråtrut <i>L. argentatus</i>	9	13	32	29
Havstrut <i>L. marinus</i>	2	0	2	1
Skräntärna Hudroprogne tschegrava	4	0	0	0
Fisktärna <i>S. hirundo</i>	167	14	0	0
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	3	0	0	0
Kungsfiskare <i>Alcedo atthis</i>	3	0	0	0

Tabell 3. Här jämförs de högsta registrerade antalen för några våtmarksarter under räkningarna 1991 till 2010 (Se Hermansson C 2004 samt Dokumenten 2005 - 2009) med resultaten från 2011. Siffran efter antalet anger det år antalet uppnåddes.

Art	Simfågelräkningar 1991 – 2010		Simfågelräkningar 2011	
	Vår	Höst	Vår	Höst
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	1243-09	2359-09	1372	2187
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	1820-10	200-98	1088	133
Grågås <i>Anser anser</i>	2420-04	8224-10	1452	8864
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	434-96	760-05	247	302
Bläsand <i>Anas penelope</i>	2544-10	8900-05	1706	2519
Snatrand <i>A. strepera</i>	310-07	2077-09	144	2165
Kricka <i>A. crecca</i>	3850-01	6500-92	1595	4677
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	1370-06	5700-05	1076	2566
Stjärtand <i>A. acuta</i>	258-09	524-09	36	89
Årta <i>A. querquedula</i>	88-93	111-94	13	6
Skedand <i>A. clypeata</i>	197-03	489-09	84	90
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>	970-05	10500-06	373	7825
Vigg <i>A. fuligula</i>	5105-09	2596-10	3524	1902
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	3657-10	1441-09	3395	1423
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	314-10	290-08	280	252
Storskrake <i>M. merganser</i>	1750-10	1150-09	479	246
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	1360-08	833-09	854	393
Gråhakedopping <i>P. griseogen</i>	265-10	37-06	328	13
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	39-96	8-06	7	5
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	440-01	560-00	172	192
Sothöna <i>Fulica atra</i>	9600-06	21100-04	5364	9176
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	850-03	1960-08	468	3192
Rödbena <i>Tringa totanus</i>	90-09	25-97	67	10
Storspov <i>Numenius arquata</i>	62-05*	7-06	10	2
Enkelbeckasin <i>G. gallinago</i>	113-03	210-06	34	66

Not. För vadarnas del finns siffror i mycket begränsad omfattning att tillgå från tiden före 2001 med dokumenten som källa. Det är emellertid värdefullt att kunna redovisa några av de arter som tillhör Hornborgsjöns strandängsfauna. Antalet för storspov -05 torde röra sig om sträckande, som regel inskränker sig antalet om våren till > 10.

Häckande doppingar i Hornborgasjön 2011

Peder Hedberg Fält

Inledning

Projektet startades upp redan 1981 (Karlsson 1982) men år 1985 övertog Lars-Erik Johansson och Hans-Erik Johansson ansvaret och drev projektet fram till 1999. Från år 2000 övertog jag själv ansvaret som projektledare och har årligen genomfört inventering av häckande doppingar. Under 2000 och 2001 samt 2005 till 2007 räknades samtliga par häckande eller revirhävdande doppingar i sjön samt antalet kullar av svarthakedopping och svarthalsad dopping. På grund av tidsbrist åren 2002 till 2004 samt 2008 och framåt har jag koncentrerat mig på att endast följa upp häckande svarthalsad dopping och svarthakedopping samt häckningsframgången för de båda arterna

I år har jag koncentrerat mig på att enbart inventera svarthalsad dopping och svarthakedopping. Jag har även beräknat antal par gråhakedopping i sjön eftersom både gråhakedopping och svarthakedopping hade utsetts till riksinventeringsarter i landet av Sveriges Ornitologiska Förening. Jag har inte räknat antal kullar av svarthalsad dopping i år. Då smådoppingen är väldigt svårinventerad har inga större ansträngningar gjorts under året för att följa upp den häckande populationen.

Inventeringarna är dels till för att följa upp förändringarna hos de olika arterna av häckande doppingar i samband med sjöns restaurering men även kontrollera beståndens storlek och sammansättning i relation till sjöns ekologiska system, främst sjöns fiskfauna. Årliga inventeringar av fiskfaunan görs av Fiskeriverket och Länsstyrelsen.

Metodik

Under tiden 15 april och 15 juli har inventeringar efter antalet häckande par hos svarthakedopping och svarthalsad dopping genomförts. Inventeringarnas främst utförts från olika observationsplatser runt sjön så att alla delområden har täckts upp. Indelningen av dessa områden är detsamma

Tabell 1. Antal häckande par av svarthakedopping och svarthalsad dopping i Hornborgasjön 2011.

Art	Par
Gråhakedopping	175-180
Svarthakedopping <i>Podiceps auritus</i>	1
Svarthalsad dopping <i>P. nigricollis</i>	89

som används vid simfågelräkningarna. Delar av sjön som ej gått att inventera från land såsom Korpaboviken, Stenum och södra delen har istället inventerats från kanot från mitten av maj till mitten av juli i samband med att övriga inventeringar av våtmarksfåglar görs. Vid beräkning av antalet par gråhakedopping har materialet från årets simfågelräkningar använts.

Metod för inventeringarna följer i stort de anvisningar som Svensson (1976) angivit för inventering av vattenfåglar. För svarthalsad dopping har häckande par beräknats utifrån antalet bebodda bon vid respektive kolonin. Hos svarthakedopping har häckande par angetts då påbörjade eller bebodda bon har observerats eller då par har noterats under större delen av häckningssäsongen inom ett begränsat område av sjön. Observationer av aktuella arter har vid varje besök prickats in på kartor eller på annat sätt noteras för respektive delområde. Observationerna har sedan förts över på artkartor, varefter utvärdering har gjorts.

Resultat

Gråhakedopping

Arten förekommer i hela sjöområdet med störst antal i delområdena Ytterberg och Utloppet/Stenum med 50 resp 40 par. Mellan 175 till 180 par beräknades i sjön utifrån de simfågelräkningar som gjordes under våren (tabell 1). Vid dessa noterades flest antal med 328 i sjön den 23 april och 312 fåglar den 30 april. Vid simfågelräkningarna

räknas inte delområdena Korpaboviken och ”döda skogen” i söder.

Svarthakedopping

Totalt noterades enbart ett par i området mellan Fågeludden och Ytterberg. Inga andra fåglar sågs i sjön förutom detta par. Troligtvis påbörjades häckning i Vässtorpsviken då en ensam fågel sågs där i mitten och slutet av maj efter det att ett par sågs i området tidigare. I början av juni sågs båda fåglarna igen varför det är troligt att häckningen misslyckats. Inga ungar sågs.

Svarthalsad dopping

De första svarthalsade anlände till sjön redan den 31:e mars då ett ex sågs utanför Utloppet, som då var öppet. Allt medan sjöns is försvann började flera svarthalsade ganska snart etablera sig vid skrattmåskolonierna vid gamla Blindkanalen. Vid kontroll där den 16:e maj hittades en samlad koloni med 52 bon (se figur 1).

Flera svarthalsade sågs också tidigt i södra delen av sjön, i området söder om Almeö och Sätunaviken. Sjöns största ansamling av häckande skrattmåsar finns i området Sätunakanalen och Bjurumskanalen. Vid boräkning den 16:e maj noterades 30 bebodda bon samt tre kullar. Det är

det tidigaste datum som någon kull noterats i sjön.

Det tredje området med häckande svarthalsad dopping låg inne bland häckande skrattmåsar utanför Dagsnäs. Den 14:e maj sågs två ruvande fåglar och inga ytterligare par i området. Dock blev grönskan för hög senare på säsongen så bona doldes av vegetationen. Inga kullar sågs i området. Det fjärde området var utanför Fågeludden där två bon sågs på norra sidan av måskolonin strax norr om Fågeludden. I början av maj sågs bona väl innan vegetationen tog fart och skymde dem. Ej heller här noterades några kullar.

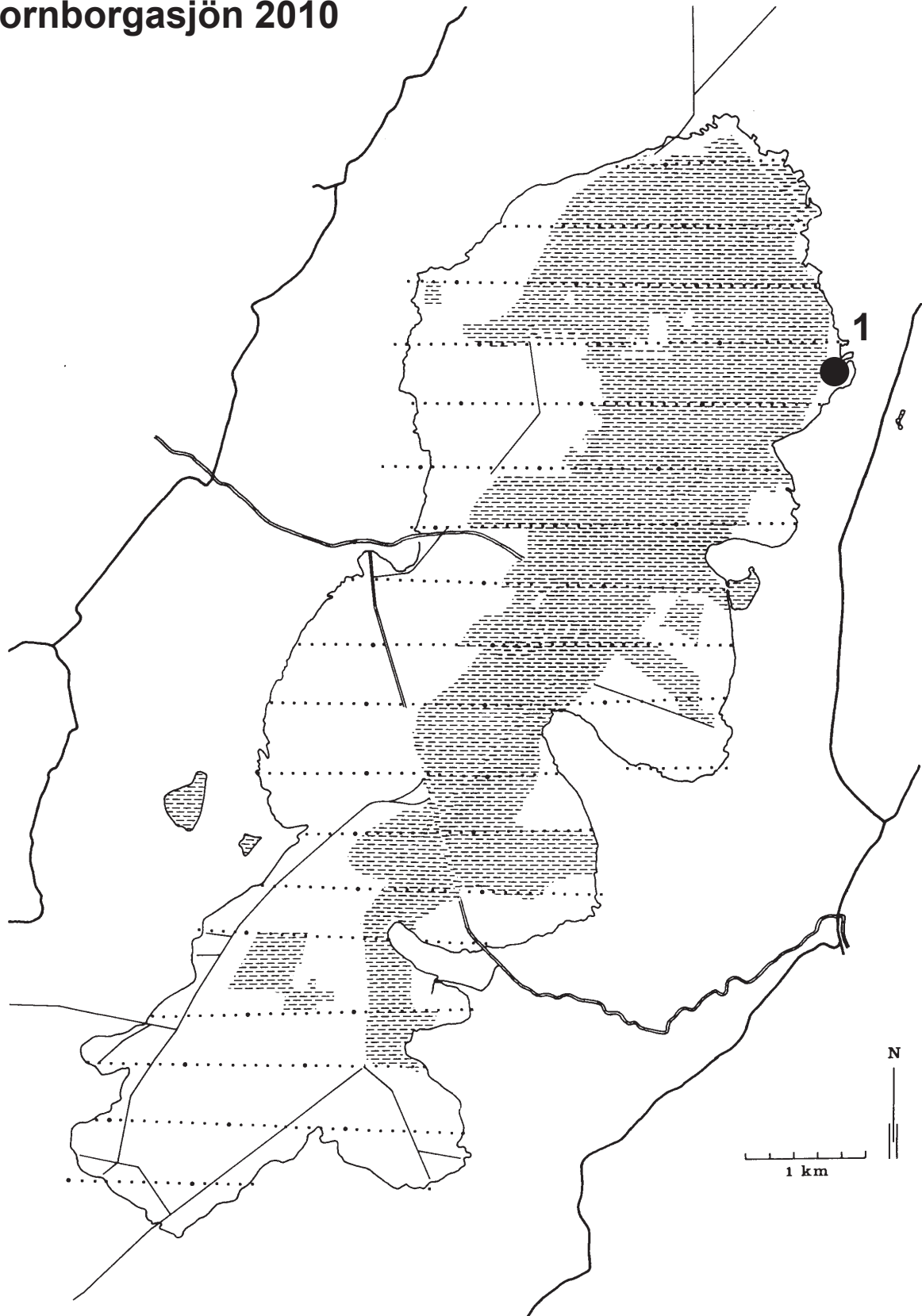
Totalt hittades 89 par (tabell 1) svarthalsad dopping i fyra olika kolonier, där samtliga bon låg i anslutning till skrattmåskolonier. Inga räkningar av antalet kullar gjordes.

Referenser

- Karlsson, T. 1982. Doppingar. I: *Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1981*. sid 52-60. *Hornborgadokument nr 2*. Statens naturvårdsverk och Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Svensson, S. 1976. Inventering av vattenfåglar. Stencil. Lunds universitet.

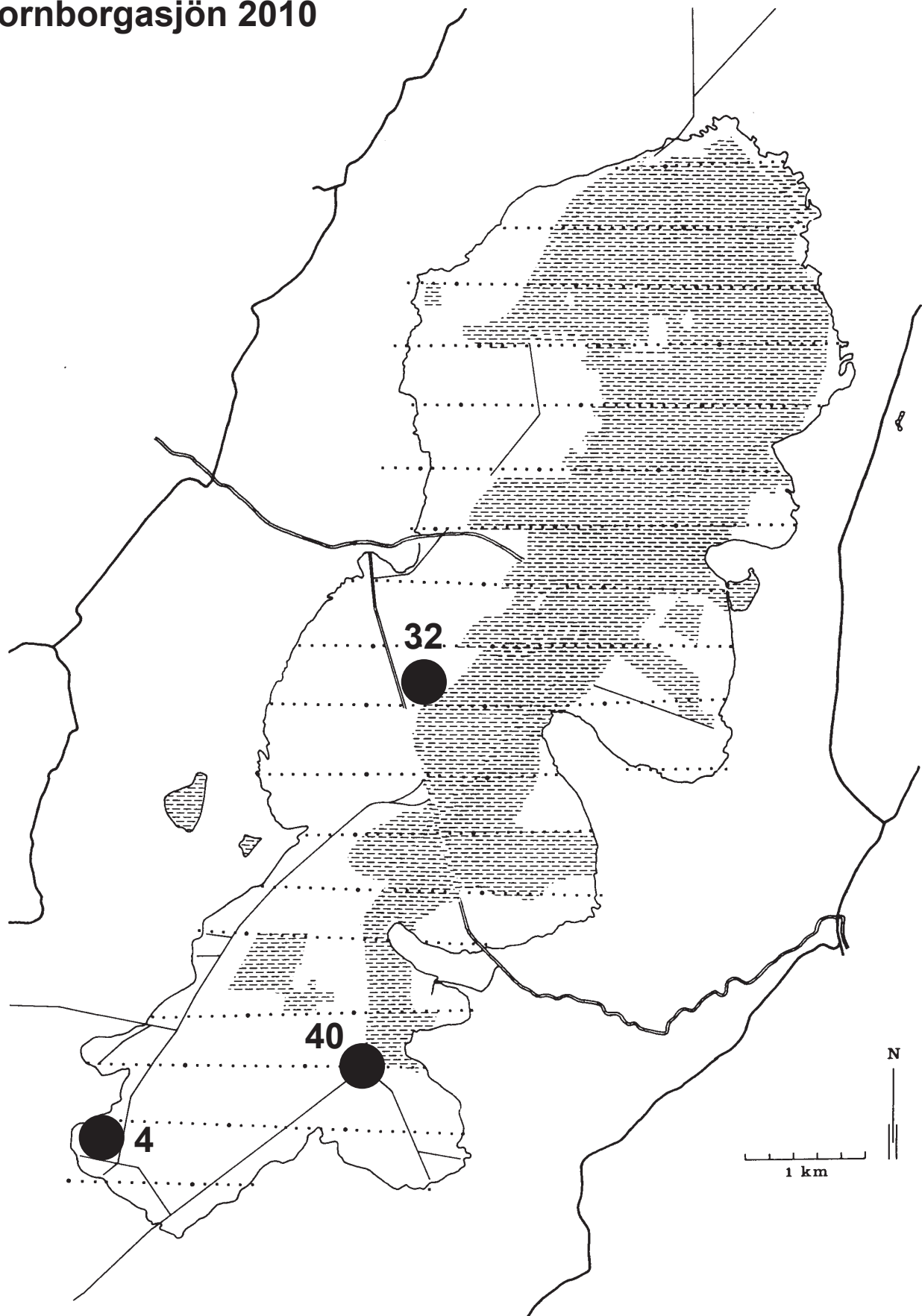

Hornborgasjön 2010

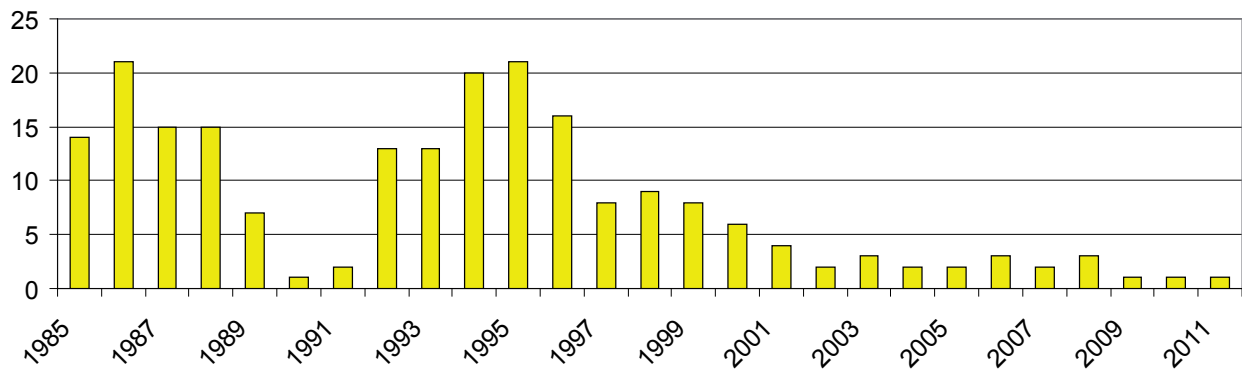

Figur 1. Häckande par svarthakedopping *Podiceps auritus* i Hornborgasjön 2010

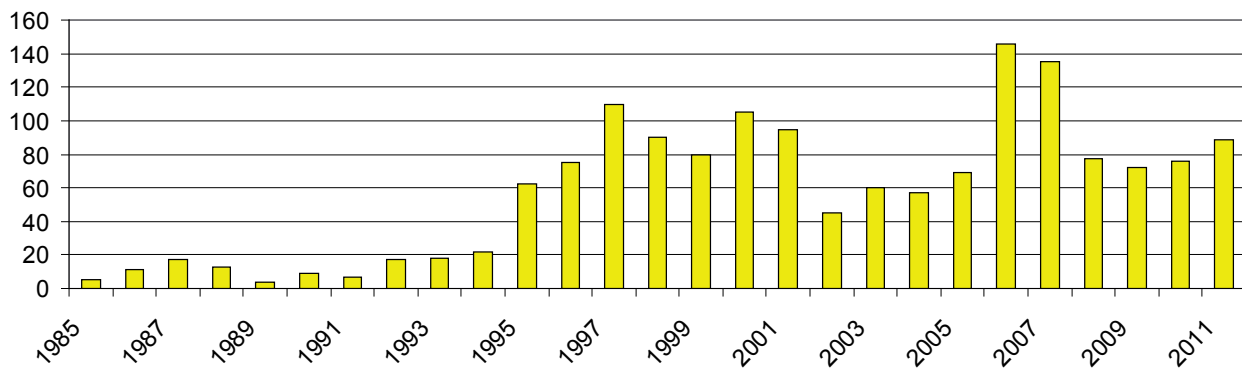
Hornborgasjön 2010

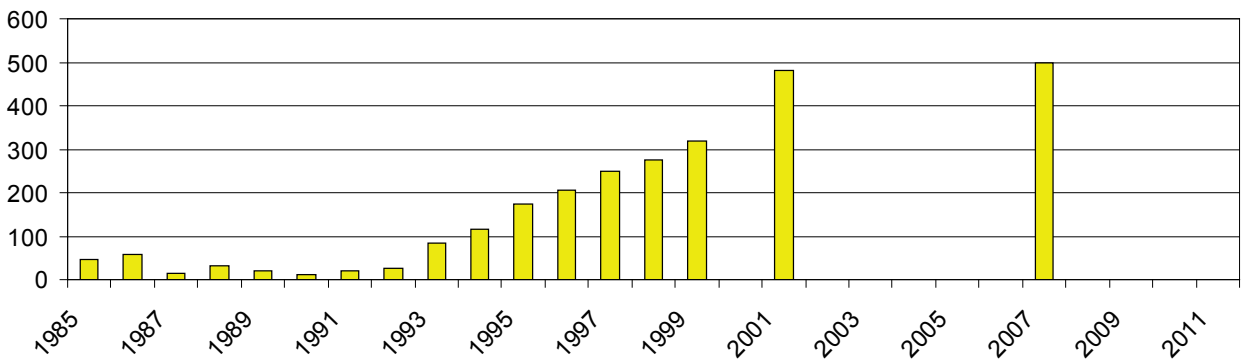
Figur 2. Häckande par svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis* i Hornborgasjön 2010.

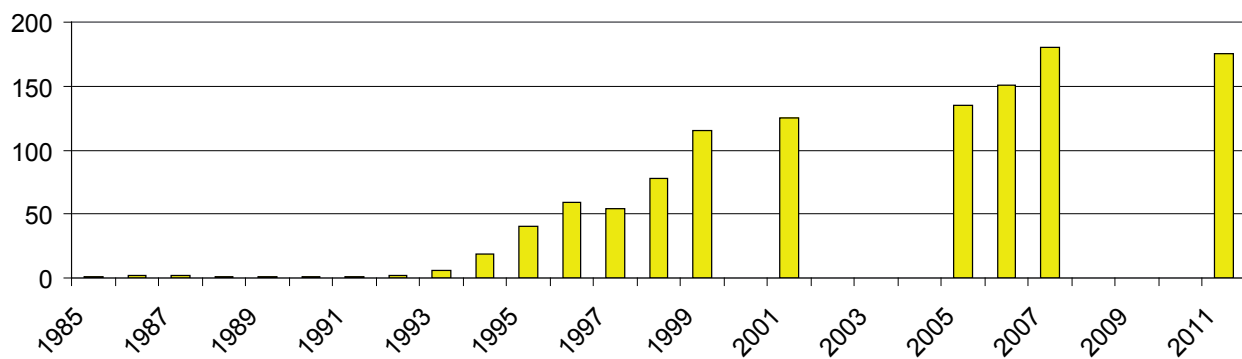
Tabell 1. Antal häckande par svarthakedopping *Podiceps auritus* i Hornborgasjön 1985-2011.

Tabell 2. Antal häckande par svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis* i Hornborgasjön 1985-2011.

Tabell 3. Antal häckande par gråhakedopping *Podiceps grisegena* i Hornborgasjön 1985-2011.

Tabell 4. Antal häckande par skäggdopping *Podiceps cristatus* i Hornborgasjön 1985-2011.

Häckande kärrhökar i Hornborgasjön 2011

Bengt Pettersson

Kärrhökprojektet startade i slutet av 1960-talet, och pågår fortfarande men med förändrad metodik efter sjörestaureringen på de förändrade förhållandena som därefter kom att råda i sjön. En utförlig sammanställning gällande denna tidsperiod finns beskrivet i Hornborgadokument för 2010.

Metod

Inventeringen 2011 genomfördes från fasta observationspunkter. De platser som användes under säsongen var följande: Fäholmen, Fågeludden, Almeö, Hångerudden, Vadboden-Trandansen, Orenabb, samt tornet vid sjöns utlopp.

Resultat

Brun kärrhök

Antalet bruna kärrhökspar överensstämde med föregående säsong. Totalt 14 borevir lokaliserades. Tre av paren häckade i före detta "Vallsjön" dvs norr om gamla Flånån. Dessa tre par häckade i bladvass som fortfarande finns kvar i sjöns nordvästra, norra och nordöstra delar (se karta)

De övriga reviren fanns söder om Flånån, ett i yttre delen av Korpaboviken, de resterande paren hade sina bon i videzonen i södra delen av sjön (se karta)

Den 16 juli sågs den första flygande ungen över ett av reviren i södra delen av sjön, och senare kunde minst 15 flygga ungar observeras i sjöområdet. Utifrån antalet borevir är min slutsats att betydligt fler ungar har kläckts i sjön men eftersom inga bokkontroller har gjorts vet vi inget om den verkliga reproduktionen.

Det finns observationer som tyder på att flera par har fått sina häckningar spolie. Matning avslutades fast ungar ej var flygga. Orsa-

ken till detta har inte klarlagts, men vid två av boplatserna är några av Hornborgasjöns överdomerande yngre havsörnar starkt misstänkta att ha stått för predation av ungar. Örnarna har setts gå ner i bolägena trots häftiga attacker från både hanar och honor i kärrhökparen. Utöver dessa incidenter finns inget annat som skulle kunnat ha stört häckningarna. Korpar eller kråkor körs effektivt bort av kärrhökarna.

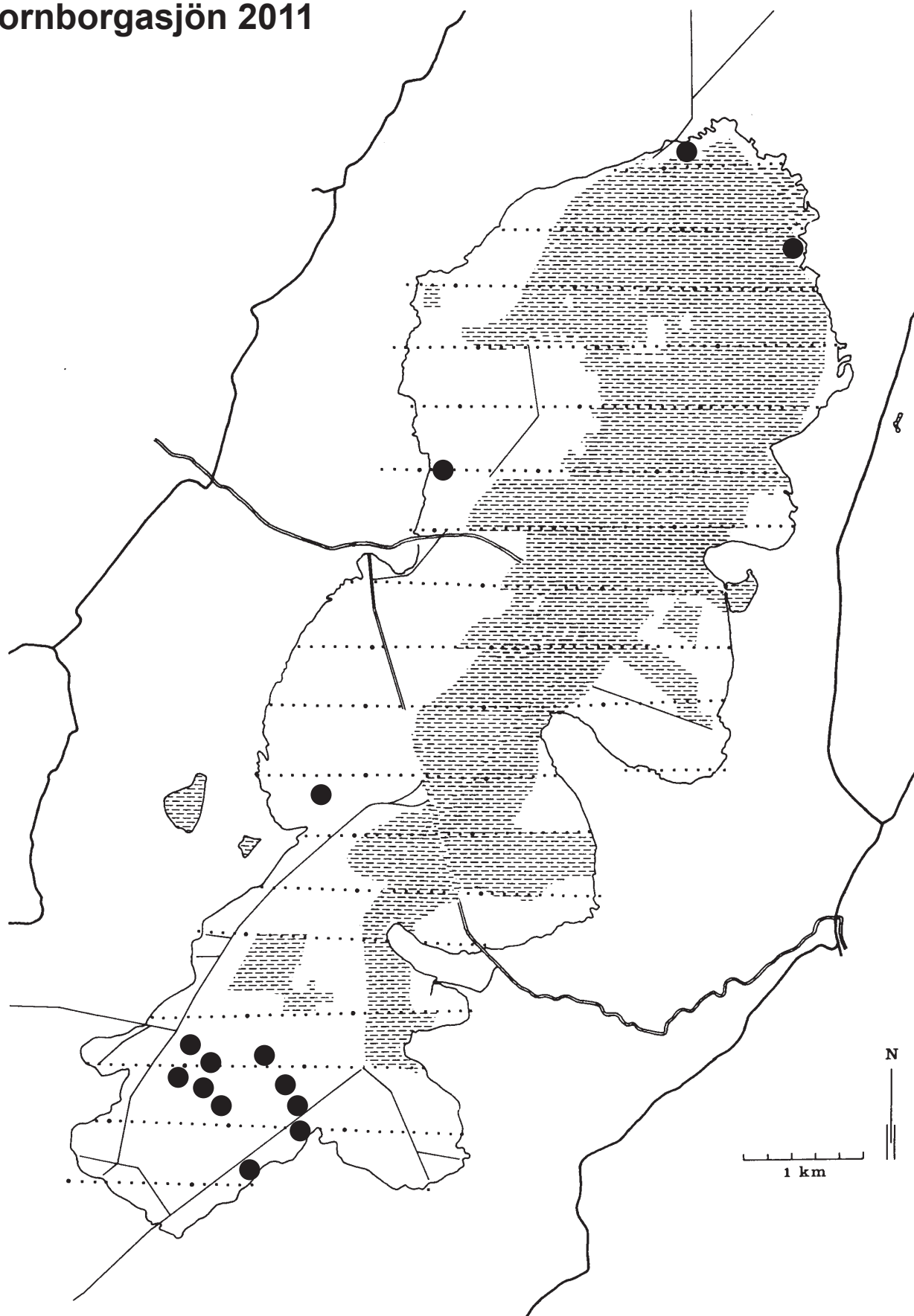
Blå kärrhök

Observationer av rastande och genomsträckande fåglar finns både från vår och höst, under höststräcket gäller det främst årsungar.

Övrigt

Medverkande i inventeringen under säsongen var också Mike Henry som observerade i södra delen av sjön.

Hornborgasjön 2011

Figur 1. Bo av brun kärrhök *Circus aeruginosus* i Hornborgasjön 2011.

Häckande havsörn vid Hornborgasjön 2011

Bengt Pettersson

Inledning

Sedan 2002 har ett par havsörnar årligen häckat i Hornborgasjöområdet. Så skedde även 2011.

Paret är samma individer som inledde häckning vid sjön år 2002. Hanen ("Valdemar") är individmärkt och född i Valdemarsviks skärgård på östkusten 1997. Han var 5 år då han häckade för första gången. Honan i paret, som är omärkt, har utifrån fjäderdräktens utveckling bedömts vara av samma ålder som hanen och kan lätt kännas igen på att två av stjärt pennorna är svarta på den i övrigt normalt vita stjärten.

Årets häckning var tionde året i rad i obruten följd och resulterade i 2 flygga ungar.

Paret har under de gångna åren sammanlagt fött upp 23 livskraftiga ungar, vilket ger ett genomsnitt på 2,3 ungar per säsong. Detta visar att förutsättningarna för häckningar i området är mycket bra, och att det finns riklig tillgång på föda.

Havsörnparet påbörjade häckningen någon av de första dagarna i mars, då det första ägget beräknas vara lagt.

Bokkontroll skedde den 16 maj med ringmärkning och blodprovtagning för DNA-analys m m. Björn Helander från Svenska Naturskyddsföreningens Projekt havsörn som utförde bokkontrollen och ringmärkningen konstaterade att den äldsta ungen var ca 38 dagar gammal. De båda ungarna bedömdes vara av hankön. I boet fanns rester av två färska sothöns samt en gädda.

Ungarna ringmärktes med röd ring över blå på vänster ben, och vit ring över röd på höger ben med ringnummer 5394 och 5395.

Den 27 juli sågs ungarna för första gången ute i sjöområdet. Honan sågs då mata ungarna med en måsfågel.

Övrigt

Övriga havsörnobservationer under perioden april-augusti visar att minst 5 andra fåglar uppehöll sig i sjöområdet. Tre yngre fåglar 2-3 åringar sågs tämligen regelbundet och därutöver sågs vid flera tillfällen en nästan helt utfärgad och en annan subadult fågel c:a 4 k-typ.

Häckande fiskgjuse i Hornborgasjön 2011

Eric Thorsson & Albin Thorsson

Inledning

Projektet startade 2003 med syfte att fastställa hur många häckande par fiskgjusar det finns inom Hornborgasjöns rapporteringsområde och hur många ungar de lyckas producera. Målet är även att under året ringmärka de ungar som är tillgängliga.

Metod

Fiskgjusarna inventeras från början av april till slutet av september genom studier från olika observationsplatser runt Hornborgasjön. De ungar som finns tillgängliga ringmärks i början av juli i syfte att få fram mer fakta.

Resultat och diskussion

Efter förra årets (2010) rekorddåliga resultat, blev årets resultat ett tangerat positivt rekord vad gäller flygga ungar per kull (2,25). Det var

fyra par som gick till häckning och alla lyckades få fram ungar. Efter fem år med stigande trend vad gäller antal revir i sjön, ses nu en kraftig minskning och antalet revir är nu åter nere på de nivåer som konstaterades när projektet startade 2003. Detta är troligen ett resultat av att antalet lämpliga boplatser inom sjöområdet är lågt samt att de få boplatser som finns ockuperas av grågås och kanadagås. Det kommer nu rapporter från övriga Sverige att fiskgjusen fått konkurrens med kanadagås och grågås om sina boplatser (Fågelåret 2011). Vid Hornborgasjön har vi alltid haft gäss ståendes i fiskgjuse bon, men det var först 2005 som vi såg ett gåspar som med stor envishet lyckades hålla kvar sin boplatser och fiskgjusen därav fick överge den. Noterbart är att vi hittills inom projektet har ringmärkt 27 fiskgjuseungar och inte fått något återfynd på dessa!

Tabell 1. Sammanställning av revir, häckningar och häckningsresultat för fiskgjuse *Pandion haliaetus* i Hornborgasjön 2003-2011.

Årtal	Revir	Påbörjad häckn.	Antal kullar	Totalt flygga ungar	Flygga ungar/ påbörjad häckning
2011	5	4	4	9	2,25
2010	7	6	1	2	0,33
2009	8	7	5	9	1,80
2008	10	6	5	12	2,00
2007	9	6	4	8	1,33
2006	8	6	2	5	0,83
2005	7	5	4	10	2,00
2004	6	4	4	9	2,25
2003	5	5	4	10	2,00

Rastande tranor vid Hornborgasjön 2011

Clas Hermansson, Alf Karlsson & Helge Sundén

Inledning

Redan 1966 genomfördes de första organiserade försöken att räkna antalet rastande tranor under våren. Resultatet visade att det var fullt möjligt att med en väl genomarbetad metod erhålla tillförlitliga uppgifter om antalet tranor. Fåglarna räknades när de under gryningen lämnade övernattningsplatserna i södra sjöområdet för att proviantera i området kring Stora Bjurum och Dagsnäs. Under åren 1967-1982 ansvarade Skövde fågelklubb för räkningarna. Sedan 1983 utförs räkningarna av Hornborgasjöns fältstation. Årets räkningar var de 46:e i ordningen. Numera räknas tranorna när de lämnar födosöksområdena och flyger till övernattningsplatserna under kvällen.

Hornborgasjön var tidigare starkt igenvuxen med vass, men när stora områden rensades på vegetation under 1969-1970 öppnades ytor med grunt vatten i sjöns norra del. Tranorna fann dessa som lämpliga övernattningsplatser och antalet höstrastande tranor ökade från år till år (Swanberg 1993). Antalet uppskattades till 100 tranor år 1972 för att sedan långsamt öka till dagens antal på minst 6 000 tranor i hela sjöområdet. Till skillnad från vårens dagliga räkningar bevakas höstens tranor två gånger per vecka. Höstens räkningar var de 40:e i ordningen, också det en unik oavbruten svit.

Rastande tranor under våren

Den 8 mars sågs en trana vid Vadboden (Lennart Ljus m.fl). Det var årets första trana vid Hornborgasjön. Den tranan tillhörde sannolikt en av sjöns bofasta tranor eftersom de som häckar vid Hornborgasjön anländer tidigare än de tranor som rastar.

Den 20 mars anlände 85 tranor som bedömdes tillhöra de första individerna bland vårens rastande tranor i **södra sjöområdet**. Därefter

tillkom dagligen flockar med fåglar och den 26 mars fanns 4 600 tranor på kvällen. Tyvärr kunde tranorna inte räknas den 26 mars, men påföljande dag, den 27 mars hade antalet ökat till 9 300 tranor. Antalet ökade sedan successivt och kulminerade den 6 april, då 15 400 flög till nattplats.

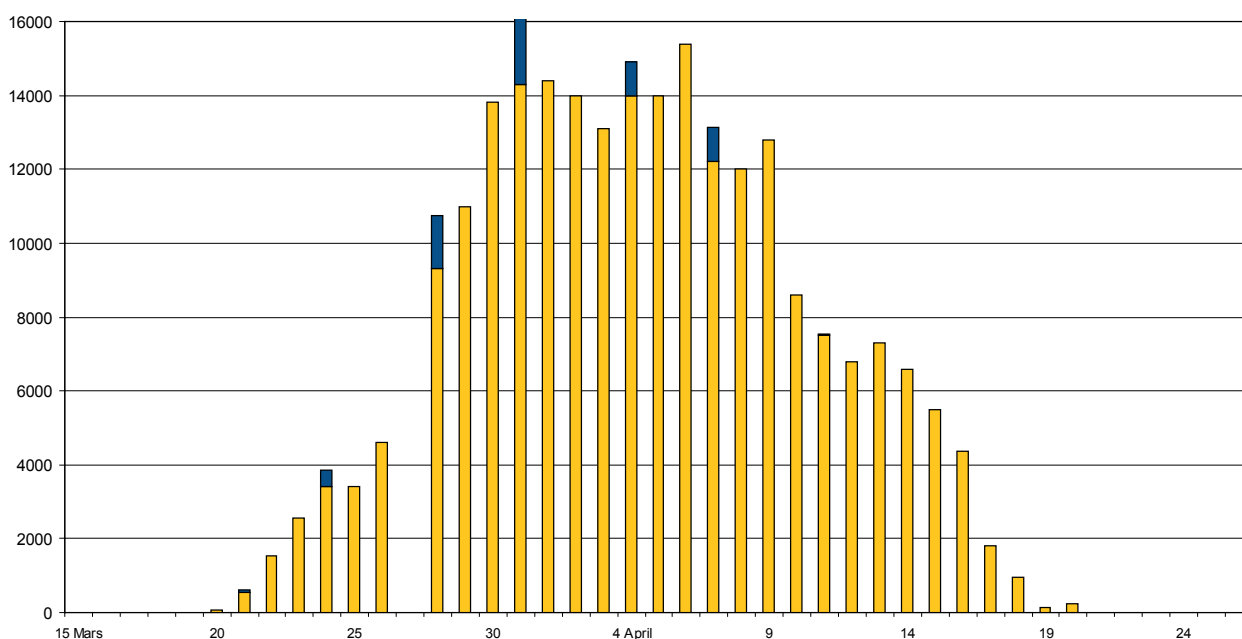
Vårens mediandatum inträffade den 4 april, det vill säga det datum när 50 procent av vårens trandagar (243 200) uppnåts. Med antal trandagar avses summan av de dagliga antalen rastande tranor. Det bör noteras att vi inte känner till omsättningen (daglig ankomst och bortsträck) och kan därför inte beräkna mediandatum för det totala antalet rastande tranor.

Antalet trandagar var för fjärde året i följd över 200 000. Trots att våren var sen anlände tranorna relativt tidigt. Under tolv dagar fanns över 10 000 rastande tranor. Aldrig tidigare har över 10 000 tranor uppehållit sig i södra sjöområdet så många dagar.

Den 9 april fanns 12 800 tranor vid Vadboden. Den stora flyttningsdagen inträffade den 10 april då 4 200 ex (33 %) lämnade området och sträckte norr ut. Antalet minskade därefter successivt och vårens sista stora träckdag var den 17 april (2 550 ex). Vid kvällsräkningen den 20 april fanns endast 250 tranor kvar i södra sjöområdet. Många av dessa tranor blev kvar och stannade över sommaren vid Hornborgasjön. Se figur 1 och tabell 1.

Högsta antal i **norra sjöområdet** inträffade den 31 mars då 1 830 ex. inräknades när de flög till nattplats. De tranor som övernattar i norra delen av Hornborgasjön söker sig till andra födosöksplatser nordväst och norr om sjön. Det finns inget som tyder på att de blandar sig med tranorna i södra sjöområdet. Antalet är också förhållandevis litet och har minskat under senare år. Under våren 2011 rastade emellertid som mest drygt tre gånger fler tranor än under 2010 (520 ex).

Figur 1. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön våren 2011. Gula staplar är antal tranor i södra sjöområdet och blå staplar antal tranor i norra sjöområdet. Antalen avser tranor som räknats flyga till nattplats. Högsta antal i södra sjöområdet inräknades den 6 april (15 400) och i norra sjöområdet den 31 mars (1 830). I hela sjöområdet fanns som mest 16 130 tranor den 31 mars. Mediandatum i södra sjöområdet var den 4 april. Antal för dagar med uteblivna räkningar har beräknats (extrapolerats) utifrån närliggande dagar.

Utfodringen vid Vadboden (Trandansen)

En anledning till att tranorna samlas kring Vadboden vid sjöns södra del är naturligtvis den utfodring som utförs av Länsstyrelsen Västra Götalands Län. Tillgången på föda, korn, är riklig och det lockar också många andra fåglar till området, framför allt sångsvanar, grågäss, kanadagäss, bläsänder, krickor och gräsänder. Under våren 2011 spreds totalt 131 000 kg korn över området.

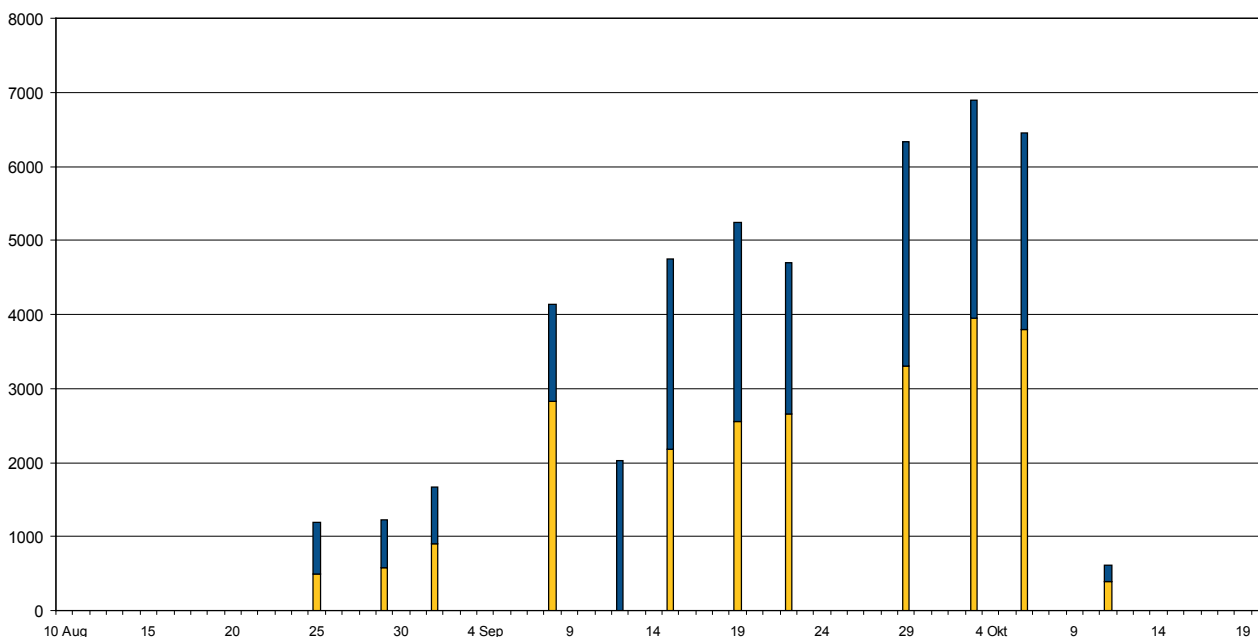
Undersökningar under vårsträcket i Rügen-Bock-Kirr, Tyskland har visat att tranorna äter ungefär 300 gram vete (sådeskorn) per individ

och dag. Två olika beräkningsmetoder gav resultatet 293 respektive 289 gram vete per individ och dag (Nowald 1999).

Det är högst troligt att det dagliga födointaget vid Hornborgasjön ligger på samma nivå, det vill sägs 300 gram korn (sådeskorn) per individ och dag. Skillnaden mellan sådesslagen vete och korn bedöms vara liten i detta sammanhang. Detta betyder att tranorna konsumerade ungefär 72 950 kg korn (300 g x 235 100 trandagar). Resterande kvantitet, 50 050 kg (44 %) korn var således mat åt svanar, gäss och änder. Jämförelse mellan åren 2007 till 2011 visar att

Tabell 1. Tranornas förekomst vid södra delen i Hornborgasjön 2005-2011.

År	Median-datum	Period	Högsta antal	Datum	Antal trandagar
2006	10.4	21.3-27.4	9 920	9.4	127 000
2007	2.4	9.3-16.4	13 900	31.3	192 200
2008	2.4	9.3-21.4	14 000	2.4	246 300
2009	2.4	10.3-23.4	18 500	30-31.3	265 100
2010	5.4	19.3-25.4	13 800	2.4	235 100
Mv	4.4	14.3-22.4	14 020	2.4	213 140
2011	4.4	20.3-20.4	15 400	6.4	243 200

Figur 2. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön hösten 2011. Gula staplar är antal tranor i södra sjöområdet och blå staplar antal tranor i norra sjöområdet. Antalen avser tranor som räknats flyga till nattplats. Högsta antal i södra sjöområdet inräknades den 3 oktober (3 950) och i norra sjöområdet den 29 september (3 030). I hela sjöområdet fanns som mest 6 900 tranor den 3 oktober.

tranorna konsumerat ungefär lika stor andel av det korn som sprids i området (52, 48, 54, 49 respektive 44 %).

Rastande tranor under hösten

Sedan tranorna började rasta vid Hornborgasjön under hösten har alltid merparten övernattat i norra delen. Under senare år, efter det att lämpliga platser skapats i samband med sjörestaureeringen, har emellertid flera övernattningsplatser tillkommit i södra delen.

Höstrastande tranor börjar anlända i mitten av augusti månad. Antalet ökar långsamt för att kulminera vid avflyttningen i slutet av september till början av oktober. Då är också flyttningdriften som störst och vid lämpligt väder kan så gott som samtliga tranor lämna sjöområdet under en enda förmiddag.

De tranor som övernattar i **södra sjöområdet** provianterar under dagtid i området från sydost till väster om Hornborgasjön, ofta på ett flygavstånd upp till flera mil. Högsta antal i södra delen var den 3 oktober då 3 950 tranor inräknades när de flög till nattplats.

Tranor från **norra sjöområdet** ses under

dagtid nordväst och norr om Hornborgasjön. Många av tranorna har lång flygväg till sjön och anländer ofta i stora flockar sent under kvällen. Studier har visat att tranor som provianterar på stubbåkrar t.ex. öster om Götene, 2 mil från sjön, påbörjar sitt sovsträck vid ungefär samma tidpunkt som tranor nära sovplatsen. Högsta antal i norra delen var 29 september, då 3 030 tranor inräknades. Se figur 2 och tabell 2.

Färgmärkta tranor

Europas äldsta trana F36 sågs redan den 30 mars vid Vadboden. Åldern var nu 21 år och 9 månader. Tranan märktes av Börje Flygar den 11 juli 1989 i närheten av Malung, Dalarna. Ringen är något trasig, ser ut som under vårarna 2006-10, naturligtvis blek men fortfarande fullt läsbar upp till 50 meters avstånd i bra ljus och med bra kikarutrustning.

Övervintrande tranor

Det fanns inga tranor vid Hornborgasjön vintern 2010-11. Under förvintern 2011 sågs 1 ad. på Hornborgamaden den 5 november (Leif Arvids-

son) och 1 ex. på Sätunamaden den 15 november (Magnus Lundström). Det var troligen samma individ. Därefter sågs inga tranor vid Hornborgasjön.

Sammanfattning

Den 20 mars sågs de första rastande tranorna, sex dagar senare än normalt (2006-10). Under våren sågs som mest 15 400 tranor vid Vadboden (6 april) och 1 830 i norr (31 mars). I hela sjöområdet fanns som mest 16 130 tranor den 31 mars). Mediandatum för tranorna i södra delen var den 4 april (4 april 2006-2010) och antalet trandagar 243 200 (213 140 för 2006-10), vilket betyder att fler tranor stannade längre tid. Tranan F36 sågs igen, nu 21 år och 9 månader gammal, europeiskt åldersrekord. Beräkningar visar att tranor som rastade vid Vadboden under våren åt ungefär 72 950 kg korn. Under hösten sågs som mest 6 900 tranor den 3 oktober.

Tack

Tranräkningarna har inte varit möjliga att genomföra utan ett stort ideellt lagarbete. Totalt har 17 personer deltagit i verksamheten; Björn Björnsson, Börje Carlsson, Rolf Edvardsson, Clas Hermansson, Kent-Ove Hvass, Bertil Johansson, Britt-Marie Johansson, Kerstin Jägmarker, Sören Jägmarker, Alf Karlsson, Lennart Kjellberg, Hillevi Lindström, Åke Lindström, Börje Monsén, Gerd Sundén, Helge Sundén och Ulrich Tourbier.

Referenser

Swanberg, P.O. 1993. Hur Hornborgasjöns rastplats för tranor utvecklades. *Tranan*, sid. 127-134. Skara.
Nowald, G. 1999. Nahrungsbedarf rastender Kraniche Grus grus während der Frühjahrsrast. In: Prange, H. et al. (eds): Proc. 3rd European Crane Workshop. Pp. 115-122. Halle.

Tabell 2. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön hösten 2011. Antal i söder har räknats från Hångers udde och antalet i norr från Kärrtorps mader och Stenums mader när de flugit till nattplats.

Datum	Söder	Norr	Totalt
25 Aug	500	700	1200
29	580	650	1230
1 Sep	910	760	1670
8	2830	1310	4140
12	-	2030	-
15	2180	2570	4750
19	2550	2700	5250
22	2660	2040	4700
29	3300	3030	6330
3 Okt	3950	2950	6900
6	3800	2650	6450
11	390	220	610

Tabell 1. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön våren 2011. Antal i söder har räknats från Dagsnäs och antalet i norr från Tranums mader när de flugit till nattplats.

Datum	Söder	Norr	Totalt
20 mars	85	-	-
21	550	54	604
22	1 550	-	-
23	2 550	-	-
24	3 400	450	3 850
25	3 400	-	-
26	4 600	-	-
27	-	-	-
28	9 300	1 430	10 730
29	11 000	-	-
30	13 800	-	-
31	14 300	1 830	16 130
1 april	14 400	-	-
2	14 000	-	-
3	13 100	-	-
4	14 000	900	14 900
5	14 000	-	-
6	15 400	-	-
7	12 200	940	13 140
8	12 000	-	-
9	12 800	-	-
10	8 600	-	-
11	7 500	43	7543
12	6 800	-	-
13	7 300	-	-
14	6 600	-	-
15	5 500	-	-
16	4 350	-	-
17	1 800	-	-
18	950	-	-
19	145	-	-
20	250	-	-

Tabell 2. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön hösten 2011. Antal i söder har räknats från Hångers udde och antalet i norr från Kärrtorps mader och Stenums mader när de flugit till nattplats.

Datum	Söder	Norr	Totalt
25 aug	500	700	1 200
29	580	650	1 230
1 sep	910	760	1 670
8	2 830	1 310	4 140
12	-	2 030	-
15	2 180	2 570	4 750
19	2 550	2 700	5 250
22	2 660	2 040	4 700
29	3 300	3 030	6 330
3 okt	3 950	2 950	6 900
6	3 800	2 650	6 450
11	390	220	610

Häckande tornfalk vid Hornborgasjön 2011

Åke Abrahamsson

Tornfalkprojektet vid Hornborgasjön startade 1994 i sin nuvarande form men har sin begynnelse långt tidigare. I själva verket är tornfalkarna vid Hornborgasjön en del av det stora projekt som sträcker sig över det forna Skaraborgs län och som omfattar bortåt 450 holkar. Detta startade i blygsam skala 1984 och har sedan vuxit undan för undan. Efter som holkarna vid Hornborgasjön utgör en väl avgränsad del av projektet var det naturligt att låta dessa utgöra ett eget projekt.

Antal holkar, metod för kontroll och ringmärkning undergår mycket små förändringar och därför kan projektet beskrivas som nära nog standardiserat.

Målsättningen är att alla holkar skall besökas i ett tidigt skede av häckningar för att om möjligt kunna fastställa storleken hos så många äggkullar som möjligt. Dessutom är målsättningen att ringmärka samtliga ungar. På grund av faktorer i tiden är detta inte alltid möjligt.

Resultatet

Den övre sammanställningen visar medelvärdet för hela perioden 1994 till 2010. I den nedre sammanställningen visas resultatet för 2011 på motsvarande sätt

Genomförda häckningar och antal ungar avser kull där ungar ringmärkts. Medelkull beräknas på antal ungar/kullar vid ringmärkningstillfället.

Man kan se ovan att resultatet för 2011 ligger

mycket nära medelvärdet för hela perioden vilket är förväntat.

Om man ser till de enstaka åren finns det förstås en avsevärd variation. Inom tidsperioden (2000 – 2011) är högsta antalet påbörjade häckningar tjugotvå att jämföra med det lägsta antalet som är åtta. För gnagarpredatorer är det helt normalt med en stor variation i antalet häckningar mellan åren I själva verket är födotillgången helt avgörande för hur många par som skriker till häckning (Cavé 1968, Newton 1979, Village 1990). Sorkarna (hos oss åkersork och vattensork) varierar i sin förekomst med mellan fyra och sju år mellan högsta och lägsta nivå. Tornfalken påverkas dock i någon mån mindre än till exempel hornuggla och jorduggla eftersom den har en bredare födobas än dessa. Insekter, fåglar, näbbmöss och till och med ödlor och grodor kan dryga ut kosten om det kniper. Sorkarna är dock basfödan.

Eftersom förluster i högre eller lägre grad oftast förekommer kan man i ett större material ana att förlusterna tilltar år med färre påbörjade häckningar vilket man kan förmoda beror på sämre tillgång på föda.

Anledningen kan då vara att de som ändå startar på marginalen får svårigheter att genomföra häckningen och i ett trängt läge överger; i synnerhet kan man tänka sig att yngre individer kan råka ut för detta. Det kan

Tabell 1.

År	Antal holkar	Påbörjade häckningar	Genomförda häckningar	Ungar	Medelkull
Medel	40	15,3	13,3	61	4,7
2011	41	17	13	60	4,6

vara av intresse att se efter om en sådana tendens kan skönjas även i det begränsade materialet från Hornborgasjön.

I diagrammet nedan jämförs påbörjade häckningar med genomförda häckningar för tidsperioden 2000 - 2011. Definitionen på genomförda häckningar är här att det finns ungar som är minst 15 dagar gamla, det vill säga den ålder ungarna har när de normalt ringmärks.

Övrigt

I arbetet deltar även Helge Sundén och Peter Lindkvist

Litteratur

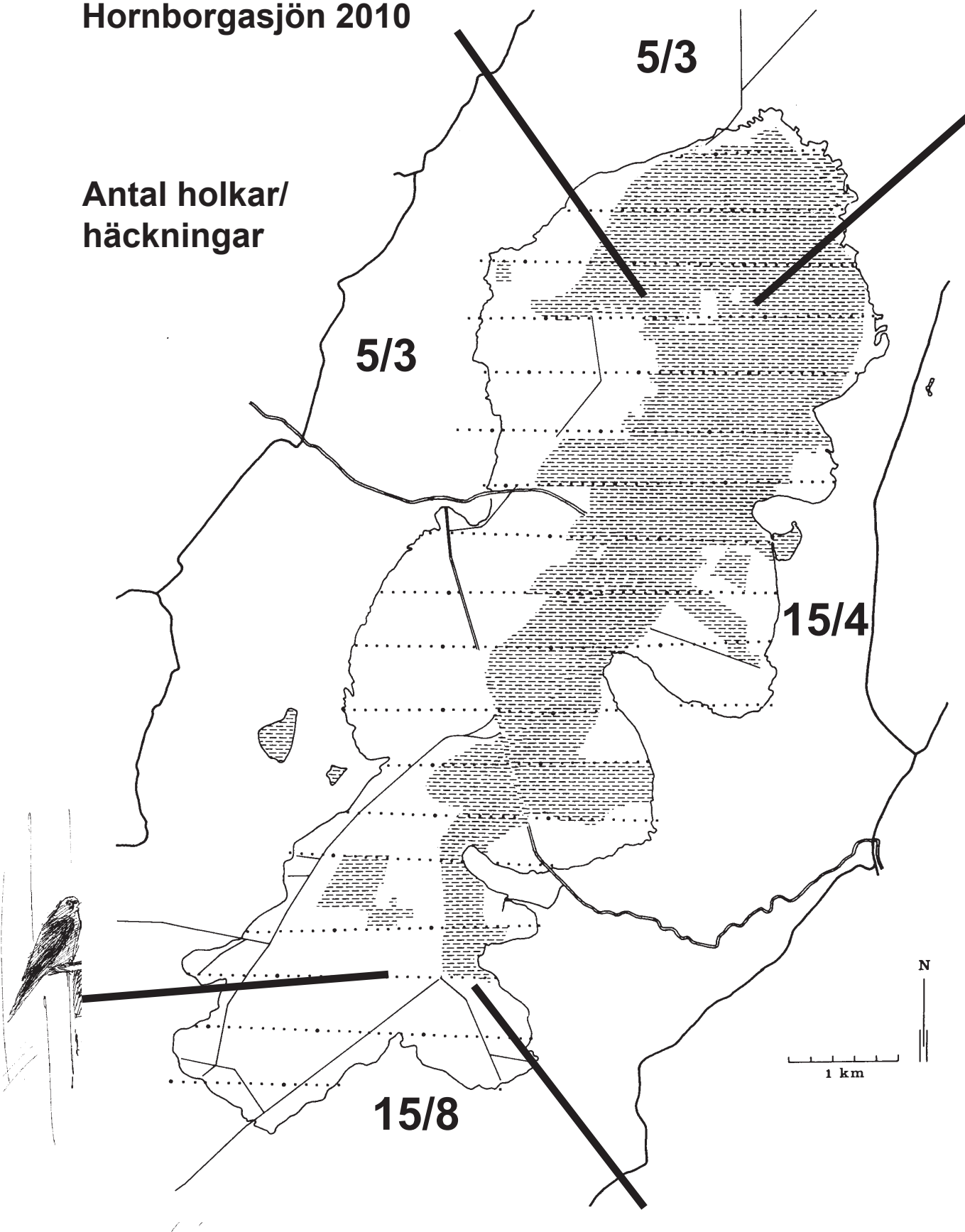
- Cavé, A.J. 1968. The breeding of the kestrel, *Falco tinnuunculus*, in the reclaimed area Oostelijk Flevoland. *Netherlands Journal of Zoology* 18, 313 – 407
- Newton, I. 1979. Population ecology of Raptors. Berkhanstead. T & AD Poyser
- Village, A. 1990. The Kestrel. T & AD Poyser, London

Nya återfynd

7194932	Boungé	2009-06-22 2011-05-05	Hornborgasjön (E) Hälsinggården 58 17 N 13 38 E Halland Falkenberg 5654 N 12 30 E Avstånd 168 km, Dödad av vindkraftverk
7199308	Boungé	2010-06-13 201009-19	Hornborgasjön (SV) Bjärka 58 17 N 13 27 E Spanien Barcelona 41 20 N 02 05 E Avstånd 2046 km. Flygplats, fångad och släppt (för att skydda människoliv!)

Hornborgasjön 2010

Antal holkar/
häckningar

Figur 1. Fördelning av tornfalksholkar vid Hornborgasjön 2010 och påbörjade häckningar.

Häckande svanar i Hornborgasjön 2011

Åke Abrahamsson

Hornborgasjön är svanarnas sjö ur flera aspekter. Framför allt är det stora mängden icke häckande knölsvanar som väcker besökarens intresse. I synnerhet om hösten och vid lämpliga vindar uppehåller sig utmed den östra sidan och många besökare vid sjön häpnar över den stora mängden svanar. Det är uppenbart att Hornborgasjön fungerar väl för knölsvanarna att vistas i. Antalet häckande, rastande och översomrande knölsvanar har även under 2011 legat på en oförändrat hög nivå. Högsta siffran 2011 erhöles den 11 december och uppgick till 2220 individer. Det högsta antalet någonsin är 2359 vilket uppnåddes den 15 november 2009.

Sångsvanens uppträdande vid sjön är helt annorlunda jämförd med knölsvanen. Det är under den tid som tranorna matas som sångsvanar finns vid sjön i större mängd, lockade av det utlagda kornet. Våren 2011 nådde dock sångsvanen ett relativt sett beskedligt antal; 1088 ex rastade den 2 april mot 1820 vid samma tid år 2010. Detta är å andra sidan den högsta siffra som uppmätts.

Tabell 1. Antal bo av svanar i Hornborgasjön 2011

Art	Antal bo
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	201
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	2 (3)

Som framgår av det följande är sångsvanen till skillnad mot knölsvanen en ytterst sparsam häckfågel i Hornborgasjön. Sannolikt passar inte biotopen, de flesta av Falbygdens häckande sångsvanar väljer småvatten för sin häckning.

Metod

Den metod som används för inventera häckande svanar har många år på nacken. Den användes redan i början av sjuttioalet i samband med förarbetena till restaureringen. (Swanberg 1980) Metoden går ut på att flyga över sjön så sakta och så lågt som möjligt och med så många varv som behövs för att uppnå

Tabell 2. Antalet bon och ungar av knölsvan *Cygnus olor* i Hornborgasjön 2001 - 2011

År	Antal bon	Antal kullar	Medelkull	Procentuell andel av de häckande paren som fick ut några ungar
2001	79	-	-	-
2002	117	57	-	49
2003	144	-	-	-
2004	197	46	-	23
2005	160	36	-	23
2006	163	36	-	22
2007	181	45	2,7	25
2008	196	23	2,2	12
2009	219	81	2,8	37
2010	171	26	2,5	15
2011	201	67	2,5	33

någorlunda hög säkerhet. Metoden är komplicerad; det går betydligt fortare än man kan föreställa sig och det gäller att skapa avgränsningar i sjömosaiken som man kan återvända till för att kontrollera resultatet. Tydbara anteckningar är av nöden. Trots sina brister är detta den enda metod man kan använda sig av, det finns få, om ens några, platser runt sjön som ger en tillräcklig överblick för att kunna användas för boräkning från landbacken.

Resultat

Årets flygning genomfördes den 18 maj av Åke Abrahamsson och Bengt Pettersson med Leif Croona som pilot. Ett uppdrag som han har haft under många år. Efter en del uppföljningar och kontroller från marknivån vägdes resultatet till 201 bon av knölsvan och 2 bon av sångsvan. Det är dock inte möjligt att skilja arterna åt från luften.

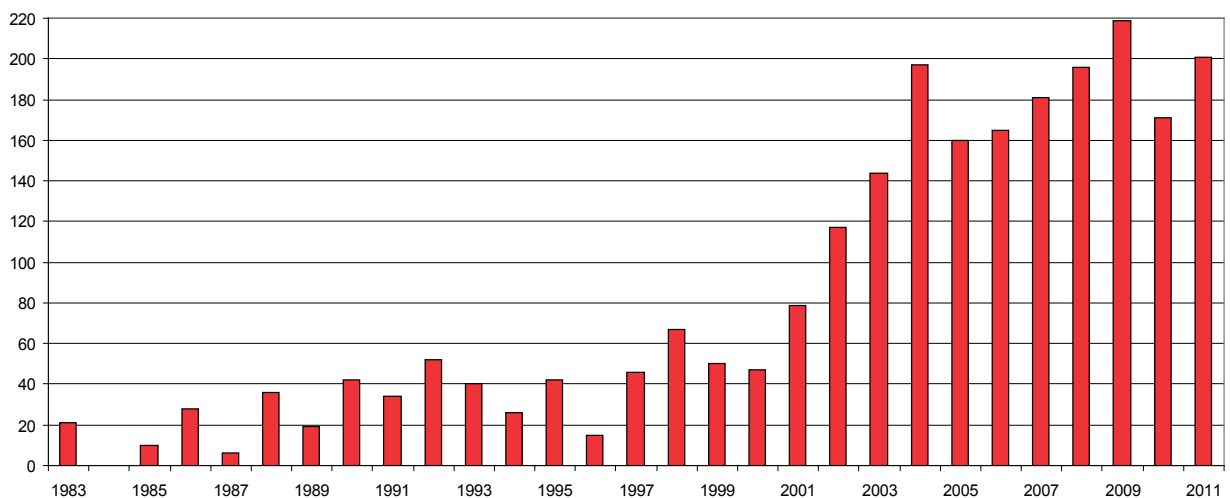
Knölsvan

Antalet häckande knölsvanar (201 bon) är ett av de högsta som uppnåtts. Trenden mätt över en tioårsperiod är ökande. Två områden – Vässtorpsviken och Hornborgaviken – kontrollräknades mot flygresultatet 2009 och 2010 och samma sak gjordes 2011. Det visar sig då att dessa räkningar stämmer väl överens med resultatet från flygningen. I Vässtorpsviken

fanns 52 bon år 2009 medan det fanns 15 bon år 2010 och i år 2011, fanns här 23 bon. I Hornborgaviken är däremot antalet bon lika mellan åren, 17 bon år 2009 mot 15 bon 2010 och 15 bon 2011. Den stora variationen i Vässtorpsviken kan inte utan vidare förklaras då en förväntad trend borde vara minskande. De två senaste vintrarna har knäckt en avsevärd del av den döda vegetationen i viken och rimligen därmed minskat häckningsmöjligheterna. Skyddande vegetation tycks dock inte spela någon större roll för svanarna; Är det bara möjligt att förankra boet i botten kan man se att de bygger helt öppet utan något som helst skydd.

Detta kan förefalla helt livsfarligt, inte minst med tanke på attackerande havsörnar. Kullarna räknades den 20 augusti, det är resultatet från simfågelräkningen kring mitten av augusti som vi som regel använt genom åren för att beräkna häckningsresultatet. Resultatet blev 67 kullar med sammanlagt 165 ungar som om ungarna fördelas över de 67 kullarna blir det 2,5 ungar per kull. Om man fördelar ungarna över hela den häckande populationen blir resultatet 0,82 ungar per häckning vilken troligen räcker; stora fåglar som blir gamla kan ofta ha en låg reproduktion utan att den synes påverka stammen negativt.

Reproduktionen fortsätter således att vara

Figur 1. Antalet häckande par av knölsvan *Cygnus olor* i Hornborgasjön 1983-2011. År 1984 gjordes ingen inventering och från 1989 finns endast uppgift om antal kullar.

låg. Som synes ligger den på samma låga nivå, i varje fall efter 2004 då det finns användbara mätetal. Man kan ha många tankar om detta, en förklaring kan vara att sjön helt saknar skyddande vassområden, en annan är att just detta faktum gör att många av de häckande paren är förstagångshäckare eller kommer ur en överskottspopulation av andra skäl. För att uttrycka sig en smula populärt; det är B –laget som häckar i Hornborgasjön. Det finns fler möjliga orsaker som bör utredas närmare. Som en fotnot kan tilläggas att ett material från Danmark visar att av en given årskull ungar återstår knappt 10 % när de skall häcka för första gången vid fem års ålder Andersen-Harild 1978.

Medelkullen är i detta fall beräknad på antalet ungar / kullar vid simfågelräkningen i augusti, för flera av de tidigare åren saknas uppgifter om ungar i dokumenten.

Sångsvan

Antalet häckande sångsvanar inskränker sig till två eventuellt tre par, Häckningarna genomfördes i de delar av sjön som tidigare hyst häckande sångsvan. Det är fråga om området från Korpaboviken via Hästahuvudet och ner mot Dagsnäs. Från räkningen den 15 augusti finns inga ungar redovisade och en kontroll av Artportalen Svalan är lika negativt. Årets antal häckande sångsvan ligger väl inom ramen för

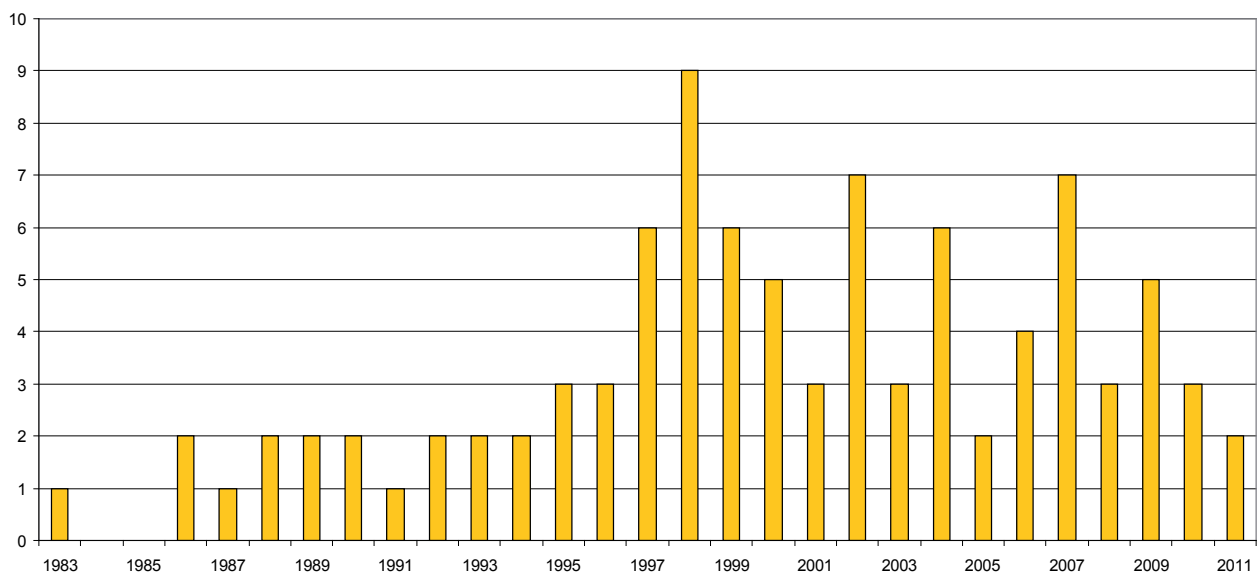
artens förekomst under senare år. Inte någon gång under 2000-talet har antalet överstigit sju par.

Sammanfattning

Stora antal av knölsvan finns i Hornborgasjön under hela den isfria delen av året och utgör en dekorativ syn för besökaren. Det högsta antalet knölsvanar under hösten 2011 blev 2220, detta antal uppmättes vid simfågelräkningen i december. Vårens maximum nåddes den 16 april då 1372 knölsvanar fanns i sjön vilket är det högsta antalet någonsin. Den dåliga häckningsframgången bör analyseras närmare och här bör man söka unika faktorer som kan kopplas till restaureringen och den succession som sjön sedan dess befunnit sig i. Antalet häckande sångsvanar har under senare år varierat mellan två och sju par. Möjligen kan ytterligare något bo finnas i riset i söder utan att upptäckas. Man kan inte klara av att skilja arterna åt vid flyginventeringen.

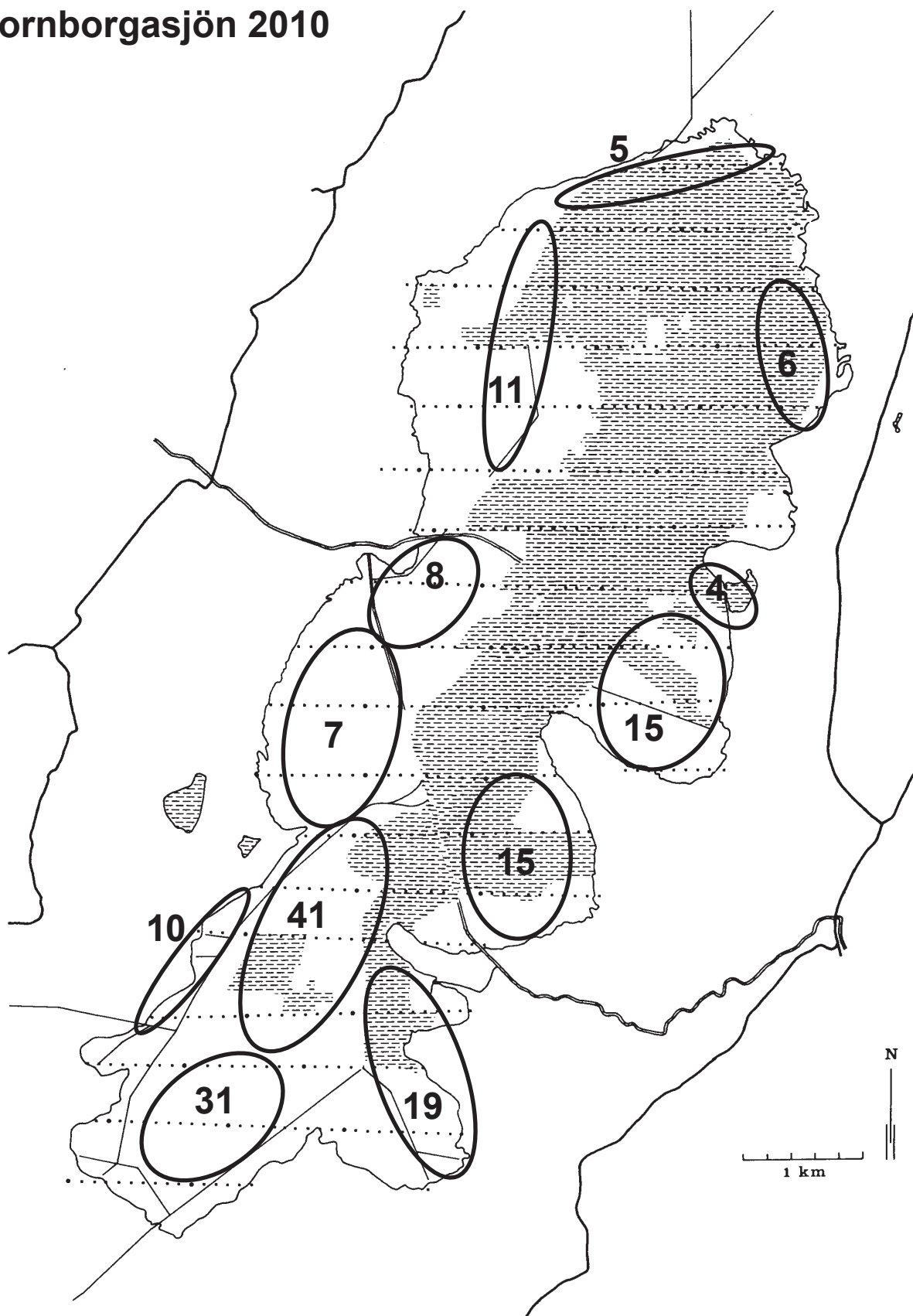
Referenser

- Swanberg PO 1980. Metodik i den ornitologiska inventeringen av Hornborgasjön 1969 – 1971. *Vår Fågel värld* 39, sid 369 – 376.
- Andersen-Harild. Pelle. 1978. *Knopsvanen*, Skarv forlag Holte

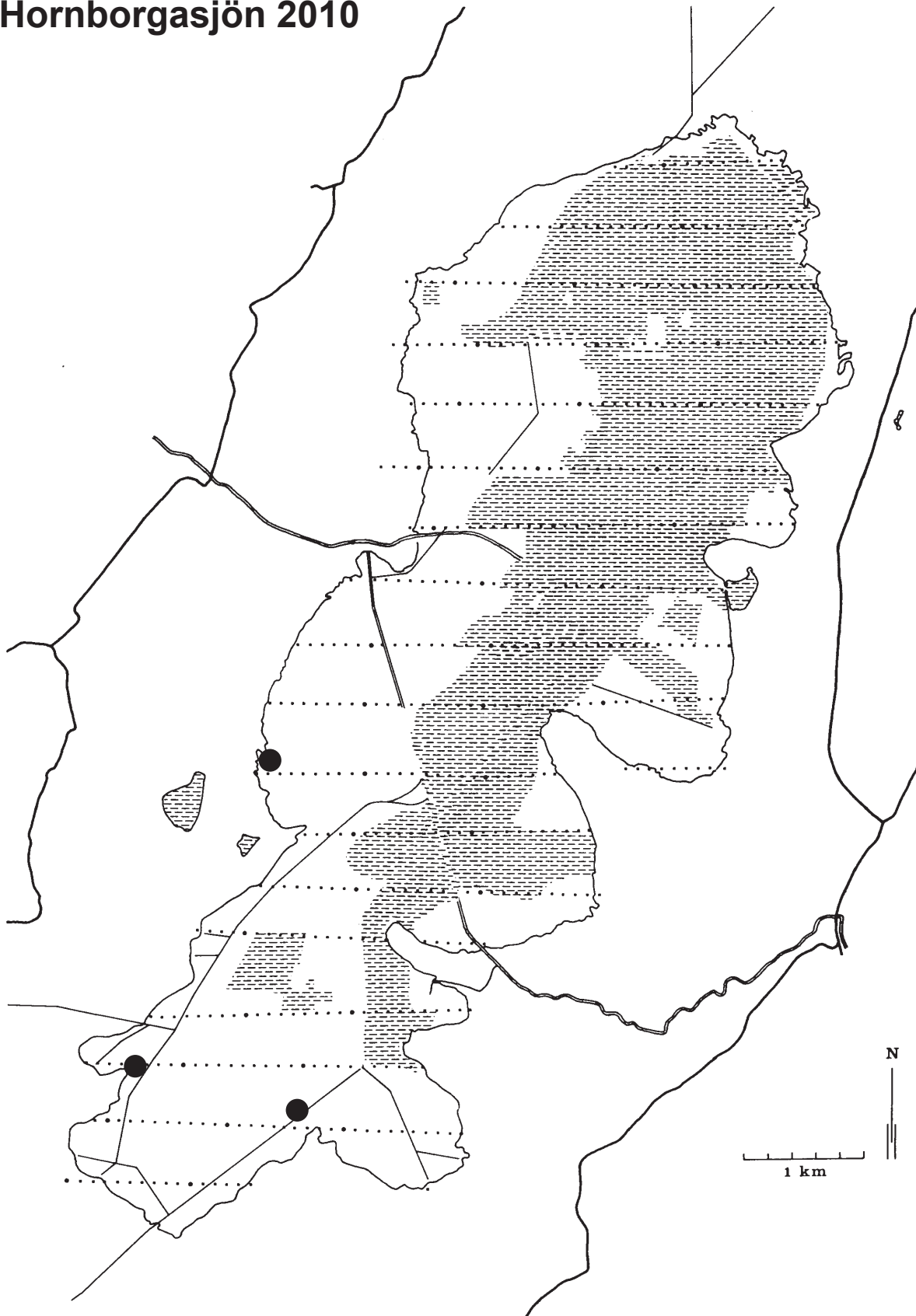
Figur 2. Antalet häckande par av sångsvan *Cygnus cygnus* i Hornborgasjön 1983-2011. Uppgifter saknas från 1984.

Hornborgasjön 2010

Figur 3. Bo av knölsvan *Cygnus olor* i Hornborgasjön 2010.

Hornborgasjön 2010

Figur 4. Bo av sångsvan *Cygnus cygnus* i Hornborgasjön 2010.

Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2011

Peder Hedberg Fält

Inledning

Antalet bon av måsar och tärnor har mer eller mindre inventerats årligen sedan starten 1981 (Karlsson 1984). Projektet övergick därefter som faunistisk insamling i mitten av 1980-talet, vilket innebar att personalen vid fältstationen besökte vissa områden i sjön regelbundet och noterade häckande fågelarter. Sedan höjningen av sjöns vattenstånd slutfördes 1995 är målsättningen att årligen kartera och räkna antalet häckande måsar och tärnor i sjön i ett eget separat projekt.

Syftet är att inventera antalet bebodda bon eller par av måsar och tärnor samt studera var de förekommer i sjön. Hos de rödlistade arterna svarttärna och dvärgmåsar noteras också häckningsframgången. Detta för att i första hand skapa underlag för att kunna jämföra effekterna på häckande måsar och tärnor i samband med restaureringen av sjön.

Metod

Antalet bon eller par av häckande måsar och tärnor räknades dels från kanot i olika områden i sjön, dels från fågeltorn eller andra naturliga observationsplatser utmed sjön. Observationsplatser från land valdes i första hand där man har möjlighet att se samtliga bon i respektive koloni. Räkning från kanot valdes då inga andra observationsplatser förekommer från land för att kunna räkna antalet bon. För svarttärnan har vissa år antalet häckande par beräknats i respektive koloni utifrån antalet observerade och varnande vuxna fåglar. I år har dock antalet bebodda bon av svarttärna räknats då de låg i områden som var lite vegetation på och därför lätta att räkna.

Antalet bon av skratmåsar och fiskmåsar för respektive område räknades igenom perioden 11 till 18 maj, dvs strax innan kläckning. Antalet

bon och par av fisktärna och dvärgmåsar inventerades mellan den 16 maj till den 21 juni samt antalet par svarttärna räknades igenom vid besök i de olika kolonierna perioden 28 juni till 15 juli. Alla räkningar har utförts av undertecknad. Häckningsframgången hos svarttärna har studerats genom att räkna antalet nästan flygga/flygga ungar vid respektive koloni från början till slutet av juli.

Resultat

Måsar

I tabell 1 redovisas resultatet av inventeringarna av skratmåsar. Totalt påträffades 7.360 bon fördelat på 55 öar. Samtliga kolonier låg på flytöar av plauer utom fyra. Dessa fyra var konstgjorda eller naturliga öar. Den naturliga ön är ön strax norr om Ore nabb och den fasta konstgjorda var som vanligt ön strax norr om Ytterbergs udde. De återstående två var konstgjorda flytöar strax utanför måsgömslet i Lagunsjön med några häckande par vardera.

De största koncentrationerna av antal bon är numera området söder om Almeö där 3 100 bon räknades ihop. Den andra stora ansamlingen är på flytöarna vid före detta Blindkanalen med 650. Detta är en nedgång med närmare 800 bon jämfört med året innan. Även utanför Dagsnäs och Ore backar fanns under året relativt stora

Tabell 1. Antalet häckande par av måsar och tärnor i Hornborgasjön 2011. Antalet par skratmåsar är avrundat till närmaste hundratal.

Art	Antal
Skratmåsar <i>Larus ridibundus</i>	7 400
Fiskmåsar <i>L. canus</i>	4
Dvärgmåsar	1
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	24
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	155

kolonier med 600 resp 900 bon. Antalet bon i området mellan Fågeludden och Ytterberg har stabiliserat sig efter ett antal år med minskande antal. Under året noterades 1035 bon fördelat på 9 öar i området. En anledning är att den flytö som bildades 2010 strax norr om Fågeludden i Getnäsvisken innehöll 650 bon vilket är ungefär lika många bon som utanför Dagsnäs.

Predation på skrattmåskolonier från mink noterades i väldigt liten omfattning och endast en måskoloni tros ha varit utsatt för minkpredation. Denna koloni är som vanligt i Lagunsjön i nära anslutning till måsgömslet. Kolonin har varit utsatt för plundring flera år tidigare och måsarna har de senaste åren problem med att få fram ungar. I år försvann de vuxna fåglarna i slutet av maj varför det troligt är mink som varit där. För övrigt har häckningsresultatet överlag varit ganska bra i samtliga områden, även vid området runt f d Blindkanalen där det oftast brukar vara sämre häckningsresultat. De flesta klarade sig undan sommarens dåliga väder också då merparten av ungarna var flygga eller stora nog att klara sig utan sina föräldrar mer än att bli matade. Noteras är att inga räkningar av häckningsresultat är gjord utan uppgifterna är baserade på egna intryck och grova uppskattningar av antalet kläckta ungar.

Av fiskmåsar häckade totalt fyra par i sjön varav samtliga låg i södra delen utom ett som fanns i Vässtorpsvisken. Samtliga fiskmåsar är ensamhäckare och paren placerar ofta sina bon i murkna stubbar eller i grenklykor på träd och ej i anslutning till övriga måskolonier. Paret utanför Dagsnäs häckar som vanligt på en starrtuva.

Ett revirmarkerande dvärgmåspar höll till i södra delen av sjön. Paret upptäcktes i mitten av maj och återfanns i samma område den 21:a juni. Inga större ansträngningar gjordes för att hitta bo eller ungar, dock markerade paret väldigt kraftigt, vilket indikerar om bo eller ungar i närheten. Paret höll till på ett stort gungfly där även skrattmåsar och fisktärna etablerat sig. Antagligen är det samma par som gjort häckningsförsök tidigare år vid sjön.

Tärnor

Totalt hittades 155 bon med fisktärna vilket är ungefär lika mycket som de tidigare års noteringar, med undantag från förra året. Fisktärnan har haft en positiv trend i sjön under de senaste åren. Kolonierna var fördelade över hela sjön från Getnäsvisken i norr till Dagsnäs och Bjurumskanalen i söder. De största kolonierna låg på flytöar i sjöns centrala delar mellan Ytterberg och Utloppet. Den största kolonin innehöll 36 bon och den minsta med ett bo. Vanligast var kolonier med mellan 3 och 8 bon. Ofta häckar de på öar tillsammans med skrattmåsar men väljer gärna där att bilda egna mindre kolonier i anslutning till skrattmåsbona.

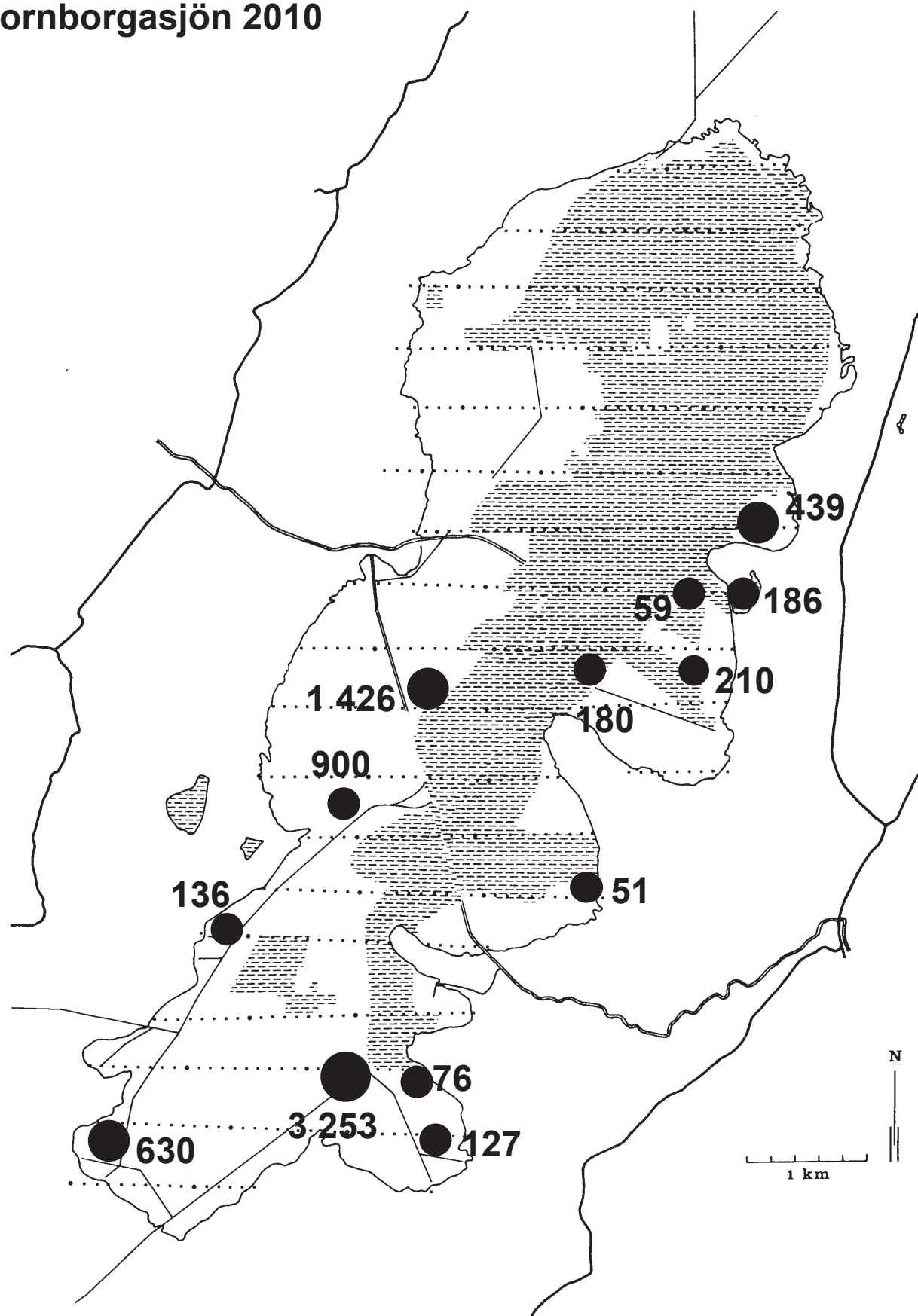
Svarttärnan är en etablerad art i sjön och årets resultat slutade på 24 bon fördelat på ett område i sjön. Till skillnad från de övriga kolonihäckarna väljer svarttärnan mindre och oftast vegetationslösa flytöar i sjön. De häckar ogärna tillsammans med övriga arter utan bildar oftast egna kolonier. Kolonin utgjordes av tre mindre flytöar i Vässtorpsvisken. Antalet häckande par är en minskning med 17 par från 2010 och 37 par från 2009. I mitten av maj observerades mellan 80 och 90 svarttärnor på de flytöar som fanns i de centrala delarna av sjön mellan Fågeludden och Utloppet. De började bygga på dessa i slutet av maj men övergav området av okänd anledning. Flera andra arter utnyttjade dessa flytöar för att rasta och vila på, bl a knölsvanar som gärna förekom på dem. Antagligen berodde störningarna från knölsvanarna på att svarttärnorna övergav dessa flytöar. I början av juni etablerade sig dock svarttärnor på andra flytöar. Närmare 50 fåglar observerades i Vässtorpsvisken och vid bobsök den 4 juli hittades 24 bon fördelade på tre mindre öar. Av någon anledning hade 30-40 vuxna fåglar lämnat sjön sedan mitten av maj.

Häckningsresultat blev sämre än normalt vilket säkerligen kan förklaras med dåligt väder som rådde med riklig nederbörd och stigande vattennivå. Totalt hittades 15 nästan flygga/flygga ungar, varav 14 ringmärktes.

Referenser

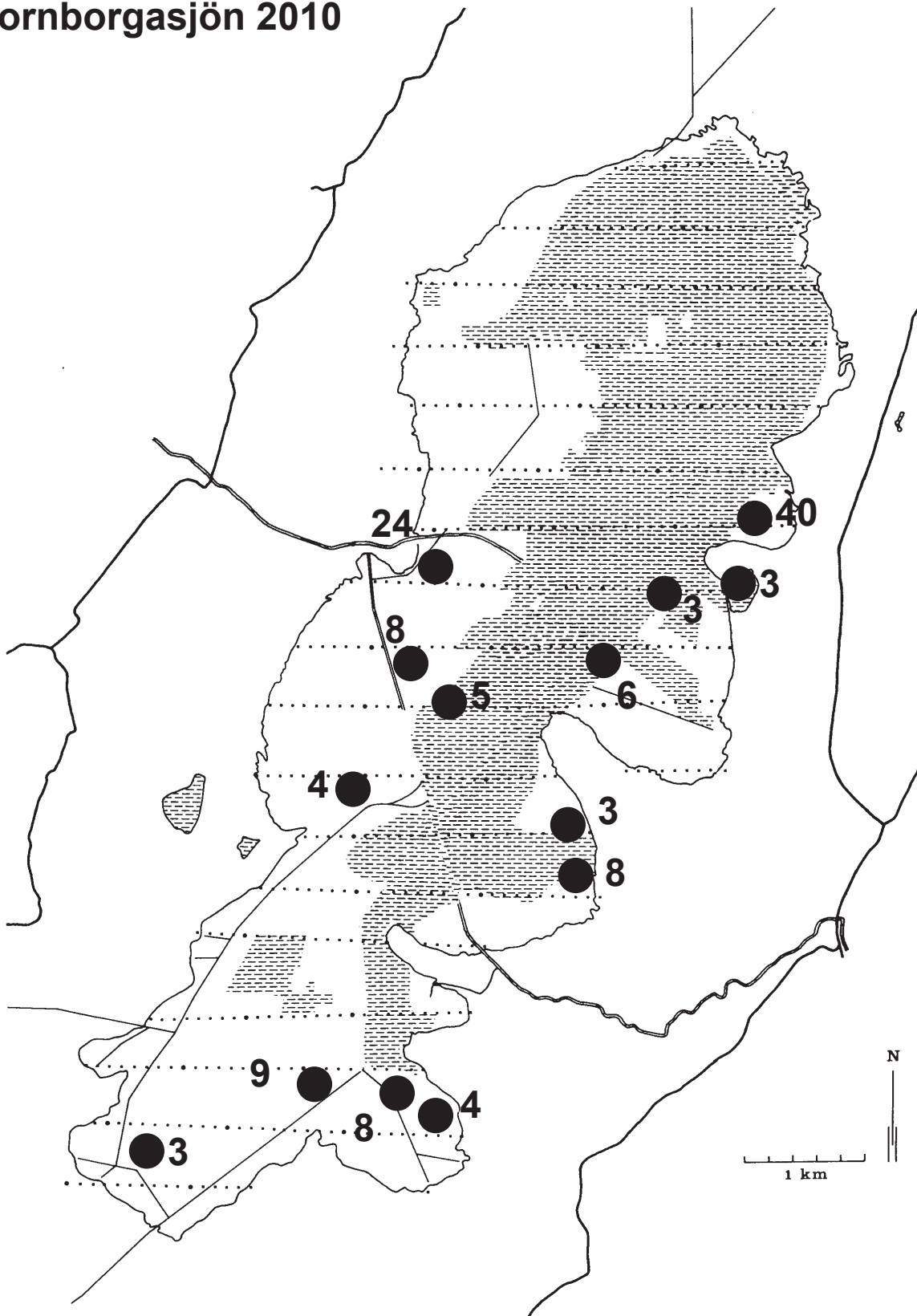
Karlsson, T. 1984. Skrattmåsar, fiskmåsar och fisktärna. Hornborga-dokument nr 4. Statens Naturvårdsverk.

Hornborgasjön 2010

Figur 1. Häckande par skrattnås *Larus ridibundus* i Hornborgasjön 2010.

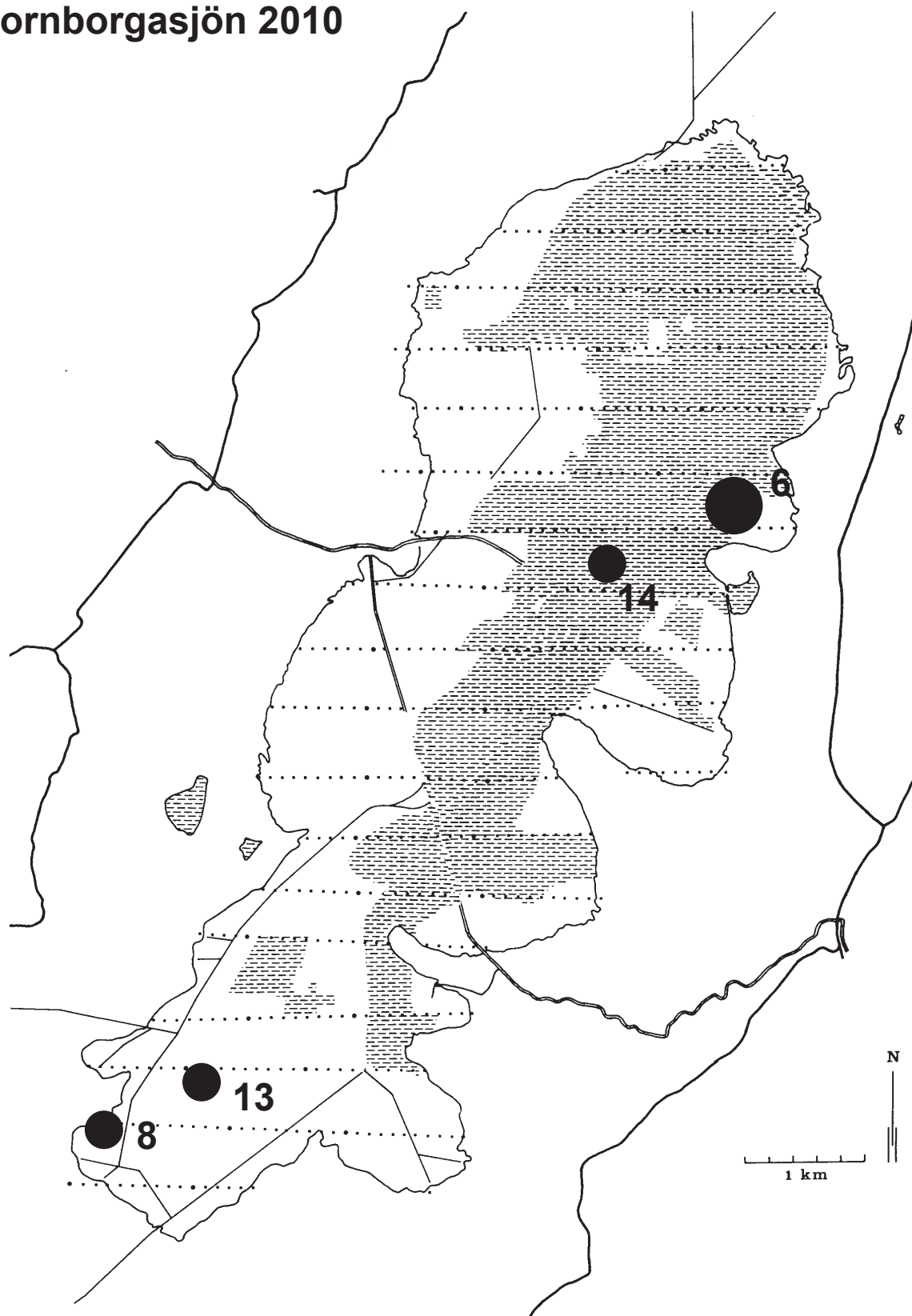
Hornborgasjön 2010

Figur 2. Häckande par fisktärna *Sterna hirundo* i Hornborgasjön 2010.

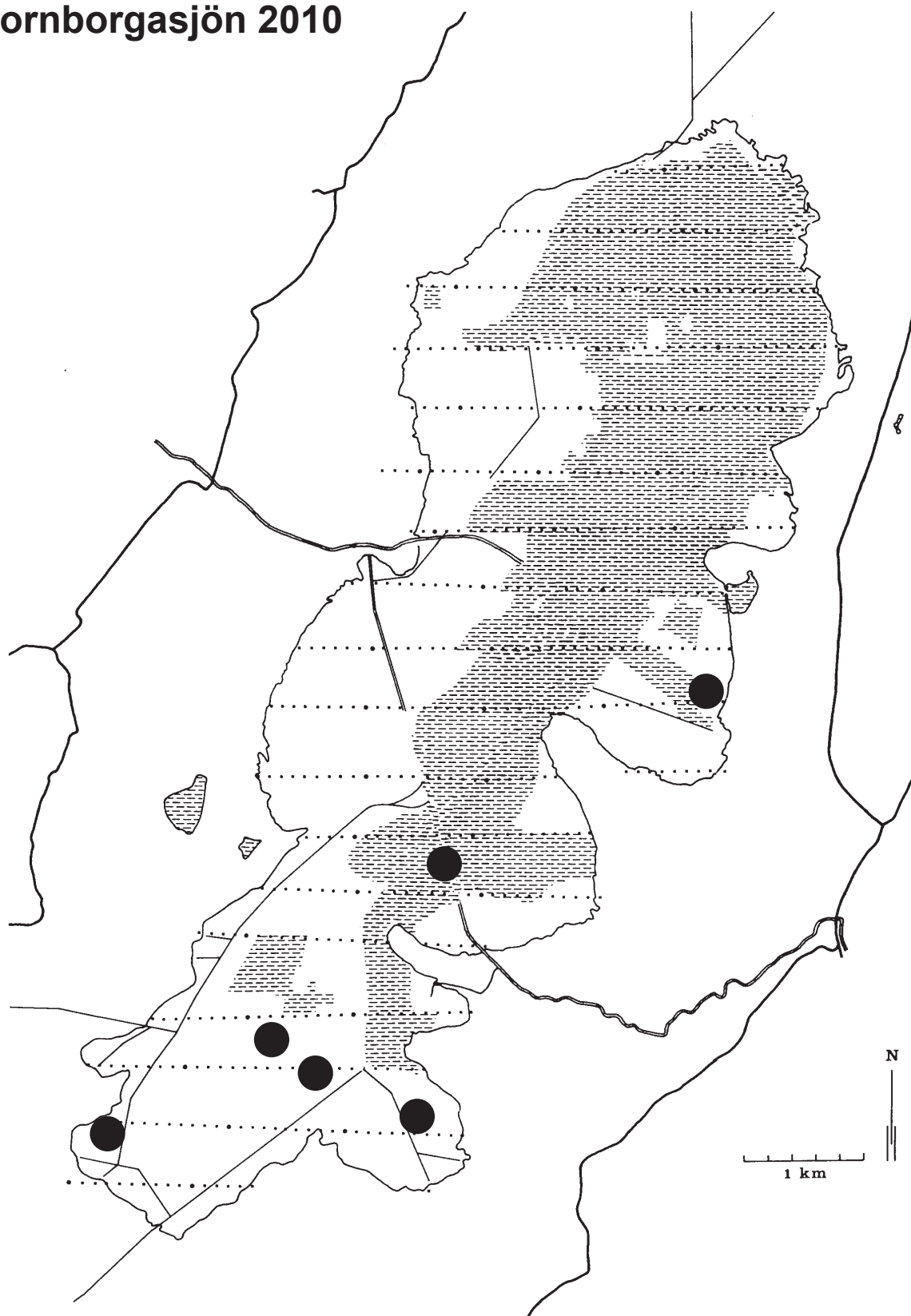

Hornborgasjön 2010

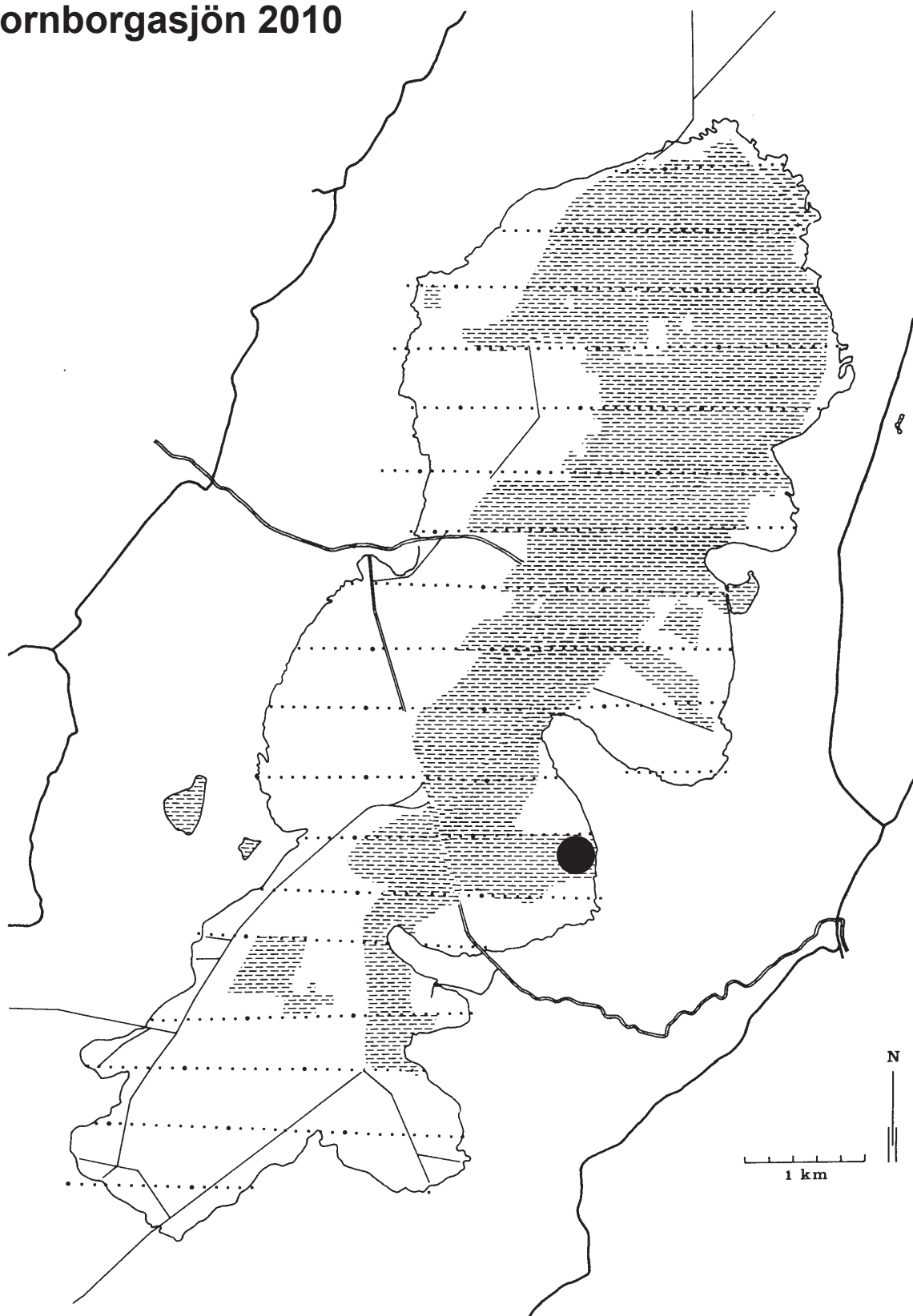
Figur 3. Häckande par svarttärna *Chlidonias niger* i Hornborgasjön 2010.

Hornborgasjön 2010

Figur 4. Häckande par fiskmås *Larus canus* i Hornborgasjön 2010.

Hornborgasjön 2010

Figur 4. Häckande par dvärgmåsar *Larus minutus* i Hornborgasjön 2010.

Häckande storskarv och gråhäger i Hornborgasjön 2011

Peder Hedberg Fält

Inledning

Antalet bon av storskarv och grå häger började inventeras då de första häckningarna påträffades för de båda arterna i sjön. För storskarv var det 1998 och grå häger 1999. Därefter har årliga inventeringar utförts av antalet bebodda bon.

Syftet är att bestämma antalet häckande par storskarv och grå häger och studera var de förekommer i sjön och hur utvecklingen av de båda arterna är. Detta för att i första hand skapa underlag för att kunna jämföra effekterna på häckande storskarv och grå häger i samband med sjöns restaureringen.

Metod

Det bästa sättet att bestämma antalet häckande par är att räkna bebodda bon (Svensson 1975). Antalet bebodda bon räknades i första hand från fågeltorn eller från andra naturliga höjder. Oftast ligger bona allt för otillgängligt så merparten av inventeringarna har skett från kanot i olika områden. De flesta av bona ligger i gammalt och dött vide så enklast är att ta sig fram med kanot. Räkning av bon gjordes den 16 maj, i samband med att räkning av bon gjordes hos andra våtmarksarter.

Resultat

Storskarv

I tabell 1 redovisas resultatet av inventeringarna. Totalt hittades 88 bon fördelat på 3 kolonier. De största kolonierna låg i ”döda skogen” i södra delen av sjön (se figur 1). Ytterligare en mindre koloni med två bon hittades vid sjöns Utlopp. Anmärkningsvärt var att arten saknades i Korpaboviken där den häckat sedan 1999.

Vid inventeringarna hittades få tomma bon och heller inga döda ungar vilket tyder på

Tabell 1. Antalet bon av storskarv och gråhäger i Hornborgasjön 2011.

Art	Antal bon
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	88
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	19

att häckningsframgången varit normal. Inga tecken noterades på att ägg eller ungar hade utsatts för plundring eller predation. Under simfågelräkningarna på hösten observerades som mest 190 ex den 17:e september och under sommaren fanns ungefär 200 fåglar i sjön som fiskade i de norra delarna.

Gråhäger

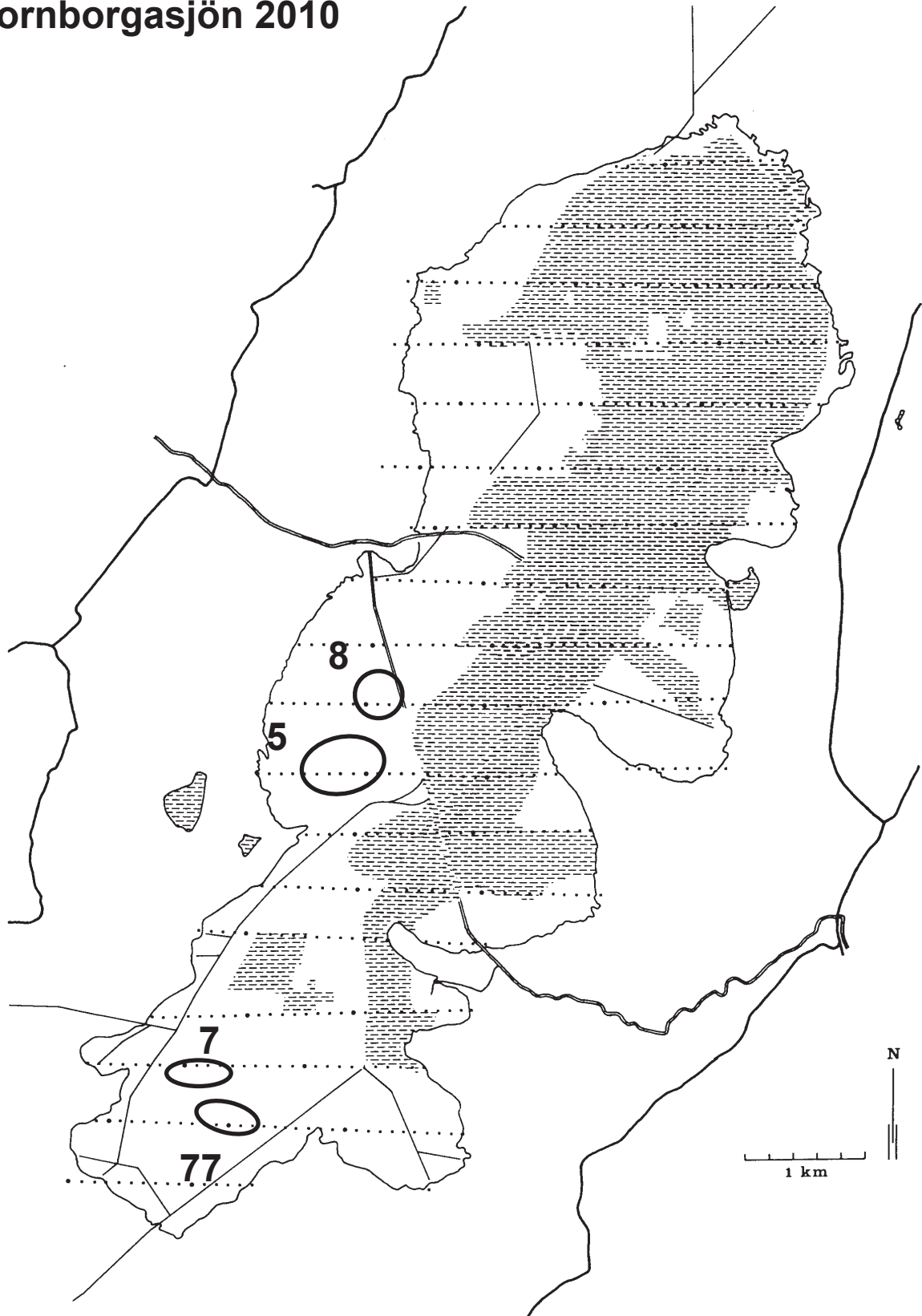
Totalt hittades 19 bon i två kolonier. Detta är en liten ökning jämfört med förra året fast färre än 2009 då inte mindre än 29 bon påträffades. Kolonierna låg tillsammans med skarvkolonierna i södra delen (se figur 2). I många bon fanns stora ungar vilket tyder på att häckningarna gått bra.

Referenser

Svensson, S. 1975.Handledning för svensk häckfågel-taxering med beskrivning av revirkarteringsmetoden och punkt-taxeringsmetoden. Zool. Inst. Lunds universitet.

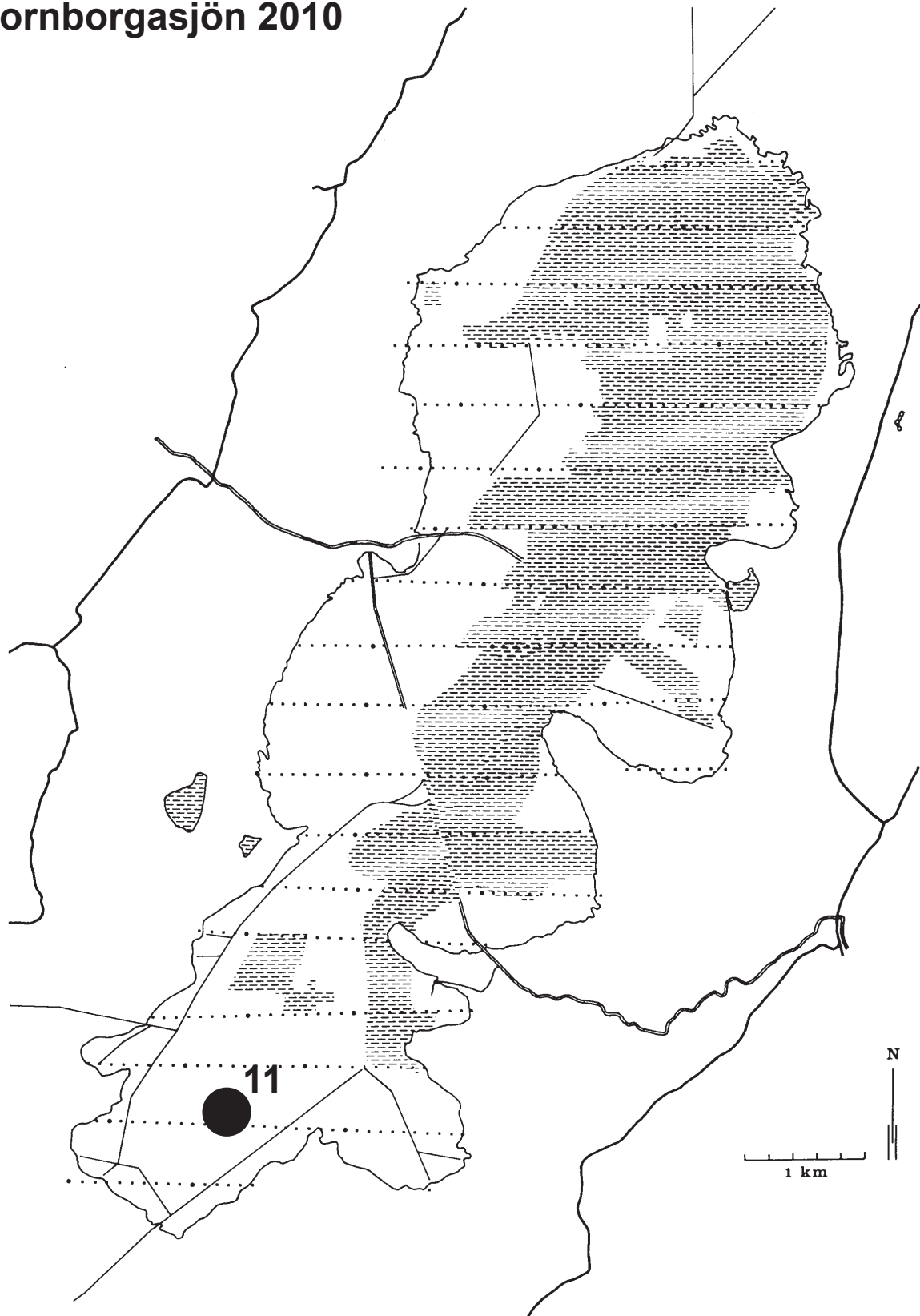

Hornborgasjön 2010

Figur 1. Häckande par storskarv *Phalacrocorax carbo* i Hornborgasjön 2010.

Hornborgasjön 2010

Figur 2. Häckande par gråhäger *Ardus cinerea* i Hornborgasjön 2010.

Häckande rördrom och trastsångare i Hornborgasjön 2011

Peder Hedberg Fält

Inledning

Antalet revirhävdande hanar av trastsångare och rördrom har registrerats i sjön sedan fältstationen bildades, fast resultaten har inte redovisats i projektform utan som faunistisk insamling. Båda arterna häckar i bladvassar och hanarna är lätta att registrera under sin aktiva sångperiod. Arterna är bra indikatorer på tillgången av och kvaliteten av sjöns bladvassar. Sedan 2009 skapades ett projekt kring dessa arter.

Syftet är att bestämma antalet revirhävdande trastsångare och rördrom och kartera var de förekommer i sjön och hur utvecklingen är för de båda arterna. Detta för att i första hand skapa underlag för att kunna jämföra effekterna på häckande rördrom och trastsångare i samband med sjöns restaurering.

Metod

Antalet revirhävdande rördrommar har i första hand registrerats i samband med vårens simfågelräkningar under perioden 2 april till 7 maj. Vid simfågelräkningarna har personer räknat igenom varsina delområden i sjön och samtidigt registrerat antalet ”bölande” rördrommar i respektive delområde. Därutöver har observationer i rapporteringssystemet Svalan använts för komplement till simfågelräkningarna.

Vid inventering av trastsångare har två paddelturer genomförts utmed sjöns norra del från Fågeludden till Utloppet. Antalet sjungande hanar har registrerats på en fältkarta. I södra delen finns väldigt lite

områden med bladvass men även där har paddelturer gjorts i samband med inventering av mås- och skarvbon. Som komplement har även observationer använts från Svalan. Paddlingarna genomfördes den 1:a och 7:e juni under tidig morgon när hanarna är som mest aktiva.

Resultat

Rördrom

Totalt förekom 2 revirhävdande rördrommar i sjöns norra del. Av figur 1 syns fördelningen mellan de olika individerna. Samtliga befann sig i sjöns större vassområden. Rördrom har inte hörts i andra delar av sjön, vilket nästan alltid brukar förekomma.

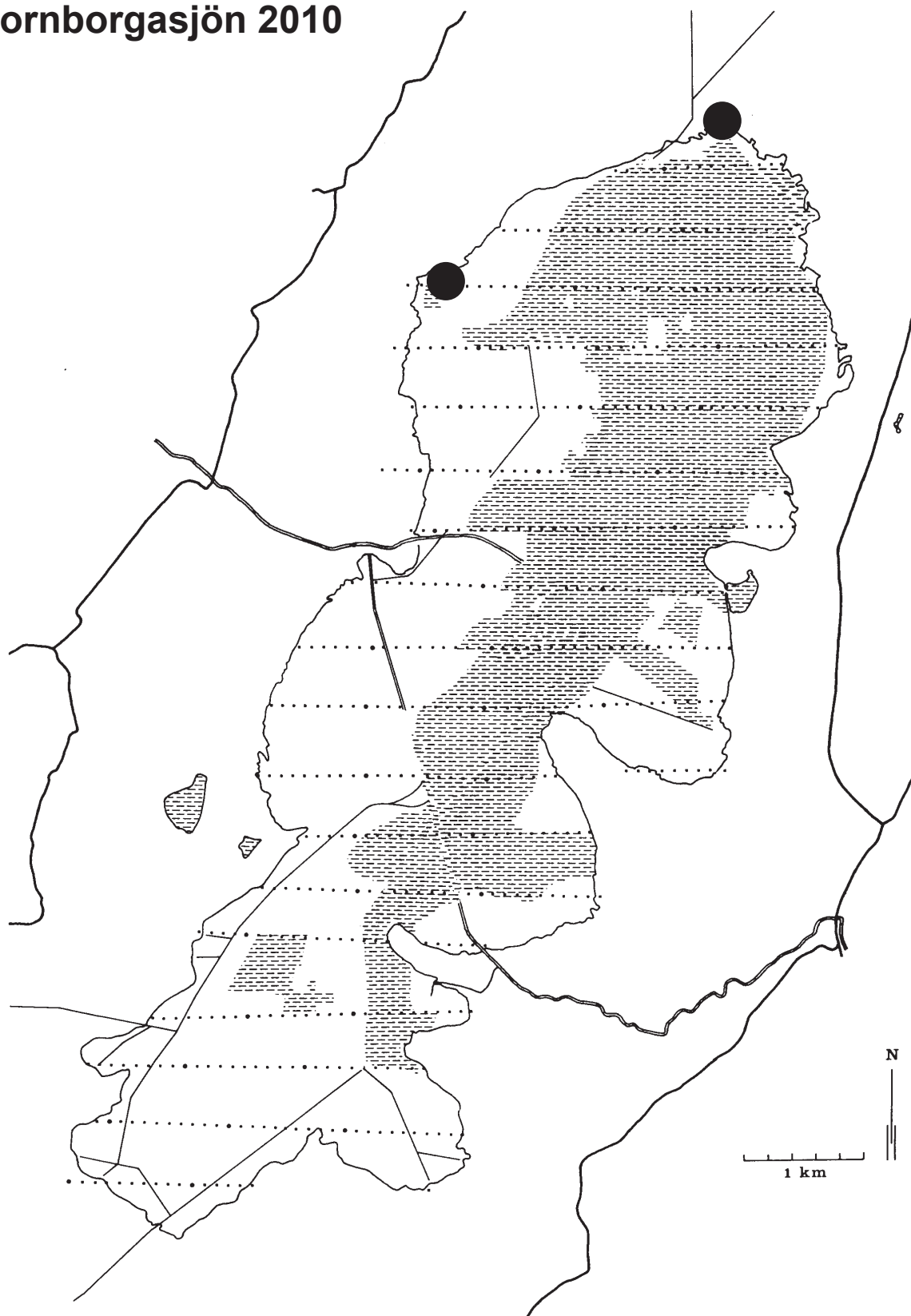
Trastsångare

Totalt hittades 13 sjungande hanar (se figur 2). Merparten befann sig i norra delen av sjön från norra Fåholmen till Tranumsvassen. Antalet är det lägsta som registrerats sedan sjön höjdes 1995.

Tabell 1. Antalet revirhävdande rördrommar och trastsångare 2011.

Art	Antal
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	2
Trastsångare <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	13

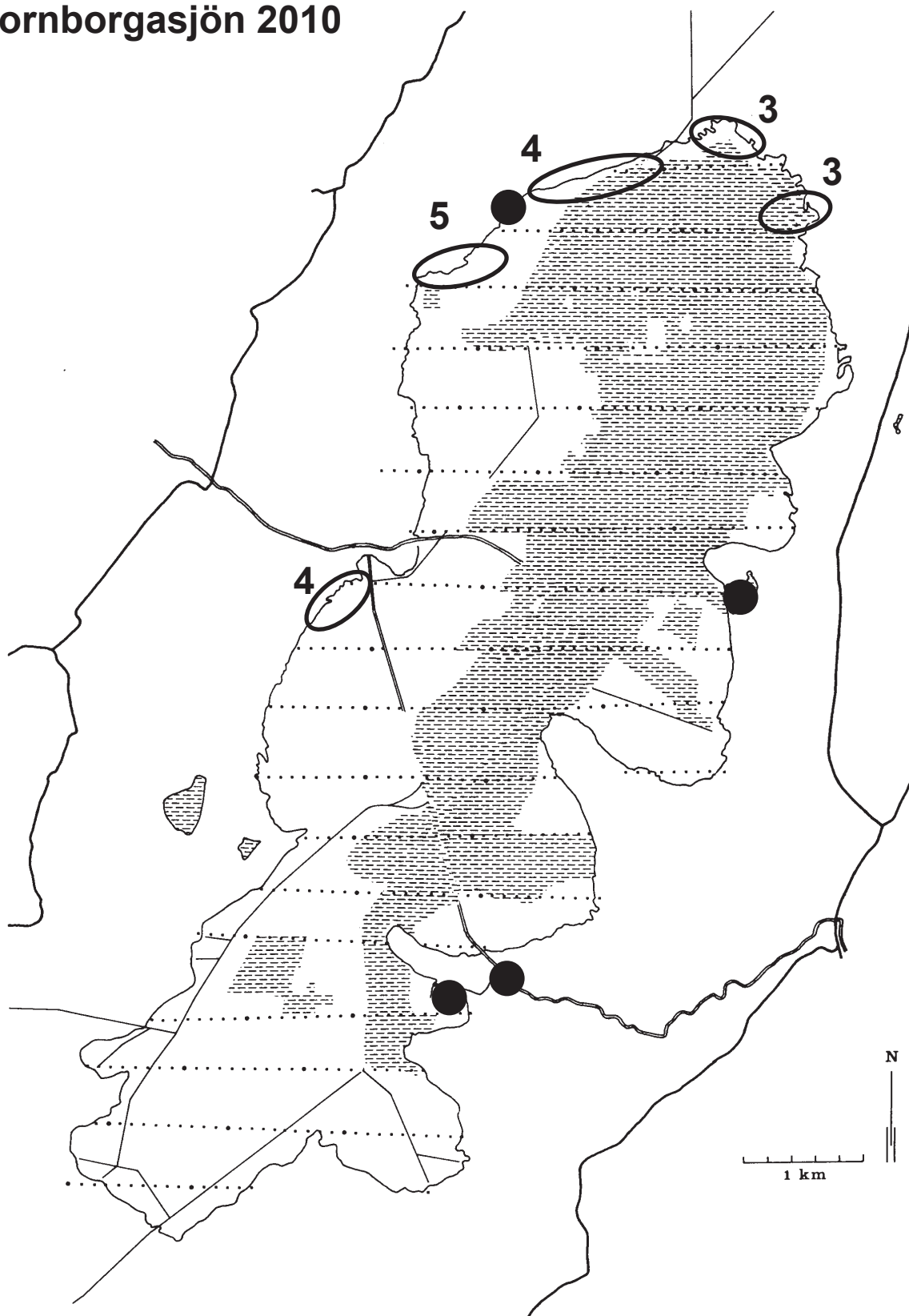
Hornborgasjön 2010

Figur 1. Revirhävande rördom *Botaurus stellaris* i Hornborgasjön 2010

Hornborgasjön 2010

Figur 2. Revirhävande trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* i Hornborgasjön 2010

Ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2010

Mats Rosengren

Inledning

Under året ringmärktes 4005 fåglar av 79 arter. Antalet är högre än förra året, det bästa sedan 1993. Det är emellertid ett betydligt lägre antal än den aktiva perioden vid märkplatserna Flian ute i sjöområdet och Fågeludden, som avslutades för ungefär 20 år sedan.

Årets verksamhet var koncentrerad kring märkplatserna vid Kärragården, Vekamaden och Vadboden (andfänge). I tabell 1 ges en översikt över ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2010. Här framgår bland annat att 4 % av fåglarna märktes på Vekamaden, 69 % vid Kärragården och 14 % vid Vadboden. Fångstinsatsen för stationär ringmärkningsverksamhet framgår av tabell 2.

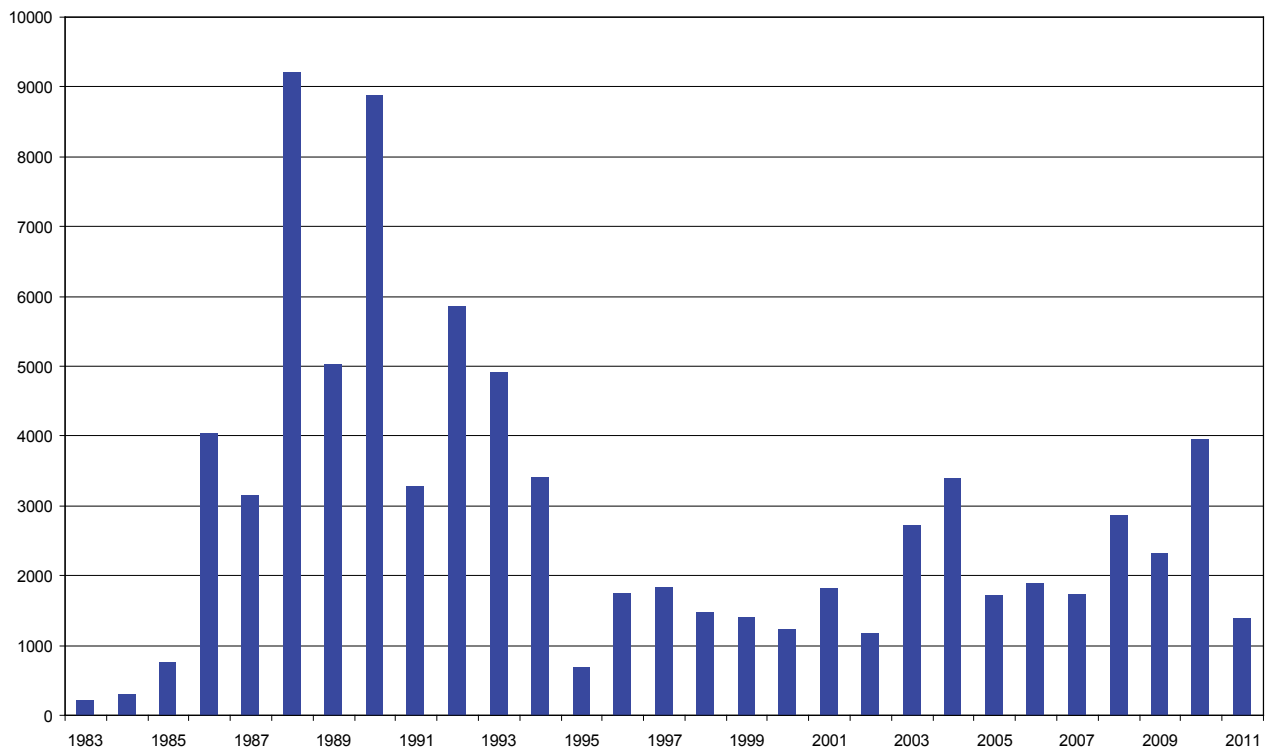
Verksamheten vid andfängena, som var placerade vid Vadboden och Norra Sätunaviken, fortsatte för

femte året. I samband med detta insamlades också prover till Jordbruksverkets övervakning av aviär influensavirus. Karl-Markus Laudon ansvarade för andfänge och provtagning. 81 917 fåglar av 140 arter har ringmärkts vid Hornborgasjön. Utvecklingen av ringmärkningsverksamheten från 1983 framgår av figur 1. En förteckning över ringmärkta fåglar redovisas i det appendix som följer efter denna artikel.

Flygga fåglar

Årets lista över vanligaste märkarter kännetecknas av aktiviteterna vid andfänget och nätfångst vid Kärragården. Listan toppas av grönfink (508), gräsand (444), blåmes (353), talgoxe (338), lövsångare (278) och pilfink (247).

Intressanta nymärkningar är korsning gräsand/stjärtand (1), blåhake (3) och höksångare (1).

Figur 1. Antalet ringmärkta fåglar vid Hornborgasjön 1983-2011. De höga antalen under 1988 och 1990 beror på stor aktivitet vid märkplatsen Flian, mitt ute i sjöområdet. Under åren 1986-1990 ringmärktes 16 200 fåglar vid märkplats Flian (i medeltal 3 230 per år). Märkplatsen ersattes med märkplats Fågeludden och under åren 1992-1994 ringmärktes 6 100 fåglar i vassen utanför udden (medeltal 2 040 fåglar per år).

Tabell 1. Översikt över ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2011. Antal ringmärkta fåglar, fördelning i procent mellan märkplatserna samt antal arter, fördelat på märkplatser och typ av verksamhet.

Märkplats	Antal ringmärkta	Fördelning (%)	Antal arter
Fågeludden (nätfångst)	28		7
Kärragården (nätfångst)	1 167		40
Norra Vekamaden (nätfångst)	158		16
Övriga områden (nätfångst & pullmärkning)	284		-
Totalt	1 383	-	52
Flygg	1 356		70
Pulli	27		13

Boungar

Under året märktes 196 ungar av 13 arter. De vanligaste var tornfalk (41), svartvit flugsnappare (45), blåmes (22) och svarttärna (22). Årets resultat framgår av tabell 3.

Av naturliga skäl kan inte alla rapporter av färgmärkta tranor och halsmärkta gäss redovisas i den förteckningen över återfynd som finns i denna redogörelse. De är helt enkelt för många! Resultatet kommer att presenteras i separata redogörelser.

Återfynd och kontroller

Sammanlagt har 20 återfynd rapporterats genom Ringmärkningscentralen (RC) under 2010. Intressant är att en av de skratmåsar vi märkt återfanns i Österrike. Dessutom kontrollerades en svarhätta märkt i Israel.

Tack

Ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön är ett resultat av lagarbete och många deltagares entusiasm. Följande personer har varit ringmärkare: Åke Abrahamsson, Jörgen Fritzson, Peder Hedberg Fält, Clas Hermansson, Ida-Linnéa

Tabell 2. Fångstinsatsen för stationär ringmärkningsverksamhet vid Hornborgasjön 2010; antal märktillfällen och nättimmar per månad och totalt fördelat på märkplatserna Vekamaden, Fågeludden och Kärragården.

Månad	Vekamaden		Fågeludden		Kärragården		Totalt	
	Märktillf	Nättimmar	Märktillf	Nättimmar	Märktillf	Nättimmar	Märktillf	Nättim.
Januari	-	-	-	-	-	-	-	-
Februari	-	-	-	-	1	12	1	12
Mars	-	-	-	-	1	2	1	2
April	-	-	-	-	6	100	6	100
Maj	-	-	3	16	7	198	10	214
Juni	-	-	-	-	8	197	8	197
Juli	4	210	-	-	14	572	18	782
Augusti	1	52	7	119	13	634	21	805
September	-	-	5	154	19	1032	24	1 186
Oktober	-	-	1	12	14	545	15	557
November	-	-	-	-	2	37	2	37
December	-	-	-	-	3	21	3	21
Summa	5	262	16	301	88	3 350	109	3 913

Tabell 3. Förteckning över arter och antal fåglar som ringmärkts som boungar, s.k. pullmärkning, vid Hornborgasjön 2010.

Art	Antal	Art	Antal
Grågås	6	Rörsångare	2
Havsörn	2	Tornfalk	
Tornseglare	2		
Svarttärna	14		
Näktergal	1		
		Totalt	27

Laudon (andfånget), Karl-Markus Laudon, Peter
Laudon (andfånget), Christopher Magnusson, Mats
Rosengren, Albin Thorsson och Eric Thorsson.

Referenser

- Fransson, T. & Pettersson, J. 2001. Svensk ringmärkningsatlas. Vol. 1. Stockholm.
Fransson, T. & Hall-Karlsson, S. 2008. Svensk ringmärkningsatlas. Vol. 3. Stockholm.

Återfynd och kontroller 2011

I nedanstående förteckning redovisas alla återfunna fåglar ringmärkta vid Hornborgasjön, som rapporterats 2010. Egna kontroller, dvs. fåglar som märkts och kontrollerats inom Hornborgasjö-området upptas inte här.

I förteckningen har följande symboler använts:

00	unge på häckplatsen, oflygg eller nyligen flygg
10	fågel under sitt första kalenderår (född samma år)
20	fågel under sitt andra kalenderår (född föregående år)
2+	fågel under sitt andra kalenderår eller äldre (född föregående år eller tidigare)
30	fågel under sitt tredje kalenderår
3+	fågel under sitt tredje kalenderår eller äldre
M	hane
F	hona
+	skjuten
x	funnen död
xA	funnen död; endast rester, skelett, ben med ring, etc.
v	kontrollerad; fångad och frigiven med sin ring
(v)	kontrollerad; ringen avläst utan att fågeln fångats
SVS	Sverige Stockholm Riksmuseum

Egentliga återfynd

Främmande kontroller

Förteckning över ringmärkta fåglar 1983-2010

I följande tabell redovisas ringmärkta fåglar vid Hornborgasjön åren 1983-2011. Förutom Hornborgasjöns fältstations ringserier (fr.o.m.1986) upptar tabellen fåglar ringmärkta av och med ringserier tillhörande Barbro Axelsson (1983-94), Bengt Pettersson (1983-94), Clas Hermansson (1983-85, 1990-97, 1999-2005), Åke Abrahamsson (1989-2010), Juhani Vuorinen (1994) samt Björn Helander (2002-03, 2009). Dessutom upptar förteckningen antalet egentliga återfynd som rapporterats genom Ringmärkningscentralen. Här avses alla återfunna fåglar undantaget de som märkts som boungar och rapporterats inom 10 km från märkplatsen efter mindre än tre månader och alla egna kontroller, dvs. fåglar som märkts och kontrollerats av stationen inom 10 km från märkplatsen.

Med området Hornborgasjön avses hela sjöområdet, strandskogen och närliggande öppna marker. Koordinaterna är ca 58.20 N/ 13.34 E.

Art	Märkta 1983-2009	Märkta 2010	Summa 1983-2010	Summa återfynd
Grågås <i>Anser anser</i>	426	52	478	29
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	10	4	14	1
Bläsand <i>Anas penelope</i>	16	1	17	
Kricka <i>A. crecca</i>	196	53	249	3
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	1 125	444	1 569	45
Gräsand x stjärtand		1	1	
Stjärtand <i>A. canuta</i>	1		1	
Brunand <i>Aythya ferina</i>	3		3	1
Vigg <i>A. fuligula</i>	2	2	4	
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	2	4	6	
Fasan <i>Phasianus colchicus</i>	1		1	
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	1		1	
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	1		1	
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	61	1	62	
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	1		1	
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	5		5	
Havsörn <i>Haliaeetus albicilla</i>	7	2	9	
Brun kärrhök <i>Circus aeruginosus</i>	549		549	19
Blå kärrhök <i>C. cyaneus</i>	54		54	1
Ängshök <i>C. pygargus</i>	16		16	
Sparvhök <i>Accipiter nisus</i>	22		22	2
Ormvråk <i>Buteo buteo</i>	2		2	1
Fiskgjuse <i>Pandion haliaetus</i>	34	2	36	1
Tornfalk <i>Falco tinnunculus</i>	569	41	610	3
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	13		13	
Kornknarr <i>Crex crex</i>	1		1	
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	3	1	4	
Sothöna <i>Fulica atra</i>	1		1	
Trana <i>Grus grus</i>	34		34	
Mindre strandpipare <i>Charadrius dubius</i>	17		17	
Större strandpipare <i>C. hiaticula</i>	9		9	2
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	55	4	59	
Kustsnäppa <i>Calidris canutus</i>	2	1	3	
Småsnäppa <i>C. minuta</i>	17		17	
Kärrsnäppa <i>C. alpina</i>	15	2	17	
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>	35		35	

Art	Märkta 1983-2009	Märkta 2010	Summa 1983-2010	Summa återfynd
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyptes minimus</i>	1		2	
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	99	1	100	
Morkulla <i>Scolopax rusticola</i>	1		1	
Storspov <i>Numenius arquata</i>	10		10	
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>	8		8	
Rödbena <i>T. totanus</i>	23		23	1
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>	35		35	
Skogssnäppa <i>T. ochropus</i>	83		83	2
Grönbenä <i>T. glareola</i>	224	7	231	1
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	119	2	121	
Skrattmås <i>Larus ridibundus</i>	3 428	22	3 450	121
Fiskmås <i>L. canus</i>	1		1	
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	112		115	1
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	418	12	430	2
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	1		1	
Gök <i>Cuculus canorus</i>	1		1	
Kattuggla <i>Strix aluco</i>	32		32	4
Hornuggla <i>Asio otus</i>	13		13	1
Pärluggla <i>Aegolius funereus</i>	2		2	
Nattskärre <i>Caprimulgus europaeus</i>	1		1	
Tornseglare <i>Apus apus</i>	99		99	
Kungsfiskare <i>Alcedo atthis</i>	49		49	
Göktyta <i>Jynx torquilla</i>	10		10	
Gröngöling <i>Picus viridis</i>	3		6	
Större hackspett <i>Dendrocopos major</i>	38	5	43	
Mindre hackspett <i>D. minor</i>	37	1	38	
Sånglärka <i>Alauda arvensis</i>	4		4	
Backsvala <i>Riparia riparia</i>	111	111	222	
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	450	6	456	2
Hussvala <i>Delichon urbica</i>	17		17	
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	106	5	111	
Ängspiplärka <i>A. pratensis</i>	20		66	
Gulärta <i>Motacilla flava</i>	512	16	528	4
Forsärla <i>M. cinerea</i>	5		5	
Sädesärla <i>M. alba</i>	968	39	1 007	1
Strömstare <i>Cinclus cinclus</i>	15		15	2
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	220	7	227	
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	181	14	195	1
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	1 245	55	1 300	2
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	174	2	176	1
Blåhake <i>L. svecica</i>	22	3	25	
Svart rödstjärt <i>Phoenicurus ochruros</i>	1		1	
Rödstjärt <i>P. phoenicurus</i>	33		33	
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	132	12	144	
Stenskvätta <i>Oenanthe oenanthe</i>	17		17	

Art	Märkta 1983-2009	Märkta 2010	Summa 1983-2010	Summa återfynd
Koltrast <i>Turdus meruls</i>	527	16	543	5
Björktrast <i>T. pilaris</i>	275	6	281	3
Taltrast <i>T. philomelos</i>	153	12	165	1
Rödvingetrast <i>T. iliacus</i>	445	3	448	3
Dubbeltrast <i>T. viscivorus</i>	1		1	
Gräshoppsångare <i>Locustella naevia</i>	60	1	62	
Flodsångare <i>L. fluviatilis</i>	3		3	
Vassångare <i>L. luscinioides</i>	2		2	
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	2 720	100	2 820	16
Kärrsångare <i>A. palustris</i>	218	22	240	
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	9 379	64	9 443	70
Trastsångare <i>A. arundinaceus</i>	570	1	571	11
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	139	25	164	
Höksångare <i>Sylvia nisoria</i>	4	1	5	
Ärtsångare <i>S. curruca</i>	328	21	349	1
Törnsångare <i>S. communis</i>	1 392	79	1 471	2
Trädgårdssångare <i>S. borin</i>	1 330	88	1 418	4
Svarthätta <i>S. atricapilla</i>	977	154	1 131	2
Lundsångare <i>Phylloscopus trochiloides</i>	1		1	
Grönsångare <i>P. sibilatrix</i>	13		13	
Gransångare <i>P. collybita</i>	782	17	799	
Gransångare <i>P. collybita collybita</i>	2		2	
Lövsångare <i>P. trochilus</i>	7 164	278	7 442	10
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	82	3	85	
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	44	3	47	
Mindre flugsnappare <i>Ficedula parva</i>	1		1	
Svartvit flugsnappare <i>F. hypoleuca</i>	2 676	66	2 742	4
Skäggmes <i>Panurus biarmicus</i>	2 288		2 288	38
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	199	7	206	
Entita <i>Parus palustris</i>	371	17	388	
Talltita <i>P. montanus</i>	501	5	506	
Tofsmes <i>P. cristatus</i>	3		3	
Svartmes <i>P. ater</i>	67	9	76	
Blåmes <i>P. caeruleus</i>	5 561	353	6 114	9
Talgoxe <i>P. major</i>	3 786	338	4 124	6
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	155	25	180	
Trädkrypare <i>Certhia familiaris</i>	101	2	103	
Pungmes <i>Remiz pendulinus</i>	1		1	
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	195	15	210	
Varfågel <i>L. excubitor</i>	4		4	
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	14		14	
Skata <i>Pica pica</i>	42	7	49	
Kaja <i>Corvus monedula</i>	206		206	6
Kråka <i>C. corone</i>	5		5	
Korp <i>C. corax</i>	1		1	

Art	Märkta 1983-2009	Märkta 2010	Summa 1983-2010	Summa återfynd
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	788	13	801	2
Gråsparv <i>Passer domesticus</i>	337	44	381	1
Pilfink <i>P. montanus</i>	3 819	247	4 066	5
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	1 437	62	1 499	3
Bergfink <i>F. montifringilla</i>	583	35	618	
Grönfink <i>Carduelis chloris</i>	6 822	508	7 330	31
Steglits <i>C. carduelis</i>	600	27	627	1
Grönsiska <i>C. spinus</i>	1 267	117	1 384	6
Hämpling <i>C. cannabina</i>	145	2	147	
Vinterhämpling <i>C. flavirostris</i>	24		24	
Gråsiska <i>C. flammea</i>	271	34	305	
Gråsiska <i>C. flammea flammea</i>	4	32	36	
Gråsiska <i>C. flammea cabaret</i>	29	13	42	
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	157	2	159	
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	324	6	330	
Stenknäck <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	32	4	36	1
Gulsparv <i>Emberiza citrinella</i>	1 801	8	1 809	2
Sävsparv <i>E. schoeniclus</i>	4 043	178	4 221	17
Totalt	77 912	4 005	81 917	515
Antal arter	140	78	140	53

Fågelobservationer vid Hornborgasjön 2011

Magnus Hallgren & Stig Karlsson

Denna fågelrapport grundar sig på observationer från Hornborgasjöns rapporteringsområde, vilka rapporterats på rapportsystemet Svalan under 2011. Totalt omfattar den 216 arter sedda av 547 rapportörer. Det är nästintill identiskt med föregående års fågelrapport, (218 arter sedda av 460 observatörer).

En mer ingående artikel av vissa arter finns på annan plats i denna publikation, där så sker finns hänvisning i texten.

Förklaringar:

Vinterfynd = januari-februari respektive december

Vårfynd = mars-maj

Sommarfynd = juni-juli

Höstfynd = augusti-november

HF = Hornborgasjöns fältstation

ad = adult, vuxen fågel

1K, 2K = första kalenderår, andra kalenderår osv.

Pulli = ungfågel som fortfarande bär dundräkt

Saknas platsangivelse gäller fyndet hela sjöområdet (inventerats t ex genom simfågelräkning som sker vid minst 5 tillfällen under våren och minst 4 tillfällen under hösten).

Samtliga fynd gäller rastande fåglar om inget annat anges.

Hur noggrann man än försöker vara vid sammanställning och granskning av rapporten är det oundvikligt att eventuella fel kan smyga sig in. För eventuella rättelser och kompletteringar av observationer kommer dessa läggas till i "Fågelobservationer vid Hornborgasjön 2012".

Knölsvan *Cygnus olor*

Vinterfynd: 2 ex Utloppet 27.2 (Jarmo Viippola). 2220 ex rast 11.12 (HF).

Vårfynd, större antal: 1372 ex 16.4 (HF). Höstfynd, större antal: 2190 ex rast 20.8 (HF). 2010 ex rast 17.9 (HF). 2018 ex rast 15.10 (HF).

Det blev höga siffror både vår och höst. Antalet under våren är nytt vårrekord. Det tidigare rekordet var från 2009 med 1243 ex.

På grund av isläggning finns det bara ett fynd från jan-feb. Under december däremot fanns det kvar svanar till årskiftet.

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande svanar i Hornborgasjön 2011".

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Vårfynd: 7 ex Vadboden 20.3-10.4 (Clas Hermansson, Jörgen Fritzson, Stefan Hage). 10 ex Stenums mader 20.3 (Per Grenabo). 6 ex Utloppet 26.3 (Martin Börjesson, Bjarne Modigh). 13 ex (12 ad + 1 2k) Hornborgaviken

28.3 (Jörgen Fritzson).

Höstfynd: 1 ad förbiflygande Fågeludden 11.11 (Eric Thorsson, Albin Thorsson).

Totalt har det setts minst 36 mindre sångsvanar i området under våren. Det finns inga rapporter om sträckande fåglar. Det enda höstfyndet var en fågel som flög förbi utanför Fågeludden.

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Vårfynd, större antal: 1050 ex Södra delen 20.3-30.3 (Clas Hermansson, Alf Karlsson, Pär Löfvenius). 1560 ex Vadboden 1.4 (Clas Hermansson).

Sommarfynd: 69 ex 2.6-30.7 (Eric Thorsson, Magnus Hallgren, Albin Thorsson). 133 ex 20.8 (HF).

Höstfynd, större antal: 50 ex Södra delen 15.11 (Leif Arvidsson). 74 ex rast 12.11 (HF).

Vinterfynd: 16 ex rast 11.12 (HF). 12 ex (2 ad + 10 1K) str S Vadboden 19.12 (Albin Thorsson). 20 ex förbiflygande St. Bjurum 21.12 (Anita Ljungström, Ing-Marie Bertilsson).

Precis som med knölsvanarna var det få fynd under jan-feb. Under december rastade som mest 16 ex. Dessa räknades in på den inofficiella räkning som stationen hade i december. Vårens högsta siffra blev 1560 ex. Augustisiffran är också den högsta för hela hösten. Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande svanar i Hornborgasjön 2011".

Sädgås *Anser fabalis*

Vårfynd, större antal sträckande: 56 ex str N Sätunamaden 19.3 (Gunnar Jakobsson). 92 str N Fågeludden 19.3 (Patrik Andersson).

Vårfynd, större antal rastande: 20 ex rast Vadboden 8.3 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg). 22 ex rast Utloppet 8.3 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg). 32 ex rast Stenums mader 11.3 (Jörgen Fritzson).

Höstfynd, större antal: 65 ex rast Fågeludden 15.11 (Jörgen Fritzson). 46 ex rast Bjällums by 20.11 (Lotta Berg, Hanna Berg, Emma Berg).

Vinterfynd: 20 ex str SV Fäholmen 6.12 (Leif Arvidsson). 3 ex förbiflygande Utloppet 30.12 (Andreas Karlsson). 18 ex str SV Stora Veka 31.12 (Gunnar Jakobsson).

Några större flockar på hösten, annars var det ett normalår för arten.

Tundrasädgås *Anser fabalis rossicus*

Vårfynd: 2 ex rast Vadboden 8.3 (Lennart Ljuhs, Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg).

5 ex rast Vadboden 20.3-22.3 (Sven Bild, Lotta Berg, Eric Thorsson). 1 ex Sätunamaden 7.5 (Lisette Härsjö, Chris-

toffer Härsjö). 5 ex rast Vadboden 8.5-21.5 (Dan Klasson, Jörgen Fritzson, Thore Holsendahl).

Vinterfynd: 50 ex rast Sätunamaden 10.12 (Kristian Kjellberg)

Under våren sågs 13 individer totalt. Mest uppseende-väckande är dock fyndet av 50 ex i december! Förmodligen är tundrasädgåsen vanligare än vad som rapporteras.

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

Vårfynd: 12 2K+ rast Södra delen 21.3-23.4 (HF). 10 2K+ rast Södra delen 7.5-28.5 (HF).

Sommarfynd: 1 ad rast Vadboden 15.6 (Jörgen Fritzson).

Höstfynd: 4 ex rast Trandansen 1.11 (Dan Klasson).

Vårsiffrorna är uppskattade och troligen i underkant.

Högsta antal räknades den 14.5 då 8 ex sågs. Ett sommarfynd och ett höstfynd sticker ut lite.

Bläsgås *Anser albifrons*

Vårfynd, rastande: 8 ad rast Utloppet 8.3 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg). 2 ad rast Stenums mader 11.3-13.3 (Jörgen Fritzson, Anders Bergström). 43 2K+ rast 19.3-9.5 (HF). 5 2K rast 19.3-25.4 (HF m.fl). 1 2K 12.5-5.8 (Eric Thorsson, Jörgen Fritzson, Magnus Hallgren).

Vårfynd, sträckande: 6 ad str Vadboden 10.4 (Åke Abrahamsson).

Sommarfynd: 1 ad rast Dagsnäs 25.7 (Bengt Pettersson).

Höstfynd: 2 ex rast Rönäs 15.10 (Gunnar Jakobsson). 3 ad rast Hångers udde 23.10 (Magnus Hallgren). 2 ex rast Trandansen 1.11 (Dan Klasson).

Även här har vi gjort en försiktig uppskattning på 43 ex under våren. Högsta siffran var 14 ex 25.3. Under sena våren och sommaren snurrade det runt en 2K bläsgås i sjön.

Grågås *Anser anser*

Vinterfynd, jan-feb: 10 ex förbiflygande Vadboden 6.2 (Claes-Göran Ahlgren). 30 ex Vadboden 5.12 (Albin Thorsson). 42 ex rast Ytterberg 11.12 (Eric Thorsson).

Vårfynd, större antal: 1460 ex rast 23.4 (HF). 1710 ex rast 7.5 (HF).

Höstfynd, större antal: 8860 ex rast 17.9 (HF).

Sommarfynd, större antal: 15 930 ex stationära 27.5 (Musse Björklund). 5000 ex stationära 30.6-1.7 (Leif Carlsson). 4180 rast 20.8 (HF).

Under årets två första månader var det mycket snö och frusen sjö, vilket gjorde att det var få grågäss här under den tiden. Våren passerar utan några uppseendeväckande antal tills den 27.5 då 15 930 grågäss finns i sjön. Det var kulmen på de ruggande gässen i sjön då det bara 3 dagar senare fanns cirka 5000 gäss kvar. Även hösten passerar obemärkt med 8860 som maxantal.

Stripgås *Anser indicus*

1 ex rast 12.5-20.8 (Dan Klasson, Lennart Ljuhs, Jörgen Fritzson).

Troligtvis har det bara varit ett ex under denna period även om det inte kan uteslutas att det varit flera.

Prutgås *Branta bernicla*

Vårfynd: 1 ex rast Vadboden 29.3 (Patrik Åström, Nils-Åke Andersson, Sofia Åström). 50 ex str N Kärrtorp 30.5 (Kristian Kjellberg)

Höstfynd: 12 ex Fågeludden 8.9 (Yngve Ericson). 1 ex

förf. Sätunamaden 27.9 (Albin Thorsson). 2 ex rast

Hångers udde 2.10 (Lennart Ljuhs, Lotta Berg). 1 ex rast Dagsnäs 5.10-6.10 (Claës Ekberg, Eric Thorsson).

Två vårfynd i år, varav en stor flock på minst 50 ex. En flock på 12 ex under hösten.

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Vår – sommarfynd: 25 ex rast 5.5-28.5 (HF). 2 ex rast Stora Veka 5.6-6.6 (Gunnar Jakobsson). 1 ex rast Dagsnäs 13.6-30.7 (Henrik Hellemar, Jörgen Fritzson, Albin Thorsson).

Höstfynd, större antal: 45 ex förf. 30.10 (Per Bergenheim). 147 ex rast Vadboden 3.11-4.11 (Ulrich Tourbier, Mari Friberg, Leif Arvidsson).

Det sågs enstaka individer under hela våren från den 19.3. Det som sticker ut mest är en flock på 147 individer under hösten. Det är den nästa högsta siffran någonsin i sjön. Den högsta var på 260 individer den 9.11 2005.

Kanadagås *Branta canadensis*

Hösta antal, vår: 250 ex rast 2.4 (HF).

Högsta antal, sommar: 350 ex rast 30.6-1.7 (Leif Carlsson).

Högsta antal, höst: 302 ex rast 15.10 (HF).

Inga större antal finns rapporterade i år. Högsta siffran är 350 ex den 30.6-1.7.

Gravand *Tadorna tadorna*

Vårfynd: 1 ad hane Vadboden 3.4-5.4 (Åke Andersson, Kent Kristenson). 2 ex rast Utloppet 12.4 (Johan Olsson). 4 ex (2 ad + 2 2K) förf. Fågeludden 27.4 (Eric Thorsson). 1 hona rast Fågeludden 4.5 (Lotta Berg, Hanna Berg). 1 ex rast Sätunamaden 8.5-9.5 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg, Allan Högberg).

Sommarfynd: 1 honf rast Trandansen 9.6-10.6 (Ingemar Nilsson, Kjell Svensson, Inge Olsson). 10 ad str SV Dagsnäs 23.7 (Albin Thorsson, Ingemar Nilsson, Per-Olof Bengtsson).

Höstfynd: 1 1K rast Vadboden 13.8-15.8 (Anita Ljungström, Inge Olsson, Anita Persson). 13 ex rast Norra delen 20.8 (Janne Pettersson, Stig Karlsson, Magnus Hallgren). 2 ex förf. Fågeludden 21.8 (Lennart Ljuhs, Ingvor Ljuhs).

Totalt 10 fynd 2011. 5 på våren, 2 under sommaren och 3 på hösten. Högsta antalet var 13 ex den 21.8.

Bläsand *Anas penelope*

Högsta antal, vår: 1740 ex rast 16.4 (HF).

Högsta antal, höst: 3520 ex rast 17.9 (HF).

Vinterfynd, dec: 25 ex rast Hornborgaviken 2.12-17.12

(Albin Thorsson, Leif Arvidsson, Åke Abrahamsson). 15 ex Getnäsaviken 6.12-22.12 (Jörgen Fritzson, Leif Arvids-

son, Albin Thorsson). 14 ex rast Fågeludden 30.12-31.12 (Jörgen Fritzson, Bengt Pettersson).

Återigen ett ganska mediokert år under genomflyttstiden. Inga bläsänder sågs under jan-feb, men under december sågs ett antal som stannade året ut.

Amerikansk bläsand *Anas americana*

1 ad hane rast Vadboden 10.4-22.4 (Peter Spetz, Peter Hvass).

Amerikansk bläsand har setts 2001, 2005, 2007, 2008, 2009 och 2011. 2007 såg det 2 individer. Årets fynd var 10:e för Västergötland och 7:e för Hornborgasjön.

Snatterand *Anas strepera*

Högsta antal, vår: 150 ex rast 7.5 (HF).

Häckningar: 6 pulli Getnäsvisken 10.6 (Albin Thorsson).

6 pulli Fågeludden 1.7 (Clas Hermansson, Jan Johansson,

Owe Hougström). 5 pulli Ore backar 4.7 (Jan Mogol). 5 +

8 pulli Fågeludden 17.7 (Eric Thorsson). 11 pulli Vadbo-

den 18.7 (Albin Thorsson). 10 pulli Rönäs 19.7 (Albin

Thorsson). 9 pulli Utloppet 23.7 (Albin Thorsson)

Högsta antal, höst: 2170 ex rast 20.8 (HF).

Vinterfynd: 220 ex rast Vässtorpsvisken 2.12 (Jörgen Fritzson)

Totalt 8 kullar. Getnäsvisken (1), Fågeludden (3), Ore backar (1), Vadboden (1), Rönäs (1), Utloppet (1). Antalet under hösten (2170) är nytt rekord för Hornborgasjön. Förra rekordsiffran var 2080 ex 15.8 2009.

Kricka *Anas crecca*

Högsta antal, vår: 1600 ex rast 16.4 (HF).

Häckningar: 10 1K Vadboden 30.7 (Magnus Hallgren).

Högsta antal, höst: 4680 ex rast 17.9 (HF).

Vinterfynd: 9 ex Fågeludden 2.12-6.12 (Magnus Hallgren, Albin Thorsson). 1 hona rast Getnäsvisken 7.12 (Leif Arvidsson).

En kull i år, Vadboden (1). Nytt rekordantal på hösten. 4680 är 500 fler än förra rekordet på 4180 från den 15.8 2005.

Gräsand *Anas platyrhynchos*

Högsta antal, vår: 1076 ex rast 2.4 (HF).

Häckningar: 9 pulli Ytterberg 21.6 (Albin Thorsson). 3

pulli Getnäsvisken 1.7 (Clas Hermansson). 5 pulli Fågelud-

den 10.7 (Christer Wilhelmsson). 9 pulli Vadboden 22.7

(Jörgen Fritzson).

Högsta antal, höst: 1770 ex rast 17.9 (HF).

4 konstaterade häckningar: Ytterberg (1), Getnäsvisken (1), Fågeludden (1), Vadboden (1).

Stjärtand *Anas acuta*

Högsta antal, vår: 36 ex rast 16.4 (HF).

Sommarfynd: 2 i par rast Vadboden 27.5 (Musse Björklund).

2 i par Hornborgaviken 10.6 (Albin Thorsson). 2

i par Södra sätunaviken 23.6 (Albin Thorsson). 1 hane

Stora Veka 23.6-26.6 (Albin Thorsson, Gunnar Jakobs-

son). 1 hane Hångers udde 27.6 (Albin Thorsson). 2 honf

rast Vadboden 30.6 (Clas Hermansson). 1 honf förbifl.

Hornborgaviken 3.7 (Magnus Hallgren). 2 honf rast

Getnäsvisken 14.7-17.7 (Eric Thorsson, Albin Thorsson). 4

honnf förbifl. Ore backar 29.7 (Albin Thorsson).

Högsta antal, höst: 90 ex rast 17.9 (HF).

Vinterfynd: 6 (4 hane + 2 hona) Vässtorpsvisken 15.11

(Lennart Sundh). 8 ex Mellersta delen 2.12-3.12 (Magnus Hallgren, Albin Thorsson).

Årta *Anas querquedula*

Första vårfynd: 1 hane rast Trandansen 4.4

(Jonas Rudberg, Anita Melin).

Högsta antal, vår: 20 ex rast 7.5 (HF).

Högsta antal, höst: 14 ex Stora Veka 26.7-27.7 (Gunnar Jakobsson).

Sista höstfynd: 1 honf rast Vadboden 21.8 (Albin Thors-

son, Jörgen Fritzson).

Ingen konstaterad häckning i år.

Skedand *Anas clypeata*

Högsta antal, vår: 84 ex rast 23.4 (HF).

Högsta antal, höst: 90 ex rast 20.8 (HF).

Ingen konstaterad häckning, men 3 misstänkta, vid Vadboden (2) och Dagsnäs (1).

Brunand *Aythya ferina*

Högsta antal, vår: 370 ex rast 9.4 (HF).

Häckningar: 7 pulli Getnäsvisken 1.7 (Clas Hermansson).

2 pulli Vässtorpsvisken 3.7 (Magnus Hallgren). 5 pulli

Getnäsvisken 10.8 (Albin Thorsson, Eric Thorsson).

Högsta antal, höst: 7830 ex rast 17.9 (HF).

Vinterfynd, dec: 20 ex rast Mellersta delen 8.12 (Leif Arvidsson). 3 hanar rast Fågeludden 30.12 (Jörgen Fritzson).

Tre säkra häckningar i år. Getnäsvisken (2) och Vässtorpsvisken (1).

Vigg *Aythya fuligula*

Högsta antal, vår: 3520 ex rast 23.4 (HF).

Häckningar: Fågeludden (2), Getnäsvisken (1), Vässtorpsvisken (3), Hornborgaviken (1), Almeö (1), Ytterberg (3), Utloppet (7).

Högsta antal, höst: 1902 ex rast 12.11 (HF).

Högsta antal, vinter: 1355 ex rast 11.12 (HF).

Totalt 18 kullar med 63 pulli konstaterade.

Bergand *Aythya marila*

Första vårfynd: 1 ad hane rast Utloppet 27.3 (Ingrid Åkerberg, Weine Erlandsson, Matti Eriksson).

Sista vårfynd: 1 hane rast Fågeludden 8.5-9.5 (Patrik Andersson, Anita Ljungström).

Höstfynd: 2 honf rast Almeö 15.10-26.10 (Bengt Pet-

tersson, Albin Thorsson). 2 honf rast Fågeludden 23.10

(Magnus Hallgren). 1 honf rast Fågeludden 11.11 (Albin

Thorsson, Eric Thorsson). 1 honf rast Fågeludden 29.11

(Lennart Andersson,

Jörgen Fritzson).

Vinterfynd: 1 ad hane rast Fågeludden 6.12 (Jörgen Fritzson, Leif Arvidsson).

Totalt sågs under våren 15 ex. Utöver ett par den 3.5-4.5 sågs bara ensamma fåglar.

Ejder *Somateria mollissima*

1 ad hane rast Mellersta delen 21.4-23.4 (Björn Johansson, Uno Unger, Magnus Hallgren). 2 ad hanar rast Fågeludden 30.4 (Magnus Hallgren). 1 ad hane rast Norra delen 11.5 (Leif Arvidsson). 1 ad hane rast Stora Veka 16.5 (Gunnar Jakobsson).

4 fynd av ejder i år. Märkligt nog rastade det en individ i dammen vid Stora Veka!

Alfågel *Clangula hyemalis*

Vårfynd: 1 hona rast 9.4 (HF). 2 i par rast Mellersta delen 5.5-7.5 (Jörgen Fritzson, Eric Thorsson, Magnus Hallgren).

Höstfynd: 1 1K rast Fågeludden 11.12-12.11 (Eric Thorsson, Albin Thorsson, Lotta Berg). 1 honf rast Hornborgaviken 20.11 (Lotta Berg, Hanna Berg, Emma Berg).

4 fynd i år. 2 på våren och 2 på hösten.

Sjöorre *Melanitta nigra*

Vårfynd: 3 ex rast Norra delen 19.4 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg, Edvin Klein). 4 i par rast Fågeludden 25.4 (Musse Björklund, Kjell Svensson, Magnus Hallgren). 2 ex rast 30.4 (HF). 4 i par rast Fågeludden 2.5 (Åke Abrahamsson). 1 hona rast Fågeludden 6.5 (Eric Thorsson). 5 ex rast Utloppet 6.5 (Per-Olof Bengtsson).
Höstfynd: 3 honf rast Ytterberg 4.11 (Albin Thorsson, Edvin Klein, Jörgen Fritzson).

Vinterfynd: 1 honf rast Fågeludden 11.12-12.12 (Lotta Berg, Magnus Hallgren, Björn Spetz).

Totalt 8 fynd av 24 ex. Våren gav 6 fynd, hösten 1 fynd och 1 vinterfynd.

Svärta *Melanitta fusca*

Vårfynd: 4 ex rast Norra delen 22.4 (Eric Thorsson, Albin Thorsson, Lotta Berg). 2 i par rast Norra delen 25.4 (Musse Björklund, Jörgen Fritzson, Edvin Klein). 1 hane rast Fågeludden 28.4-29.4 (Jörgen Fritzson, Eric Thorsson, Kristian Kjellberg). 4 ex rast Fågeludden 5.5 (Jörgen Fritzson, Eric Thorsson, Kristian Kjellberg). 1 hane rast Fågeludden 8.5 (Patrik Andersson).

Höstfynd: 2 ad i par rast Fågeludden 17.9 (Eric Thorsson, Magnus Hallgren, Lotta Berg). 2 i par rast Ytterberg 4.11 (Albin Thorsson, Edvin Klein, Jörgen Fritzson). 3 (1 hane + 2 honf) rast Fågeludden 16.11 (Björn Spetz). 7 honf rast Norra delen 23.11-11.12 (Clas Hermansson, Lotta Berg).

Totalt 9 fynd av 26 individer, 5 vårfynd och 4 höstfynd.

Knipa *Bucephala clangula*

Högsta antal, vår: 3400 ex rast 9.4 (HF).

Häckningar: 3 pulli Ytterberg 29.5 (Lotta Berg, Hanna Berg, Emma Berg).

Högsta antal, höst: 1432 ex rast 12.11 (HF).

Högsta antal, vinter: 996 ex rast 11.12 (HF).

Vårens siffra på 3400 är den näst högsta siffran under våren. Högsta är 3660 ex den 3 april 2010. Det konstaterades bara en häckning detta år.

Salskrake *Mergus albellus*

Högsta antal, vår: 280 ex rast 9.4 (HF).

Sommarfynd: 2 honf rast Fågeludden 3.6 (Eric Thorsson). 3 hanar Trandansen 4.6-16.6 (Bengt Adamsson, Lars Erik Norbäck, Lena Dahlkvist). 5 (2 hanar + 3 honor) Ytterberg 11.6 (Albin Thorsson). 3 (1 ad hane + 2 honf) rast Vässtorpsviken 28.6 (Clas Hermansson). 6 ex rast Fåholmen 1.7-24.7 (Jan Johansson, Owe Hougström, Eric Thorsson). 2 honf rast Fågeludden 3.7-30.7 (Björn Klevemark, Åke Abrahamsson, Magnus Hallgren). 19 ex rast 8.8-24.8 (Magnus Hallgren, Eric Thorsson, Albin Thorsson). 8 ex rast 8.9-24.9 (Jan Mogol, Ulf Lindell, Magnus Hallgren)

Högsta antal, höst: 252 ex rast 12.11 (HF).

Högsta antal, vinter: 159 ex rast 11.12 (HF).

Totalt 8 fynd av 48 individer under sommaren.

Småskrake *Mergus serrator*

Vårfynd: 15 (7 hanar + 8 honor) rast Fågeludden 19.4 (Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson, Edvin Klein). 20 ex rast 30.4 (HF).

Sommarfynd: 2 honf rast Fåholmen 26.6 (Eric Thorsson). 1 hane rast Fågeludden 1.7 (Clas Hermansson).

Höstfynd: 4 ex rast 12.11 (HF).

Småskrake sågs i sjön från och till från den 10.4 till den 12.5. 2 sommarfynd kan noteras. Det sågs småskrake till den 17.11, men troligtvis så är det samma individ(er) som sågs 12.11

Storskrake *Mergus merganser*

Högsta antal, vår: 480 ex rast 2.4 (HF).

Högsta antal, höst: 272 ex rast 11.12 (HF).

Väldigt låga antal om man jämför med det senaste året. Vår 1740/480, höst 450/272 (2010/2011).

Orre *Tetrao tetrix*

1 ex spel/sång St. Bjurum 23.3 (Kristian Kjellberg).

Rapphöna *Perdix perdix*

Häckningar: 6 pulli Ytterberg 4.4-19-9 (Lennart Ljuhs, Sven-olof Olsson, Eric Thorsson).

Övriga fynd: 8 ex Tranum 1.1-25.2 (Jörgen Fritzson, Leif Arvidsson, Lotta Berg). 5 ex Kärrtorp 9.3-13.3 (Musse Björklund, Lotta Berg, Bengt-Åke Svensson). 2 i par Tranum 14.3-11.6 (Lotta Berg, Albin Thorsson, Jörgen Fritzson). 1 ex Sätuna by 20.4 (Thomas Johansson). 1 ex spel/sång Vässtorp 10.5-21.5 (Eric Thorsson). 12 ex Tranum 20.8-1.10 (Lotta Berg, Bo Stenberg, Hanna Berg). 1 ex Kärrtorp 20.8 (Lotta Berg, Hanna Berg, Emma Berg).
En häckning där man har sett ungar (Ytterberg) och en trolig häckning där man sett en familjegrupp under hösten (Tranum). Dessutom en spelande vid Vässtorp.

Vaktel *Coturnix coturnix*

Spelände: Kärrtorp 4 ex 24.5-31-7 (Lotta Berg, Clas Hermansson, Peter Laudon). St. Bjurum 1 ex 3.6 (Eric Thorsson), Fåholmen 1 ex 29.6-30.6 (Peter Laudon, Elisabeth Laudon), Kärrtorp 1 ex 10.8 (Albin Thorsson, Eric

Thorsson).
Övriga fynd: 2 ad Tranum 24.9-28.9 (Bo Stenberg, Lotta Berg, Hanna Berg). 1 1K död Tranum 24.9 (Lotta Berg, Hanna Berg, Emma Berg). 1 1K död Tranum 30.9 (Bo Stenberg).
Totalt 7 spelande i år. Spännande är de två döda 1K-såg-larna som setts. Det tyder på häckning vid Tranum.

Smålom *Gavia stellata*
1 ex rast Fågeludden 10.4 (Thore Holsendahl, Stefan Andersson).
1 fynd 2011.

Storlom *Gavia arctica*
1 ad str S Hornborgasjön (Janne Pettersson, Lotta Berg).
Ett ex kom sträckande förbi först Fäholmen och sedan Fågeludden.

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*
Vårfynd: 1 ex Hornborgamaden 1.4 (Kristian Kjellberg).
1 ex rast 2.4 (HF). 1 ad Södra Sätunaviken 25.4-30.4 (Eric Thorsson, Jörgen Fritzon, Musse Björklund). 1 ex Utloppet 30.5 (Johnny Karlsson).
Sommarfynd: 2 i par Fäholmen 25.6-26.6 (Gunde Persson). 1 ex Vässtorpsviken 14.7 (Eric Thorsson, Albin Thorsson). 1 ex Ytterberg 15.8 (Albin Thorsson).
Höstfynd: 2 ex rast 17.9 (HF). 1 ex rast Fågeludden 4.11 (Edvin Klein, Jörgen Fritzon). 1 ex Utloppet 12.11 (Albin Thorsson, Christer Blank). 1 ex Vässtorpsviken 15.11 (Lennart Sundh).
Ytterligare information går att läsa i "Häckande doppingar i Hornborgasjön 2011".

Skäggdopping *Podiceps cristatus*
Vinterfynd, feb: 2 ex rast Utloppet 26.2 (Leif Arvidsson). 1 ex Utloppet 27.2 (Jarmo Viippola).
Högsta antal, vår: 870 ex 7.5 (HF).
Högsta antal, höst: 390 ex 17.9 (HF).
Vinterfynd, dec: 2 ex rast Mellersta delen 6.12-7.12 (Leif Arvidsson, Jörgen Fritzon).
Det sågs lite lägre antal jämfört med de senaste åren. Ytterligare information går att läsa i "Häckande doppingar i Hornborgasjön 2011".

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*
Första vårfynd: 1 ex rast Utloppet 29.3 (Jörgen Fritzon).
Högsta antal, vår: 330 ex rast 23.4 (HF).
Högsta antal, höst: 13 ex rast 17.9 (HF).
Sista höstfynd: 1 1k rast Getnäsudden 2.10 (Albin Thorsson).
Ytterligare information går att läsa i "Häckande doppingar i Hornborgasjön 2011".

Svarthakedopping *Podiceps auritus*
Första vårfynd: 4 ex Mellersta delen 4.4 (Roger Karlsson, Leif Edberg).
Högsta antal, vår: 16 ex rast Fågeludden 19.4 (Jörgen

Fritzon, Edvin Klein).
Högsta antal, höst: 5 ex rast 17.9 (HF).
Sista höstfynd: 1 ex rast Fågeludden 4.11 (Edvin Klein, Jörgen Fritzon).
Ytterligare information går att läsa i "Häckande doppingar i Hornborgasjön 2011".

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis*
Första vårfynd: 1 ad rast Hornborgamaden 25.3 (Kristian Kjellberg, Lennart Ljuhs, Eric Thorsson).
Högsta antal, vår: 83 ex rast 23.4 (HF).
Högsta antal, höst: 4 ex rast 17.9 (HF).
Vinterfynd: 1 2K+ rast Fågeludden 11.12 (Jörgen Fritzon, Magnus Hallgren, Eric Thorsson).
Notera att det sista höstfyndet är i december! Det är enligt Artportalen det första decemberfyndet någonsin! Ytterligare information går att läsa i "Häckande doppingar i Hornborgasjön 2011".

Storskarv *Phalacrocorax carbo*
Högsta antal, vår: 200 ex rast 7.5 (HF).
Högsta antal, höst: 190 ex rast 17.9 (HF). 190 ex rast 15.10 (HF).
Vinterfynd: 13 ex rast Fågeludden 2.12 (Magnus Hallgren). 13 ex rast 11.12 (HF).
Det finns fynd under hela december. Ytterligare information går att läsa i "Häckande storskarv och gråhäger i Hornborgasjön 2011".

Rördrom *Botaurus stellaris*
2 ex spel/sång Norra delen 9.4-19.5 (HF).
Ytterligare information går att läsa i "Häckande rördrom och trastsångare i Hornborgasjön 2011".

Ägretthäger *Egretta alba*
2 ex rast Södra delen 8.9-6.10 (Mike Henry, Magnus Hallgren, Jörgen Fritzon).
Ägretthäger är numera nästintill årlig i sjön. Under 2000-talet saknas observationer av arten enbart under 2001 och 2007. Den första fågeln hittades 8.9 och den andra dagen efter.

Gråhäger *Ardea cinerea*
Högsta antal, vår: 14 ex rast 23.4 (HF).
Högsta antal, höst: 25 ex rast 20.8 (HF).
Vinterfynd, dec: 3 ex rast 11.12 (HF).
Enstaka individer sågs hela december. Ytterligare information går att läsa i "Häckande storskarv och gråhäger i Hornborgasjön 2011".

Svart stork *Ciconia nigra*
1 ex rast Trandansen 12.7 (Jörgen Josefsson).
Storken flög över döda skogen, blev mobbad av en brun kärnhök, gick ner och kunde inte ses mer. Under 2000-talet har det setts 6 individer, 2001 (2), 2002 (2), 2003 och 2011.

Vit stork *Ciconia ciconia*

1 ex förbifl. Södra delen 10.4 (Peter Spetz, Elvor Ohlin, Markus Tallroth).

Fågeln rörde sig i området runt St. Bjurum och Vadboden.

Bivråk *Pernis apivorus*

Första vårfynd: 1 ex Stenums mader 14.5 (Bo Kumlin, Johan Kumlin, Kevin Kumlin).

Sista höstfynd: 1 ex str S Vadboden 20.8 (Patrik Andersson, Gustav Averhed).

Arten sågs vid tre lokaler under häckningstid: Bjällums by, Södra delen och Trantum. Vid Södra delen finns observationer av ett par.

Brun glada *Milvus migrans*

1 3K+ förbifl. Södra delen 28.5 (Magnus Hallgren, Eric Thorsson, Kristian Kjellberg). 1 2K+ förbifl. Bolums by 28.7 (Eric Thorsson).

Värfågeln sågs i området Hälsingsgården-Hångers udde-Vadboden.

Röd glada *Milvus milvus*

1 ex str N Vadboden 10.4 (Claës Ekberg). 1 ex Getnäsud-den 1.10 (Mats Rosengren).

Det har setts 3 stationära par synliga runt sjön från tidig vår till sen höst. Ett av paren lyckades få ut två ungar.

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Arten sågs regelbundet under hela året. Under perioden april till augusti sågs minst 4 subadult individer i sjöområdet under perioden, men då många observationer saknar ålder är det svårt att göra en säker antalsbedömning. Dessutom 1 5K+ i sjöområdet, utöver det häckande paret med sina 2 ungar.

Det par som häckar i närheten av Hornborgasjön sågs under hela året och från sensommaren kunde man följa paret med sina två utflugna ungar. Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande havsörn vid Hornborgasjön 2011".

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Första vårfynd: 1 ad hane rast Hornborgamaden 25.3 (Lennart Ljuhs).

Sista höstfynd: 1 honf rast Kärrtorp 16.10 (Lotta Berg, Emma Berg, Hanna Berg).

Ytterligare information går att läsa i "Häckande kärrhökar i Hornborgasjön 2011".

Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Första vårfynd: 1 ad hane rast St. Bjurum 8.3 (Lennart Ljuhs).

Vinterfynd: 1 1K+ honf förbifl. Fågeludden 2.12 (Magnus Hallgren). 1 1K honf rast Sätunamaden 5.12-14.12 (Kristian Kjellberg, Jörgen Fritzson). 1 honf förbifl. Fäholmen 10.12 (Lotta Berg, Hanna Berg). 1 ad hona Hornborgamaden 11.12 (Albin Thorsson, Åke Abrahamsson, Eric Thorsson). 1 honf Vadboden 19.12 (Albin Thorsson).

Under årets sista månad sågs 5 individer runt sjön.

Obest. Stäpp-/Ängshök *Circus macrourus/pygargus*

1 honf förbifl. Ytterberg 4.5 (Per Håkansson). 1 1K Fäholmen 3.10 (Kent-Ove Hvass).

Två fynd av obestämda stäpp-/ängshök. Den på våren lutade åt syttäpphök, men ängshök kunde inte uteslutas. Under hösten var det stäpphöksinvasion i Sverige, så det är inte otroligt att höstfågeln också var en stäpphök.

Duvhök *Accipiter gentilis*

Fynd under häckningstid: bl.a. 1 ad förbifl. Vadboden 2.4 (Magnus Hallgren). 1 ad hona Stora Veka 9.4 (Gunnar Jacobsson). 1 hona Sätunamaden 12.4 (Jörgen Fritzson). 1 ex förbifl. Trestena 22.4 (Elon Wismén, Lena Esse-dahl, Jan-Åke Noresson). 1 ex förbifl. Båltorpsmader 7.5 (Magnus Hallgren).

Om man granskar de fynd som gjorts under häckningstid visar det att det troligen funnits 2-3 par i området. Södra delen (1), östra delen (1) och västra delen (1?).

Sparvhök *Accipiter nisus*

Fynd under häckningstid: bl.a. 1 ex Vadboden 3.4 (Kent-Ove Hvass). 1 ex förbifl. Utloppet 23.4 (Albin Thorsson). 1 ex förbifl. Fäholmen 23.4 (Lotta Berg). 1 hona rast Sätunamaden 25.4 (Musse Björklund, Jörgen Fritzson). 1 ex förbifl. Trestena 27.4 (Leif Arvidsson). 1 hane rast Ytterberg 7.5 (Eric Thorsson).

Om man granskar de fynd som gjorts under häckningstid visar det att det troligen funnits fyra par i området, Södra delen (1), östra delen (1), norra delen (1) och västra delen (1).

Ormvråk *Buteo buteo*

Vinterfynd: 13 ex stationära ex under januari-februari och under december.

Vinterfynden har varit från följande platser (jan-feb/dec); Trantum 1/2, Kärrtorp 1/1, Fäholmen 1/1, Bolums by 1/1, Ytterberg 1/1, Hornborgamaden 1/0, Sätuna by 1/0, Sätunamaden 0/2, Hångers by 0/1, Vadboden 1/2, St. Bjurum 1/1, Dagsnäs 1/1, Röde mosse 1/0, Härlingstorp 2/0.

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Vinterfynd: 13 ex stationära ex under januari-februari och under december var det 7 stationära ex.

Sista vårfynd: 1 ex förbifl. Trandansen 9.4 (Margareta Rosvall).

Första höstfynd: 1 ex str S Fäholmen 2.10 (Kent-Ove Hvass).

Vinterfynden har varit från följande platser (jan-feb/dec); Trantum 1/0, Kärrtorp 1/0, Fäholmen 1/1, Getnäsviden 1/0, Kärrgården 1/1, Ytterberg 0/1, Hornborgamaden 2/0, Hälsingsgården, 1/1, Sätunamaden 1/1 Vadboden 2/2, St. Bjurum 1/0, Stenums mader 1/0.

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Vinter-vårfynd: 1 2K+ str N Stora Veka 7.1

(Gunnar Jacobsson). 2 2K+ rast 8.1-17.3 (Claes-Göran Ahlgren, Leif Arvidsson, Åke Abrahamsson).

Höst-vinterfynd: 1 3K- förbifl. Fäholmen 28.10 (Aron

Sandling, Micael Jonsson). 1 ex rast Sätunamaden 28.11 (Kristian Kjellberg). 1 1K Fäholmen 18.12-22.12 (Torbjörn Skogedal, Albin Thorsson, Jörgen Fritzson).
Under vårvintern fanns det iallafall 3 individer. Under höst-vinter fanns här 3 ex.

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Första vårfynd: 1 ex Trandansen 2.4 (Anita Melin, Leo Rudberg, Jonas Rudberg). 1 ex rast Utloppet 2.4 (Anita Melin, Johan Södercrantz, Per Andersson).
Sista höstfynd: 1 förbifl. Utloppet 15.10 (Albin Thorsson, Christer Blank). 1 ex Tranum 5.11 (Albin Thorsson).
Novemberfynd är ovanliga. Senast det hände var 1999. Ytterligare information går att läsa i "Häckande fiskgjusar i Hornborgasjön 2011".

Tornfalk *Falco tinnunculus*

Vinterfynd: 1 ex förbifl. Vässtorp 16.1 (Anders Bergström).
Sträckande: 13 ex str S Bjällums by 10.9 (Albin Thorsson, Eric Thorsson).
Endast ett vinterfynd i år. Ytterligare information går att läsa i "Häckande tornfalkar i Hornborgasjön 2011".

Stenfalk *Falco columbarius*

Vinterfynd: 1 ex St. Bjurum 6.2 (Mari Friberg, Jan Johansson).
Vårfynd: 1 hona rast Tranum 28.3 (Leif Arvidsson). 1 hona str N Vadboden 12.4 (Åke Abrahamsson). 1 honf förbifl. Utloppet 15.4 (Hans Pettersson, Anders Regeskog). 1 honf rast St. Bjurum 16.4 (Stig Karlsson, Björn Johansson). 1 ex rast Fäholmen 16.4 (Per Lagerås). 1 hane rast Stora Veka 16.4 (Ulf Lindell).
1 hona rast Sätunamaden 22.4 (Gunnar Jakobsson). 1 ex rast Hångers by 3.5 (Lennart Andersson). 1 förbifl. Utloppet 19.5 (Hans Pettersson, Peter Backman). 1 ex rast Fågeludden 20.5 (Anders Sennmalm, Stefan Kyrklund).
Sommarfynd: 1 honf rast Vadboden 29.7 (Jörgen Fritzson, Sven Olof Gren).
Höstfynd: 1 1K rast Ytterberg 8.8 (Gunde Persson). 1 ex förbifl. Fågeludden 11.8 (Gunde Persson, Gunilla Steinman). 1 1K rast Vadboden 20.8-21.8 (Magnus Hallgren, Albin Thorsson, Jörgen Fritzson). 1 honf rast Tranum 28.8 (Lotta Berg, Hanna Berg, Emma Berg). 1 honf. förbifl. Fågeludden 8.9 (Torbjörn Skogedal). 1 ex Vadboden 10.9 (Lars Bohlin). 1 honf rast Tranum 12.9 (Eric Thorsson). 1 1K rast Rönäs 17.9 (Kristian Kjellberg). 1 honf förbifl. Båltorpsmaden 17.9 (Magnus Hallgren). 1 honf rast Sätunamaden 23.9 (Kristian Kjellberg). 1 ad hane Kärrtorp 5.11 (Albin Thorsson).
Ett vinterfynd och ett sommarfynd. De övriga fynden fördelar sig på detta sätt, vår: 10 fynd och höst: 11 fynd.

Lärkfalk *Falco subbuteo*

Första vårfynd: 1 ex förbifl. Vadboden 7.5 (Magnus Hallgren).
Sista höstfynd: 1 ex rast Ore backar 25.9 (Lars Erik Norbäck, Bengt Adamsson).

Det finns två troliga häckningar i området. Södra delen och Ytterberg.

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

Vårfynd: 1 ex rast 15.4-11.5 (Göran Darefelt, Kristian Kjellberg, Jan Larsson). 2 ad rast 24.4-15.5 (Erik Thorsson, Magnus Hallgren, Gunnar Jakobsson).
Sommarfynd: 1 ad hane rast Södra delen 26.6-29.7 (Sven Olof Gren, Jörgen Fitzson, Claës Ekberg). 1 2K Utloppet 5.7 (Börje Broström, Kent-Ove Hvass).
Höst-vinterfynd: 1 ad hona rast 5.8-7.10 (Gunnar Jakobsson, Krister Melander, Magnus Hallgren). 2 ex rast 7.8-21.12 (Clas Hermansson, Leif Arvidsson, Eric Thorsson). 2 1k rast 7.8-19.12 (Magnus Hallgren, Eric Thorsson, Kent-Ove Hvass).
Det sågs minst 3 ex under våren. En obestämd ålder och två gamla. Under sommaren sågs det två individer. En gammal hane och en 2K-fågel. Under hösten-vintern fanns det åtminstone fem individer. En gammal hona, två 1K-fåglar och 2 obestämda åldrar.

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Spelande: 1 ex revir Utloppet 15.4-19.5 (Hans Pettersson, Peter Backman, Anders Regeskog). 1 ex revir Hornborgamaden 24.4-10.5 (Leif Arvidsson, Eric Thorsson, Lotta Berg). 1 ex spel/sång Tranum 29.6 (Albin Thorsson).
Övriga fynd: 2 ex Stenumsviken 2.9-14.10 (Leif Arvidsson).
Endast 3 spelande individer är väldigt lågt. De spelade på följande platser; Utloppet (1), Hornborgamaden (1) och Tranum (1). Endast ett övrigt fynd också. Kanske har de senaste kalla vintrarna varit svåra för rallarna.

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana*

Spelande: 4 hanar spel/sång Sätunamaden 17.4-28.4 (Gunnar Jakobsson, Jörgen Fritzson, Lotta Berg). 1 hane revir Sätunamaden 11.6-3.7 (Leif Arvidsson, Christopher Magnusson, Kristian Kjellberg). 1 hane spel/sång Stora Veka 2.7-3.7 (Gunnar Jakobsson, Kristian Kjellberg).
6 spelande individer i år. Spelande individer hördes från följande lokaler; Sätunamaden-Hornborgamaden (5) och Stora Veka (1).

Kornknarr *Crex crex*

Spelande: 1 ex spel/sång Fäholmen 21.5 (Uno Unger). 1 ex spel/sång Kärrtorp 16.6 (Lotta Berg).
Efter två år utan kornknarr spelade det i år två stycken. Fäholmen (1) och Kärrtorp (1).

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Vårfynd: 1 ex Fågeludden 16.4-21.4 (Gunilla Olsson, Anders Sennmalm). 2 ex Dagsnäs 23.4 (Janne Pettersson, Stig Karlsson).
Höstfynd: 2 1K rast Utloppet 11.8-17.9 (Gunde Persson, Lotta Berg, Albin Thorsson). 1 1K Fågeludden 23.8 (Kent-Ove Hvass). 1 ex rast Vadboden 31.8 (Hans Petersson). 1 ex rast Fågeludden 23.9 (Leif Arvidsson).

Förmodligen lever arten ett undanskymt liv i Hornborgasjön. Eventuellt två häckningar runt om i sjön. Två ex i lämplig häckningstid sågs runt Dagsnäs och 2 ungfåglar sågs vid Utloppet under hösten.

Sothöna *Fulica atra*

Högsta antal vår: 5360 ex rast 2.4 (HF).

Högsta antal, höst: 9180 ex rast 20.8 (HF).

Högsta antal vinter, dec: 3000 ex rast Fågeludden 28.12 (Anders Carlberg).

Vinterfynden under januari och februari uteblev helt pga is men i december fanns det ett par tre tusen kvar vid slutet av året.

Den minskning som setts till 2009 och tillfälligt hejdades 2010 fortsatte i år. 5360 ex vilket är en minskning med 1460 ex sedan föregående år. Sedan toppnotering under 2006 (9 600 ex.), har antalet minskat konstant, 6 700 ex. (2007), 6 100 ex. (2008), 5170 ex (2009) och 6820 ex (2010).

Lite bättre gick det under hösten då antalet åter igen ökade lite med 1950 ex. 23 300 ex (2007), 16 200 ex (2008), 11 580 ex (2009) 7230 (2010) till 9180 (2011). Är det kanske en utplaning både på våren och hösten nu kanske?

Trana *Grus grus*

Första vårfynd: 1 ex rast Vadboden 8.3 (Lennart Ljuhs).

Sista höstfynd: 1 ex rast Sätunamaden 5.11-15.11 (Leif Arvidsson, Magnus Lundström).

Som mest inräknades 15 400 ex. den 6 april.

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Rastande tranor vid Hornborgasjön 2010"

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Första vårfynd: 1 ex rast Utloppet 21.3 (Leif Arvidsson).

Övriga fynd: 6 ex rast 16.4 (HF). 8 ex rast 7.5 (HF). 6 ex Vadboden 8.5 (Christer Blank).

Indicier på häckning finns från Vadboden där ett par höll till hela våren och från Almeö där en varnande individ har setts. Inga ungar har däremot konstaterats.

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta*

1 ad rast Vadboden 12.6 (Elisabeth Laudon, Peter Laudon, Magnus Hallgren).

Utöver detta fyndet finns det bara två fynd under 2000-talet. Båda dessa gjordes under 2005.

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Första vårfynd: 1 ex rast 9.4 (HF).

Revirhävande: 6 ad i par Vadboden 23.4-1.7 (Ing-Marie Bertilsson, Ingemar Nilsson, Magnus Hallgren). 2 ad i par Stora Veka 25.4-3.7 (Musse Björklund, Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson). 2 ex Utloppet 12.5 (Dan Klasson, Bengt Strandqvist). 2 ex Almeö 21.5-3.7 (Leif Arvidsson). 2 ad i par Hångers udde 27.5-26.6 (Eric Thorsson, Musse Björklund). 2 ad Fågeludden 3.6-10.6 (Albin Thorsson, Eric Thorsson).

Årets första fågel sågs vid Hälsingsgården under en sim-

fågelräkning. Inga ungar kunde konstateras men det sågs 8 par i häcktid; Vadboden (3), Stora Veka (1), Utloppet, (1), Hångers udde (1), Almeö (1) och Fågeludden (1).

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*

Första vårfynd: 1 ex rast Hornborgaviken 25.3 (Jörgen Fritzson).

Större flockar: 33 ex rast Vadboden 6.8 (Sven Olof Gren). 45 ex rast Vadboden 10.8 (Jörgen Fritzson, Albin Thorsson, Eric Thorsson). 35 ex rast Vadboden 16.8 (Ingemar Nilsson). 66 ex rast 20.8 (HF).

Sista höstfynd: 1 ex rast 17.9 (HF).

Flera större flockar under sommaren. Störst var den 45-flock som sågs 10.8.

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Första vårfynd: 4 ex rast St Bjurum 15.3 (Jörgen Fritzson).

Högsta antal, vår: 19 ex förbifl. Vadboden (Lennart Ljuhs, Åke Abrahamsson, Lennart Friggeråker).

Högsta antal, höst: 14 ex str S Båltorpsmaden 5.8 (Albin Thorsson, Gunnar Jakobsson). 11 ex str S Vadboden 20.8 (Patrik Andersson, Gustav Averhed).

Inga större antal detta år.

Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Vårfynd: 1 ex rast Almeö 6.6 (Leif Arvidsson).

Högsta antal, höst: 7 ex str S Vadboden 10.8 (Albin Thorsson, Eric Thorsson).

Sista höstfynd: 3 ex rast Ytterberg 4.11 (Albin Thorsson, Edvin Klein, Jörgen Fritzson). 1 ex Fågeludden 4.11 (Magnus Lundström).

Ett fynd under försommaren. Inga större antal denna höst.

Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Första vårfynd: 11 ex rast Vadboden 8.3-9.3 (Lennart Ljuhs, Åke Abrahamsson, Jörgen Fritzson). 60 ex rast St. Bjurum 8.3 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg). 5 ex Sätunamaden 8.3 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg). 3 ex Hornborgamaden 8.3 (Leif Arvidsson). 1 ex Tranum 8.3 (Leif Arvidsson).

Högsta antal, vår: 468 ex rast 2.4 (HF).

Högsta antal, höst: 3192 ex rast 20.8 (HF).

Vinterfynd: 5 ex Mellersta delen 5.12 (Albin Thorsson). 1 ex rast Hornborgamaden 27.12 (Leif Arvidsson). 1 ex Utloppet 30.12 (Andreas Karlsson).

Inga fynd under jan-feb. Inga högre antal under våren.

Högsta antal under hösten var 3192 ex. Det är en ökning på 1200 från förra rekordet, 1960 ex den 16 augusti 2008. Tre decemberfynd.

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Vårfynd: 3 ex rast Getnäsaviken 14.5 (Eric Thorsson, Kristian Kjellberg, Per Grenabo).

Höstfynd: 2 ad rast Vässtorpsviken 17.7 (Eric Thorsson). 35 ad str S Vadboden 17.7 (Peter Spetz, Albin Thorsson).

Sven Olof Gren). 17 ad str S Ytterberg 19.7 (Åke Abrahamsson). 1 ex Vadboden 19.7 (Erik Linnarsson). 7 ex str S Vadboden 20.7 (Ingemar Nilsson). 1 ex rast Almeö 21.7 (Leif Arvidsson). 2 ad rast Mellersta delen 23.7 (Albin Thorsson). 2 ex rast Vadboden 25.7 (Inge Olsson, Tony Norman, Lotta Berg). 3 ex str S Ytterberg 10.8 (Albin Thorsson, Eric Thorsson). 1 ad rast Ytterberg 11.8 (Lennart Ljuhs, Ingvor Ljuhs). 3 ad rast Utloppet 11.8 (Jörgen Fritzson). 20 ex rast 20.8 (HF). 4 ex Fågeludden 24.8 (Albin Thorsson). 1 ex rast Fågeludden 31.8 (Hans Petersson).

Totalt 15 fynd, 1 på våren och 14 på hösten. Två flockar på fler än 10 individer.

En flock på 35 ad och en på 17 ad.

Småsnäppa *Calidris minuta*

Vårfynd: 1 ex rast 5.6 (Ingemar Nilsson, Inge Olsson, Maj-Britt Nilsson).

Höstfynd: 1 ex rast Vadboden 5.8 (Lennart Ljuhs). 3 ex rast Vadboden 9.8-20.8 (Edvin Klein, Lotta Berg, Magnus Hallgren). 1 ex rast Utloppet 11.8-12.8 (Jörgen Fritzson, Bengt Pettersson). 2 ex rast Ytterberg 11.8-15.8 (Alf Karlsson, Lennart Ljuhs, Albin Thorsson). 3 ex rast 20.8 (HF). 1 ex rast Vässtorpsviken 20.8-27.8 (Lotta Berg, Albin Thorsson, Lennart Ljuhs).

6 fynd i år, varav 1 vårfynd. I summan på 3 ex den 20.8 ingår den i Vässtorpsviken.

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Första vårfynd: 1 ex rast Fågeludden 2.5 (Torbjörn Skogedal).

Vårfynd, större antal: 12 ex rast Norra Sätunaviken 10.5 (Leif Arvidsson). 29 ex rast Vadboden 15.5-20.5 (Claës Ekberg, Eric Thorsson, Uno Unger).

Sista höstfynd: 1 ex Vadboden 21.8 (Albin Thorsson, Jörgen Fritzson).

Många vårfynd. Två flocka på fler än tio individer. Under hösten sågs 4-5 individer.

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

13 ad rast Trandansen 9.7-12.7 (Sven Olof Gren, Lena Dahlkvist, Kristian Kjellberg). 4 ad rast Trandansen 17.7-30.7 (Sven Olof Gren, Jörgen Fritzson, Magnus Hallgren). 2 ad rast Vässtorpsviken 17.7 (Eric Thorsson) 2 ad str S 19.7 (Åke Abrahamsson). 4 ad rast Vadboden 6.8-18.8 (Leif Arvidsson, Sven Olof Gren, Ulf Lindell). 3 ex str S Vadboden 8.8 (Albin Thorsson). 1 ex Fågeludden 10.8 (Albin Thorsson, Eric Thorsson). 2 ex rast Utloppet 14.8 (Lotta Berg, Hanna Berg, Emma Berg). 6 1K rast Vadboden 16.8-21.8 (Albin Thorsson, Ingemar Nilsson, Jörgen Fritzson). 6 1K str S Vadboden

20.8 (Åke Abrahamsson). 3 ex rast Ytterberg 27.8 (Lennart Ljuhs, Lotta Berg, Hanna Berg).

Under hösten sågs det uppskattningsvis 46 individer. Som mest sågs 13 ex rasta vid Trandansen.

Kärrensäppa *Calidris alpina*

Vårfynd: 1 2K+ rast Hornborgamaden 25.3

(Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg). 1 2K+ rast Vadboden 9.4-10.4 (Lennart Ljuhs, Åke Abrahamsson, Jonas Englund). 2 ex Fågeludden 7.5 (Kent-Ove Hvass). 2 ex rast Trandansen 20.5 (Ronald Jonsson).

Höstfynd, större antal: 121 ex rast 20.8 (HF). 100 ex Fågeludden 24.8 (Albin Thorsson).

Sista höstfynd: 2 ex rast Mellersta delen 4.11-16.11 (Albin Thorsson, Edvin Klein, Leif Arvidsson).

4 fynd av 6 individer under våren. Höstens första fågel dök upp 4.7 och de sista försvann 16.11.

Myrsnäppa *Limicola falcinellus*

Vårfynd: 5 ad rast Vadboden 22.5-29.5 (Lennart Ljuhs, Martin Kvarnbäck, Bengt Pettersson). 1 ad rast Vadboden 4.6-5.6 (Torbjörn Skogedal, Edvin Klein).

Höstfynd: 1 1K rast Vadboden 11.8 (Jörgen Fritzson, Lars Johansson). 1 ex rast Vadboden 21.8 (Jörgen Fritzson, Albin Thorsson, Edvin Klein).

4 fynd, 2 fynd av 6 ex på våren och 2 fynd av 2 ex på hösten.

Prärielöpare *Tryngites subruficollis*

1 ex förifl. Fågeludden 17.9 (Magnus Hallgren, Lotta Berg).

Ny art för Hornborgasjön. Enligt Artportalen var detta nr 285. Fågeln kom flygande under en simfågelräkning. Den fög söderut och försvann bakom Ytterberg.

Brushane *Philomachus pugnax*

Första vårfynd: 5 ex rast 16.4 (HF).

Vårfynd, större antal: 110 ex rast 7.5 (HF).

Höstfynd, större antal: 65 ex rast Vadboden 7.8-21.8 (Jörgen Fritzson, Dan Klasson, Ulf Lindell). 60 ex Utloppet 15.8 (Leif Arvidsson, Albin Thorsson). 60 ex Fågeludden 24.8 (Albin Thorsson).

Sista höstfynd: 1 ex Tranum 30.10 (Albin Thorsson).

Vårens första fågar sågs vid Utloppet. Under sommaren var det som mest 23 ex vid Vadboden. Höstens högsta antal var 65 ex 13.8 och lika många 21.8.

Dvärgbeckasin *Lymnocyptes minimus*

Spelande: 2 ex Sätunamaden 18.4-3.5 (Jörgen Fritzson, Musse Björklund, Eric Thorsson).

Höstfynd: 1 ex Fäholmen 2.10 (Kent-Ove Hvass). 1 ex rast Fågeludden 15.10 (Lotta Berg, Hanna Berg, Katarina Bremsjö). 1 ex Stenums mader 14.11 (Magnus Lundström).

Två spelande fåglar i år. 3 individer sågs runt sjön under hösten.

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

Första vårfynd: 2 ex rast Stora Veka 13.3 (Gunnar Jakobson).

Högsta antal, vår: 47 ex rast 7.5 (HF).

Högsta antal, höst: 66 ex rast 20.8 (HF).

Låga höstantal detta år.

Dubbelbeckasin *Gallinago media*

Spelande: 4 ex Hornborgamaden 2.5-13.5 (Jörgen Fritzon, Kristian Kjellberg, Gunnar Jakobsson). 2 ex Utloppet 11.5 (Claës Ekberg, Jan Yseus).

Totalt 6 spelande fåglar; Hornborgamaden (4) och Utloppet (2).

Morkulla *Scolopax rusticola*

Spelande: 1 ex 3.4 (Urban Lundström). 1 ex Bjällums by 4.4 (Eric Thorsson). 4 ex Ore backar 9.5-10.5 (Henrik Hellemar). 1 ex Stenums mader 10.5 (Jörgen Fritzon). 1 ex Trestena 27.6 (Leif Arvidsson). 1 ex Stenums mader 29.6 (Albin Thorsson).

Övriga fynd: 1 ex rast Rödemosse 2.4 (Leif Arvidsson). 1 ex Fågeludden 21.4 (Kent-Ove Hvass). 1 ex Sätuna by 24.4 (Lotta Berg, Hanna Berg). 1 ex Trestena 7.5 (Kristian Kjellberg). 1 ex Hångers by 5.8 (Albin Thorsson).

Totalt 9 spelande. Spelande fåglar har setts på följande platser; Bjällums by (1), Ore backar (4), Stenums mader (2), Trestena (1) och ett okänt ställe (1).

Övriga fåglar som rapporterats saknar aktivitetsindex eller har setts som rastande eller förbiflygande.

Rödspov *Limosa limosa*

1 2K+ rast Trandansen 18.4-8.5 (Jörgen Fritzon, Magnus Hallgren, Allan Högberg). 1 ex rast Vadboden 3.6-9.6 (Anders Sennmalm, Ingemar Nilsson, Sven Olof Gren).

Två fynd i år, båda vårfynd.

Rödspov *Limosa limosa islandica*

1 1K rast Hångers udde 9.9-2.10 (Magnus Hallgren, Lennart Ljuhs, Jan Mogol).

Ett fynd av isländsk rödspov i år.

Myrspov *Limosa lapponica*

Vårfynd: 2 ex rast Vadboden 20.4-16.5 (Anita Ljungström, Uno Unger, Clas Hermansson). 32 ex str N Fågeludden

2.5 (Lennart Carlsson). 1 ex rast Fågeludden 2.5 (Åke Abrahamsson). 2 ad rast Getnäsviden 14.5 (Janne Pettersson).

Höstfynd: 396 ex str SV Vadboden 17.7-24.7 (Peter Spetz, Lennart Ljuhs, Albin Thorsson). 4 ex rast Vadboden 18.7-25.7 (Peter Spetz, Jörgen Fritzon, Claës Ekberg). 6 ex str S Ytterberg 11.8 (Lennart Ljuhs, Ingvor Ljuhs). 1 ex rast Ytterberg 13.8 (Leif Arvidsson).

Totalt 8 fynd, 4 på våren och 4 på hösten. Den största flock som sågs var en på 174 ex den 24.7. Samma dag lite tidigare sågs 55 ex sträcka. Båda dessa summor ingår i den stora flock i början av hösten.

Småspov *Numenius phaeopus*

Vårfynd: 2 ex rast Stora Veka 30.4 (Gunnar Jakobsson). 2 ex förbifl. Fågeludden 5.5 (Jörgen Fritzon). 6 ex rast 7.5 (HF). 3 ex förbifl. Fågeludden 11.5 (Patrik Andersson).

Sommarfynd: 1 ex rast Fåholmen 11.6 (Lotta Berg).

Höstfynd: 1 ex förbifl. Vadboden. 10.8 (Jörgen Fritzon).

1 ex str Vadboden 14.8 (Albin Thorsson). 1 ex Utloppet 15.8 (Albin Thorsson).

Totalt 8 fynd; 4 vårfynd, 1 sommarfynd och 3 höstfynd. Sommarfyndet är intressant då det är i mitten av juni.

Storspov *Numenius arquata*

Första vårfynd: 1 ex förbifl. Vadboden 22.3 (Torbjörn Skogedal).

Spelande: 1 ex Bolums by 25.3 (Eric Thorsson). 7 (4 i par + 3 hanar) Hornborgamaden-Sätunamaden 25.3-8.6 (Magnus Hallgren, Lotta Berg, Dan Klasson). 1 ex Fåholmen 16.4 (Per Lagerås). 1 ex Hångers udde 7.5-21.5 (Lotta Berg, Cecilia Lundström, Bosse Lundström). 1 ex Ytterberg 21.5-22.5 (Uno Unger, Lars Erik Norbäck). 4 i par Vässtorp 28.5-7.6 (Eric Thorsson, Peter Laudon). 1 ex St. Bjurum 3.6 (Eric Thorsson).

Vårfynd, större antal: 21 ex rast Hornborgamaden 25.3-26.3 (Eric Thorsson, Jörgen Fritzon).

Höstfynd, större antal: 15 ex str SV Vadboden 18.6 (Sven Olof Gren, Birgitta Danielsson, Sten Danielsson). 22 ex str S Vadboden 10.8 (Sven Olof Gren).

12 spelande individer/par från följande lokaler; Fåholmen (1), Bolums by (1), Vässtorp (2), Ytterberg (1), Hornborgamaden-Sätunamaden (5), Hångers udde (1) och St. Bjurum (1). Antalet häckningspar runt sjön; 2002 (10), 2003 (12), 2004 (12), 2005 (8), 2006 (9), 2007 (12), 2008 (11), 2009 (8), 2010 (8).

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*

Första vårfynd: 1 ex rast Fågeludden 20.4 (Jörgen Fritzon, Eric Thorsson, Edvin Klein). 1 ex rast Vadboden 20.4 (Anita Ljungström, Anita Persson).

Högsta antal, vår: 32 ex rast 7.5 (HF).

Högsta antal, höst: 16 ex rast 20.8 (HF).

Sista höstfynd: 2 ex rast Utloppet (Tore Holsendahl).

Oktoberfynden är inte många. Under 2000-talet finns det bara ett tidigare oktoberfynd, 1 ex Almeö 2.10 2005.

Skogssnäppa *Tringa ochropus*

Första vårfynd: 1 ex rast Hornborgamaden 30.3 (Jörgen Fritzon, Lennart Andersson).

Högsta antal, vår: 19 ex rast 20.4 (HF).

Högsta antal, sommar: 10 ex rast Trandansen 16.6 (Tore Holsendahl).

Svartsnäppa *Tringa erythropus*

Första vårfynd: 2 ad rast Sätunamaden 25.4 (Karin Gällman, Musse Björklund, Kristian Kjellberg).

Sommar-höstfynd, större antal: 152 ad rast Vadboden 9.6-11.6 (Kjell Svensson, Ingemar Nilsson, Lennart Ljuhs).

Sista höstfynd: 1 ex Båltorpssnaden 27.9 (Albin Thorsson).

Förmodligen sågs det över 200 individer 9.6-11.6. Högsta siffran 152 är rekord för sjön.

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Första vårfynd: 1 ex str N Fågeludden 19.4 (Lennart Hermansson, Magnus Hallgren, Jörgen Fritzon).

Högsta antal, vår: 36 ex rast 7.5 (HF).
Högsta antal, höst: 32 ex rast 20.8 (HF).
Sista höstfynd: 1 ex rast Sätunamaden 1.10 (Eric Thorsson).

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis*

1 ad rast Sätunamaden 25.4-27.4 (Musse Björklund, Göran Nilsson, Jörgen Fritzson).

Det blev ingen upprepning på de senaste årens häckningsförsök. Endast ett ex som rastade några dagar.

Grönbena *Tringa glareola*

Första vårfynd: 5 ex rast Sätunamaden 15.4 (Andreas Karlsson).

Högsta antal, vår: 226 ex rast 7.5 (HF).

Häckningar: 2 pulli Vadboden 10.5-1.7 (Janne Pettersson, Magnus Hallgren, Magnus Lundström).

Högsta antal, höst: 101 ex str S Vadboden 1.7 (Clas Hermansson).

Konstaterade ungar här inte till vanligheterna i Hornborgasjön. Detta är den första kullen sedd under 2000-talet.

Rödbena *Tringa totanus*

Första vårfynd: 1 ex rast Hornborgamaden 30.3 (Jörgen Fritzson, Lennart Andersson).

Högsta antal, vår: 86 ex rast 7.5 (HF).

Högsta antal, höst: 45 ex Vadboden 23.7 (Ingemar Nilsson).

Sista höstfynd: 3 ex rast Södra Sätunaviken 17.9 (Kristian Kjellberg).

Roskarl *Arenaria interpres*

1 ex rast Fågeludden 21.8-24.8 (Kent-Ove Hvass, Albin Thorsson).

Endast ett höstfynd gjordes i år.

Smalnäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*

1 ex rast 20.8 (HF).

Fågeln sågs vid paddlingen av södra delen under en simfågelräkning.

Dvärgmåsar *Larus minutus*

Vårfynd: 35 ex rast 21.4-30.5 (Åke Abrahamsson, Eric Thorsson, Jörgen Fritzson).

Sommarfynd: 1 ex rast Fågeludden 11.6 (Kjell Svensson).

6 ex rast 22.7-30.7 (Åke Abrahamsson, Eric Thorsson).

12 ex rast 10.8-25.8 (Jörgen Fritzson, Eric Thorsson, Åke Abrahamsson). 2 1K Utloppet 11.8 (Jörgen Fritzson).

Höstfynd: 3 1K rast Norra delen 8.9-10.9 (Eric Thorsson, Albin Thorsson, Yngve Ericson).

Under våren sågs som mest 19 (15 ad + 4 2K) samtidigt 4.5. Under sommaren sågs också en del ute på flytöarna och vid Utloppet sågs två knappt flygga fåglar. Det har även setts en del 1K-fåglar tidigt i augusti. Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2011".

Skrattmåsar *Larus ridibundus*

Första vårfynd: 1 ad rast Utloppet 8.3 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg).

Vinterfynd: 1 ex St. Bjurum 5.12 (Albin Thorsson).

En fågel sågs under vintern. Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2011".

Fiskmåsar *Larus canus*

Högsta antal, vår: 50 ex rast Utloppet 2.4 (Johan Södercrantz, Hans Pettersson). 50 ex rast Vadboden 4.4 (Leif Edberg, Sören Björklind).

Högsta antal, höst: 70 ex förbifl. Fågeludden 23.10 (Magnus Hallgren).

Vinter, större antal: 90 ex förbifl. Vadboden 12.12 (Eric Thorsson, Albin Thorsson).

Under hela december fanns det ett gäng fiskmåsar kvar. Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2011".

Silltrut *Larus fuscus*

Första vårfynd: 2 ad rast Utloppet 29.3 (Leif Arvidsson, Jörgen Fritzson, Eric Thorsson).

Övriga fynd: 1 ex Vadboden 2.4 (Lotta Berg). 1 ad förbifl. Fåholmen 3.5 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg). 1 ex förbifl. Ytterberg 29.5 (Lotta Berg, Hanna Berg, Emma Berg). 1 ex Vadboden 7.7 (Christer Blank). 1 ad St. Bjurum 14.7 (Leif Arvidsson).

Endast observationer av enstaka fåglar.

Gråtrut *Larus argentatus*

Vinter, större antal: 21 ex rast Utloppet 9.2 (Leif Arvidsson). 38 ex rast 11.12 (HF). 50 ex Getnäsaviken 21.12 (Albin Thorsson). 97 ex Norra delen 22.12 (Albin Thorsson, Jörgen Fritzson). 40 ex rast Fågeludden 30.12 (Jörgen Fritzson).

Högsta antal, vår: 400 ex rast Utloppet 29.3 (Jörgen Fritzson).

Sommarfynd: 1 ex Utloppet 5.6 (Bengt Adamsson). 1 ex Getnäsaviken 14.6 (Eric Thorsson). 1 ex rast Fåholmen 26.6 (Eric Thorsson). 1 ad rast Vadboden 30.6 Clas Hermansson). 2 ad St. Bjurum 14.7 (Leif Arvidsson). 2 2K förbifl. Rönäs 19.7 (Albin Thorsson). 1 ad förbifl. Fågeludden 22.7 (Björn Klevevemark, Eva Klevevemark). 1 ad Fåholmen 24.7 (Eric Thorsson).

Havstrut *Larus marinus*

Högsta antal, vår: 46 ex rast 9.4 (HF).

Sommarfynd: bl.a. 2 ex rast Ytterberg 4.6 (Kristina Åkerlund, Görgen Åkerlund). 1 4K+ rast Hornborgaviken 11.6 (Magnus Hallgren). 1 3K rast Fåholmen 26.6 (Eric Thorsson). 1 1K förbifl. Fågeludden 30.7 (Magnus Hallgren). 1 ad rast Vässtorpsviken 30.7 (Magnus Hallgren). 1 ad rast Vadboden 30.7 (Magnus Hallgren).

2 ex rast 20.8 (HF).

Höstfynd: bl.a. 2 ex rast 15.10 (HF). 1 ex rast 12.11 (HF).

Vinterfynd: bl.a. 2 (1 ad + 1 1K) rast Fågeludden (Magnus Hallgren). 6 ex rast 11.12 (HF). 6 ex rast Fågeludden

30.12 (Jörgen Fritzson).

Rapporterna från höst och vinter speglar troligen inte artens verkliga förekomst i Hornborgasjön.

Tretåig mås *Rissa tridactyla*

1 1K förbifl. Korpaboviken 11.12 (Claës Ekberg, Albin Thorsson). 1 ad rast Södra delen 11.12 (Eric Thorsson, Magnus Hallgren, Gunnar Jakobsson).

Två fynd i år, båda samma deg efter en tid med friska västvindar.

Småtärna *Sternula albifrons*

1 ad rast Hornborgaviken 11.6 (Kjell Svensson, Albin Thorsson, Eric Thorsson).

Tredje fyndet för Hornborgasjön under 2000-talet. Fågeln upptäcktes tidigt på morgonen och stannade till strax innan elva då den sågs dra söderut.

Skräntärna *Hydroprogne caspia*

Vårfynd: 1 ad rast Oranabbe 7.5 (Åke Abrahamsson). 2 ad rast Hångers udde 28.5 (Eric Thorsson, Magnus Hallgren, Kristian Kjellberg).

Sommar-höstfynd: 1 ad förbifl. Vadboden 16.6 (Bengt pettersson). 6 ad rast 13.7-15.8 (Fredrik Lång, Albin Thorsson, Eric Thorsson). 5 (4 ad + 1 1K) rast 20.8-4.9 (Erik Thorsson, Ulf Gotthardsson, Kent-Ove Hvass).

Det kan inte uteslutas att några av de gamla fåglarna i mitten av juli och början av augusti stannade kvar till slutet av augusti.

Svarttärna *Chlidonias niger*

Första vårfynd: 2 ex rast Norra delen 4.5 (Åke Abrahamsson).

Sista höstfynd: 1 1K rast Norra delen 9.9-10.9 (Albin Thorsson, Eric Thorsson).

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2011".

Silvertärna *Sterna paradisea*

Första vårfynd: 1 ad rast Fågeludden 21.4 (Anne-Lis Krantz).

Vårfynd, övriga: 1 ad förbifl. Fågeludden 23.4 (Magnus Hallgren, Kristian Kjellberg). 2 ex str N Fågeludden 30.4 (Magnus Hallgren, Stig Karlsson, Lotta Berg). 1 ad rast Norra delen 4.5 (Åke Abrahamsson, Lennart Ljuhs). 5 ex förbifl. Fåholmen 6.5 (Jörgen Fritzson). 6 ex 7.5 (HF). 1 ad rast Fågeludden 8.5 (Lennart Ljuhs, Ingvor Ljuhs).

Höstfynd: 1 ex Utloppet 13.7 (Oscar Berkefalk Westman, Kicki Westman). 1 ad rast Utloppet 23.7 (Albin Thorsson). 1 ex rast Fågeludden 11.8 (Gunde Persson, Gunilla Steinman). 1 1K Fåholmen 9.9 (Albin Thorsson).

11 fynd, 7 vårfynd och 4 höstfynd. De två första fynden för i år var bland de tidigaste fynden i sjön någonsin.

Fisktärna *Sterna hirundo*

Första vårfynd: 1 ex rast Fågeludden 20.4 (Dan Klasson, Jörgen Fritzson, Elias Ahlgren).

Sista höstfynd: 1 ex Rönäs 27.9 (Albin Thorsson).

Ytterligare information går att läsa under rubriken

"Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2011".

Skogsduva *Columba oenas*

Vinterfynd: 1 ex förbifl. Tranum 25.2 (Leif Arvidsson).

Spelande: 1 hane Hångers by 25.4-30.4 (Musse Björklund, Jörgen Fritzson, Edvin Klein). 1 hane Ore backar 15.5 (Ola Bondesson). 1 ex Utloppet 21.5 (Uno Unger). 1 ex Trestena 8.6 (Leif Arvidsson).

Totalt 4 spelande fåglar; Hångers by (1), Ore backar (1), Utloppet (1) och Trestena (1).

Gök *Cuculus canorus*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång Rödemosse 7.5 (Kristian Kjellberg).

Sista höstfynd: 1 ex rast Kärrgården 17.9 (Johan Bergquist, Anders Bergquist).

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

1 ex spel/sång St. Bjurum 23.3 (Kristian Kjellberg).

Hördes 4 km söder om Bjurum.

Kattuggla *Strix aluco*

Häckningar: 2 i par Stora Veka 1.4-15.5 (Gunnar Jacobson). 1 pull Hälsingsgården 14.5 (Kristian Kjellberg). 2 pulli Fåholmen 7.6 (Eric Thorsson). 3 (1+2) pulli Barnasjön 29.6 (Clas Hermansson, Christopher Magnusson, Johan Bergquist). 1 pull Bjällums by 1.7 (Clas Hermansson, Christopher Magnusson, Johan Bergquist).

Minst 5 konstaterade häckningar runt sjön. Stora Vecka (1), Hälsingsgården (1), Fåholmen (1), Barnasjön (1-2) och Bjällums by (1). När i området runt Fåholmen kan vara en dubbelräkning, därav uppskattningen till 5. Förmodligen finns det fler häckningar runt sjön.

Hornuggla *Asio otus*

1 ex Kärrtorp 21.12 (Anders Bergström).

Endast en rapporterad hornuggla i år.

Jorduggla *Asio flammeus*

1 ex rast Hornborgamaden 28.3-1.4 (Jörgen Fritzson, Lotta Berg, Hanna Berg). 1 ex förbifl. Sätunamaden 9.5 (Kristian Kjellberg).

Endast två vårfynd gjordes i år. Eventuellt är det samma fågel som setts.

Nattskärna *Caprimulgus europaeus*

Spelande: 1 ex St. Bjurum 3.6-12.6 (Albin Thorsson, Eric Thorsson).

Övriga fynd: 1 ex förbifl. Utloppet 19.5 (Hans Petersson, Peter Backman). 1 ex rast Hångers udde 1.9 (Ulrich Tourbier).

Endast ett ex spelande, Bronäs. Två övriga fynd, ett vårfynd och ett höstfynd.

Tornseglare *Apus apus*

Första vårfynd: Den 12.5 sågs de första tornseglarna. Som mest sågs 100 ex över Sätunamaden.

Större antal: 1000 ex Oranabbe 26.5 (Anders Jihmanner).
Sista höstfynd: 8 ex Fågeludden 20.8 (Lotta Berg).

Kungsfiskare *Alcedo atthis*

1 ex rast Tranum 15.1-24.1 (Leif Arvidsson).

Årets enda fågel sågs vid Härlingstorpsskanalen. De sista årens vintrar har slagit hårt mot kungsfiskarbeståndet.

Göktyta *Jynx torquilla*

Spelande: 1 ex Kärragården 12.4 (Clas Hermansson). 1 ex Vässtorp 23.4 (Eric Thorsson, Mikael Holst). 1 ex Bjällums by 25.4 (Albin Thorsson).

Revirhävande: 2 ad Hångers by 24.4-7.5 (Musse Björklund, Kristian Kjellberg, Lennart Ljuhs). 1 ex Hångers udde 30.4-15.5 (Lotta Berg, Eric Thorsson, Cecilia Lundström).

Övriga fynd: 1 ex Fågeludden 18.5 (Johan HP Johansson, Niklas Tellbe). 1 ex rast Trestena 13.8 (Ulf Lindell).

Tre spelande individer; Kärragården (1), Vässtorp (1) och Bjällums by (1). Revir fanns minst på två ställen; Hångers by (1) och Hångers udde (1). Ett höstfynd gjordes vid Trestena.

Spillkråka *Dryocopus martius*

Spelande: 1 ex Hångers by 12.4 (Eric Thorsson). 1 ex Utloppet 17.4 (John Karlsson Rolander, Jesper Nilsson). 1 ex Trestena (Uno Unger).

Mindre hackspett *Dendrocopos minor*

Spelande: 1 ex Bolums by 25.3 (Eric Thorsson). 1 ex Rödemosse 7.4-23.4 (Leif Arvidsson). 1 ex Fäholmen 21.4 (Anders Sennmalm).

Övriga fynd, häcktid: 1 ex Ore backar 9.4 (Clas Hermansson). 1 ex Fågeludden 22.4 (Berndt-Johan Lindberg). 1 ex Vadboden 30.7 (Magnus Hallgren).

Granskning av fynden visar att det funnits spelande fåglar; Fäholmen (1), Bolums by (1) och Rödemosse (1). Det konstaterades inte några häckningar, vilket troligen kan förklaras med artens relativa undanskymda förekomst i biotoper som inte besöks så ofta.

Trädlärka *Lullula arborea*

2 ex spel/sång St. Bjurum 23.3-23.4 (Albin Thorsson, Eric Thorsson, Inger Johansson). 1 ex spel/sång Ore backar 30.4 (Åke Abrahamsson).

Sånglärka *Alauda arvensis*

Första vårfynd: 2 ex förbifl. Sätunamaden 6.3 (Gunnar Jakobsson).

Sista höstfynd: 1 ex rast Almeö 12.11 (Leif Arvidsson).

Berglärka *Eremophila alpestris*

1 ex str S Stora Veka 15.10 (Gunnar Jakobsson).

Ett ex sågs sträcka söderut. Senast det sågs berglärka i Hornborgasjön var 2007, då ett ex sågs vid Ytterberg under januari-mars.

Backsvala *Riparia riparia*

Första vårfynd: 2 ex rast Hornborgamaden 24.4 (Eric Thorsson).

Sista höstfynd: 2 ex str S Hornborgamaden 20.9 (Albin Thorsson).

Ladusvala *Hirundo rustica*

Första vårfynd: 1 ex Ytterberg 3.4 (Sture Hermansson).

Sista höstfynd: 2 ex förbifl. Trandansen 25.9 (Lars Erik Norbäck, Bengt Adamsson).

Vårfyndet tangerar det tidigaste fyndet i sjön. 1 ex sågs vid Stenum's mader 3.4 2006.

Hussvala *Delichon urbicum*

Första vårfynd: 1 ex förbifl. Almeö 24.4 (Lars Johansson).

Sista höstfynd: 1 ex rast Fågeludden 31.8 (Hans Petersson).

Trädpiplärka *Anthus trivialis*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång Trandansen 21.4 (William Sjöberg).

Sista höstfynd: 1 ex str Utloppet 17.9 (Albin Thorsson). 3 ex str SO Vässtorp 17.9 (Eric Thorsson). 3 ex str S Kärragården 17.9 (Johan Berquist, Anders Bergquist).

Ängsplärlärka *Anthus pratensis*

Första vårfynd: 1 ex rast Sätunamaden 19.3 (Gunnar Jakobsson).

Sista höstfynd: 2 ex Tranum 5.11 (Albin Thorsson).

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus*

Vårfynd: 1 ex Utloppet 6.5 (Mattias Larsson).

Höstfynd: 1 ex förbifl. Fäholmen 1.9 (Clas Hermansson).

1 ex Kärrtorp 12.9 (Eric Thorsson). 1 ex Utloppet 17.9 (Albin Thorsson). 1 ex str SO Vässtorp 17.9 (Eric Thorsson). 1 ex förbifl. Hångers udde 17.9 (Magnus Hallgren, Stig Karlsson). 1 ex Fäholmen 19.9 (Kent-Ove Hvass). 2 ex Fågeludden 21.9 (Albin Thorsson). 1 ex Ytterberg 25.9 (Lotta Berg, Hanna Berg, Emma Berg).

Nio fynd, varav ett på våren och åtta på hösten.

Gulärka *Motacilla flaga*

Första vårfynd: 1 hane förbifl. Fågeludden 19.4 (Magnus Hallgren). 1 ad rast Ytterberg 19.4 (Lennart Ljuhs, Ingvor Ljuhs).

Sommarfynd, rasen thunbergi: 1 hane rast Fågeludden 27.5 (Musse Björklund).

Höst, större antal: 250 ex rast Fågeludden 21.8 (Lennart Ljuhs, Ingvor Ljuhs).

Sista höstfynd: 1 ex str S Fågeludden 17.9 (Lotta Berg, Johan Bergquist).

Forsärka *Motacilla cinerea*

Första vårfynd: 1 ex förbifl. Hornborga by 21.3 (Jörgen Fritzon, Edvin Klein).

Ingen häckning konstaterad.

Sädesärta *Motacilla alba*

Första vårfynd: 2 ex rast Stora Veka 27.3 (Gunnar Jakobsson).

Sista höstfynd: 1 ex Fågeludden 21.11 (Johan Wallén, Ida-Linnea Laudon).

Strömstare *Cinclus cinclus*

1 ex Utloppet 3.1 (Albin Thorsson). 1 ex Hornborga by 4.1-21.3 (Christopher Magnusson, Jörgen Fritzon, Eric Thorsson). 1 ex förbifl. Hornborgaviken 4.3 (Anita Ljungström).

Näktergal *Luscinia luscinia*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång Utloppet 8.5 (Peter Gavelin, Ulf Svanström).

Spelande: 26 hanar 8.5-1.7 (Eric Thorsson, Albin Thorsson, Jan Mogol).

Övriga fynd: 1 ex Ytterberg 26.5 (Erik Linnarsson). 1 ex ringm Kärrgården 29.6 (HF). 1 ex ringm Kärrgården 30.6 (HF). 1 ex ringm Kärrgården 8.7 (HF).

Totalt 26 sjungande ex; Tranum (2), Ostsidan (15), Hornborga by (1), Sätuna by (3), S Sätunaviken (1), Dagsnä (1) och Stenums mader (3).

Rödstart *Phoenicurus phoenicurus*

Vårfynd: 1 hane spel/sång Hångers by 30.4-7.5 (Lotta Berg, Eric Thorsson, Kristian Kjellberg). 1 ex spel/sång Hångers udde 10.5 (Anita Ljungström). 2 ad i par Hångers by 11.6 (Lennart Ljuhs, Ingvor Ljuhs).

Höstfynd: 1 ex Rönäs 8.9 (Albin Thorsson). 1 ex ringm Kärrgården 17.9 (HF).

En trolig häckning i år då ett par har setts med mat i näbben.

Buskskvätta *Saxicola rubetra*

Första vårfynd: 1 ex Utloppet 22.4 (Stig Karlsson, Berndt-Johan Lindberg).

Sista höstfynd:

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe*

Första vårfynd: 1 ex förbifl. Hälsinggården 8.4 (Lennart Andersson).

Sista höstfynd: 1 ex rast Almeö 16.10-5.11 (Leif Arvidsson).

Ringtrast *Turdus torquatus*

1 ex Hångers by 8.4 (Lennart Andersson). 1 ad hane rast Hångers udde 11.4 (Kristian Kjellberg). 1 hane str N 22.4 (Gunnar Jakobson).

Gräshoppsångare *Locustella naevia*

Första vårfynd: 2 ex spel/sång Hornborgamaden 10.5 (Leif Arvidsson, Lotta Berg, Hanna Berg). 1 ex spel/sång Bolums by 10.5 (Mats Rosengren).

Spelande: 15 ex 10.5-3.8 (Clas Hermansson, Eric Thorsson, Gunnar Jakobsson).

Övriga fynd: 2 ex ringm Vekamaden 17.8 (Albin Thorsson).

Totalt 15 spelande individer; Bolums by (7), Hornborgamaden (3), Sätuna by (1), Stora Veka (2), Båltorpsmaden (1) och Vadboden (1). En häckning kan konstateras vid Båltorpsmaden då två nästan oflygga fåglar fångades vid Vekamaden.

Sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*

Första vårfynd: 2 ex spel/sång Utloppet 23.4 (Albin Thorsson).

Kärrensångare *Acrocephalus palustris*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång Fäholmen 27.5 (Åke Abrahamsson).

Totalt 16 sjungande individer; Tranum (1), Kärrtorp (1), Bolums by (7), Vässtorpsviken (1), Hornborgamaden (1), Sätuna by (1), Stora Bjurum (1), Vadboden (1) och Stenumsviken (1).

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång Fågeludden 4.5 (Nils-Erik Ewers, Leif Godin).

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*

Första vårfynd: 1 ex Utloppet 7.5 (Kent-Ove Hvass).

Övriga fynd: 1 ex ringm Vekamaden 3.8 (Albin Thorsson).

Ytterligare information går att läsa i "Häckande rördrom och trastsångare i Hornborgasjön 2011".

Härmsångare *Hippolais icterina*

Första vårfynd: 1 hane spel/sång Vadboden 16.5 (Magnus Hallgren).

Ärtsångare *Sylvia curruca*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång Kärrgården 7.5 (Peter Laudon). 1 ex spel/sång Fäholmen (Eric Thorsson).

Törnsångare *Sylvia communis*

Första vårfynd: 2 ex spel/sång Fäholmen (Eric Thorsson, Jörgen Fritzon)

Trädgårdssångare *Sylvia borin*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång Hångers udde (Lotta Berg). 1 ex spel/sång Fäholmen 7.5 (Eric Thorsson).

Svarthätta *Sylvia atricapilla*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång Hornborga by 21.4 (Kristian Kjellberg, Uno Unger).

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*

Första vårfynd: 1 ex Ore backar 29.4 (Jan Fransson).

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång Bosgården 5.4 (Jörgen Fritzon).

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång Utloppet 16.4 (Ulf Lindell).

Grå flugsnappare *Muscicapa striata*

Första vårfynd: 1 ex rast Hångers udde 7.5 (Lotta Berg, Katarina Bremsjö).

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

1 hane rast Vadboden (Magnus Hallgren, Lennart Ljuhs, Ingvor Ljuhs).

En individ rastade en dag vid Trandansen.

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*

Första vårfynd: 1 hane spel/sång Stora Veka 21.4 (Gunnar Jakobsson, Jörgen Fritzon).

Skägges *Panurus biarmicus*

1 ex Tranum 5.11-6.11 (Eric Thorsson, Albin Thorsson). 2 ex Stenums mader 14.11 (Magnus Lundström).

Den ökning som skett de sista åren hejdades nu. Troligen ligger de hårda vintrarna bakom detta.

Svartmes *Parus ater*

Större antal: 14 ex str S 2.10 Fågeludden (Albin Thorsson, Eric Thorsson).

Törnskata *Lanius collurio*

Första vårfynd: 1 hane rast 25.5 (Lars Nilsson, Tonu Norman).

Varfågel *Lanius excubitor*

Sista vårfynd: 1 ex rast Stora Veka 10.4 (Gunnar Jakobsson). 1 ex rast Fågeludden 10.4 (Thore Holsendahl).

Första höstfynd: 1 ex rast Fåholmen 17.9 (Janne Petersson, Stig Karlsson). 1 ex rast Fågeludden 17.9 (Lotta Berg, Johan Bergquist, Anita Ljungström).

Nötkråka *Nucifraga caryocatactes*

Höstfynd: 1 ex förbifl. Vadboden 21.8 (Jörgen Fritzon, Edvin Klein, Ove Klein). 1 ex Bjällums by 1.9 (Albin Thorsson). 5 ex förbifl. 10.9 (Albin Thorsson, Eric Thorsson).

Kaja *Corvus monedula*

Högsta antal, vinter-vår: 250 ex förbifl. Fåholmen 13.3 (Clas Hermansson).

Högsta antal, höst-vinter: 300 ex Fåholmen 28.10 (Aron Sandling, Micael Jonsson).

Råka *Corvus frugilegus*

Vinterfynd: 1 ex förbifl. St. Bjurum 7.1 (Jörgen Fritzon, Eric Thorsson). 12 ex rast Hornborgamaden 2.12-27.12 (Magnus Hallgren, Leif Arvidsson). 1 ad Fågeludden 11.12-19.12 (Jörgen Fritzon, Claës Ekberg, Leif Arvidsson). 26 ex Härlingstorp 20.12 (Albin Thorsson). 2 ex rast Fåholmen 27.12 (Eric Thorsson).

Kråka *Corvus corone*

Högsta antal, vinter-vår: 150 ex rast Sätuna by 26.1 (Peter Laudon, Micke Wilson). 150 ex Sätunamaden 11.3 (Kristian Kjellberg).

Högsta antal, höst-vinter: 150 ex rast 25.12 (Kristian Kjellberg).

Korp *Corvus corax*

Högsta antal: 70 ex Stenumsviken 4.5 (Leif Arvidsson).

Stare *Sturnus vulgaris*

Vinterfynd, jan-feb: 1 ex rast Vadboden 11.1-18.1 (Leif Arvidsson, Mike Wilson, Jörgen Fritzon). 2 ex förbifl. Fåholmen 22.1 (Magnus Hallgren). 1 ex rast Stora Veka 12.2 (Gunnar Jakobsson).

Vinterfynd, dec: 5 ex förbifl. Fågeludden 6.12 (Leif Arvidsson). 6 ex str S Hälsingsgården 9.12 (Kristian Kjellberg). 60 ex rast Sätunamaden 11.12-30.12 (Leif Arvidsson, Gunnar Jakobsson, Kristian Kjellberg). 5 ex str S Norra Sätunaviken 11.12 (Gunnar Jakobsson). 25 ex förbifl. Vadboden 17.12-30.12 (Björn Spetz, Eric Thorsson). 1 ex Kärrgården 19.12 (Albin Thorsson). 4 ex förbifl. Tranum 20.12 (Albin Thorsson). 4 ex rast Fåholmen 22.12-27.12 (Eric Thorsson, Albin Thorsson, Jörgen Fritzon). 30 ex Stora Veka 31.12 (Gunnar Jakobsson). Större antal: 6000 ex rast Norra delen 10.8-1.9 (Albin Thorsson, Clas Hermansson, Lotta Berg). 5000 ex rast Sätuna by 17.8 (Edvin Klein, Jörgen Fritzon). 5000 ex rast Fågeludden 20.8 (Lotta Berg, Magnus Hallgren). 4000 ex förbifl. Ytterberg 20.8 (Eric Thorsson). 6000 ex Fåholmen 3.10 (Kent-Ove Hvass).

På grund av den hårda vintern var det få fynd av stare i januari och februari. Däremot så fanns det flera fynd i december. Störst antal sågs vid Kärrtorp 17.8 och Fåholmen 3.10. Båda dessa flockar innehöll 6000 fåglar.

Bergfink *Fringilla montifringilla*

Vår, större antal: 1000 ex rast Utloppet 17.4-18.4 (Per Björkman, Jörgen Fritzon, Roger Eskilsson).

Höst, större antal: 3500 ex rast Hornborga by 2.10 (Lennart Ljuhs).

Gulhämpling *Serinus serinus*

1 ex förbifl. Vadboden 12.6 (Magnus Hallgren).

Hornborgasjöns andra fynd. Fågeln hördes bara när den flög förbi.

Steglits *Carduelis carduelis*

Vinterfynd: 5 ex rast St. Bjurum 13.1 (Åke Abrahams-son). 4 ex förbifl. Trandansen 23.1 (Lotta Berg, Emma Berg, Hanna Berg). 3 ex rast Härlingstorp 5.2 (Lotta Berg). 50 ex rast Rödemosse 3.12 (Leif Arvidsson). 50 ex rast Båltorpsmader 21.12 (Kristian Kjellberg). 5 ex rast Vadboden 28.12 (Anders Carlberg).

Högsta antal: 125 ex rast Stora Veka 14.8 (Gunnar Jakobsson).

Sen cikoriafältet försvann kring Kärrgården har antalen inte kommit upp i samma antalsom förut.

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris*

Vårfynd: 3 ex rast Hornborgamaden 25.3 (Jörgen Fritzon). 9 ex förbifl. Ytterberg 2.4-6.4 (Patrik Andersson).

Magnus Hallgren, Niclas Fällström m.fl). 2 ex rast Hornborgaviken 4.4 (Ingemar Nilsson).

Höstfynd: 3 ex rast Hångers udde 7.10 (Magnus Hallgren, Inge Olsson). 6 ex rast Almeö 8.10-22-10 (Leif Arvidsson, Gunnar Jakobsson, Sven Arvidsson). 15 ex rast Hornborgamaden 16.10-20.11 (Lotta Berg, Leif Arvidsson, Emma Berg). 11 ex förbifl. Fågeludden 23.10 (Magnus Hallgren). 1 ex förbifl. Fäholmen 28.10 (Aron Sandling, Micael Jonsson). 15 ex rast Trandansen 1.11 (Dan Klasson). 3 ex förbifl. Ytterberg 4.11 (Albin Thorsson, Edvin Klein, Jörgen Fritzson). 3 ex förbifl. Vadboden 22.11 (Albin Thorsson). 50 ex rast Sätunamaden 18.12 (Gunnar Jakobsson).

Största flocken innehöll ca 50 individer och sågs 18.12 på Sätunamaden.

Snösiska *Carduelis hornemanni*

1 honf rast Vässtorpshaviken 10.12 (Albin Thorsson).

En honfärgad sågs vid Ängsladan i mitten av december.

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*

2 i par Dagsnäs 29.7 (Albin Thorsson). 30 ex rast Ore Backar 1.8 (Gunnar Jakobsson).

Två observationer i år. Senast det sågs bändelkorsnäbb i Hornborgasjön var 1.9 2008 då två ex flög förbi Fågeludden.

Mindre korsnäbb *Lexia curvirostra*

Vårfynd: 1 ex Rödemosse 2.4 (Leif Arvidsson).

Höstfynd: 2 ex Dagsnäs 10.8 (Albin Thorsson, Eric Thorsson). 10 ex förbifl. Vadboden 18.8 (Albin Thorsson). 1 ex str S Fågeludden 2.10 (Albin Thorsson). 5 ex förbifl. Vadboden 7.10 (Magnus Hallgren). 1 ex Getnäsudden 9.10 (Albin Thorsson).

Större korsnäbb *Loxia pytyopsittacus*

1 ex förbifl. Dagsnäs 22.11 (Albin Thorsson).

Endast ett fynd i år.

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Första vårfynd: 1 ex rast 14.5 (Gunnar Högberg).

Spelande: 21 hanar 14.5-25.6 (Jörgen Fritzson, Gunnar Jakobsson, Uno Unger).

Övriga fynd: 1 honf Hångers udde 27.5 (Musse Björklund).

Totalt 21 spelande; Fäholmen (1), Bjällums by (1), Fågeludden (1), Vässtorp (1), Ytterberg (1), Bosgården (1), Hornborgamaden (1), Almeö (1), Stora Veka (1), Båltorpsmaden (9), Hångers udde (2) och Utloppet (1).

Lappsparv *Calcarius lapponicus*

Vårfynd: 1 hane rast Ytterberg 2.4 (Hans Petersson). 1 ex Trandansen 3.4 (Urban Lundström). 1 ex Trandansen 10.4 (Per Johan Ulfendahl, Kerstin Ulfendahl).

Höstfynd: 2 ex rast Stora Veka 9.10 (Gunnar Jakobsson).

Totalt fyra fynd, varav Tre på våren och ett på hösten.

Snösparv *Plectrophenax nivalis*

Vinter-vårfynd: 12 ex rast Sätunamaden 9.3 (Bengt-Åke Svensson). 1 ex förbifl. Vadboden 13.3 (Lennart Ljuhs, Torbjörn Skogedal). 11 ex str N Fågeludden 20.3 (Eric Thorsson). 3 ex rast Hornborgamaden 26.3 (Kristian Kjellberg, Eric Thorsson). 1 ex förbifl. Ytterberg 2.4 (Magnus Hallgren).

Höst-vinterfynd: 2 ex rast Ytterberg 19.10 (Leif Arvidsson). 2 ex förbifl. Fågeludden 2.11 (Albin Thorsson). 3 ex Fågeludden 4.11 (Magnus Lundström, Jörgen Fritzson, Edvin Klein). 3 ex förbifl. Ytterberg 4.11 (Albin Thorsson). 1 ex Tranum 5.11 (Albin Thorsson). 5 ex rast Ytterberg 5.11 (Leif Arvidsson). 2 ex förbifl. Almeö 15.11 (Magnus Lundström). 1 ex Utloppet 11.12 (Albin Thorsson). 1 ex Fågeludden 11.12 (Magnus Hallgren). 4 ex rast Fågeludden 19.12 (Leif Arvidsson). 7 ex förbifl. Fågeludden 30.12 (Jörgen Fritzson).

Sävsparrv *Emberiza schoeniclus*

Vinterfynd: 1 ex rast Stenums mader 20.1 (Leif Arvidsson). 1 ex rast Fågeludden 2.12-11.12 (Magnus Hallgren, Lotta Berg).

Under behandling av RK

Vitstjärnig blåhake *Luscinia svecica cyaneacula*

1 ad hane rast Fågeludden 12.5 (Eric Thorsson).

Ny ras för Hornborgasjön om den blir godkänd!

Tillägg 2010

Orre *Tetrao tetrix*

Spelande: 2 ex St. Bjurum 6.4-25.4 (Gunnar Jakobsson, Kristian Kjellberg, Peter Laudon).

Övriga fynd: 1 hona Rödemosse 17.6 (Christopher Magnusson).

Skotträkning vid andjaktspremiären 2010

Mats Rosengren

Inledning

Hornborgasjöns fältstation har under många år följt omfattningen på andjakten bland annat genom skotträkning.

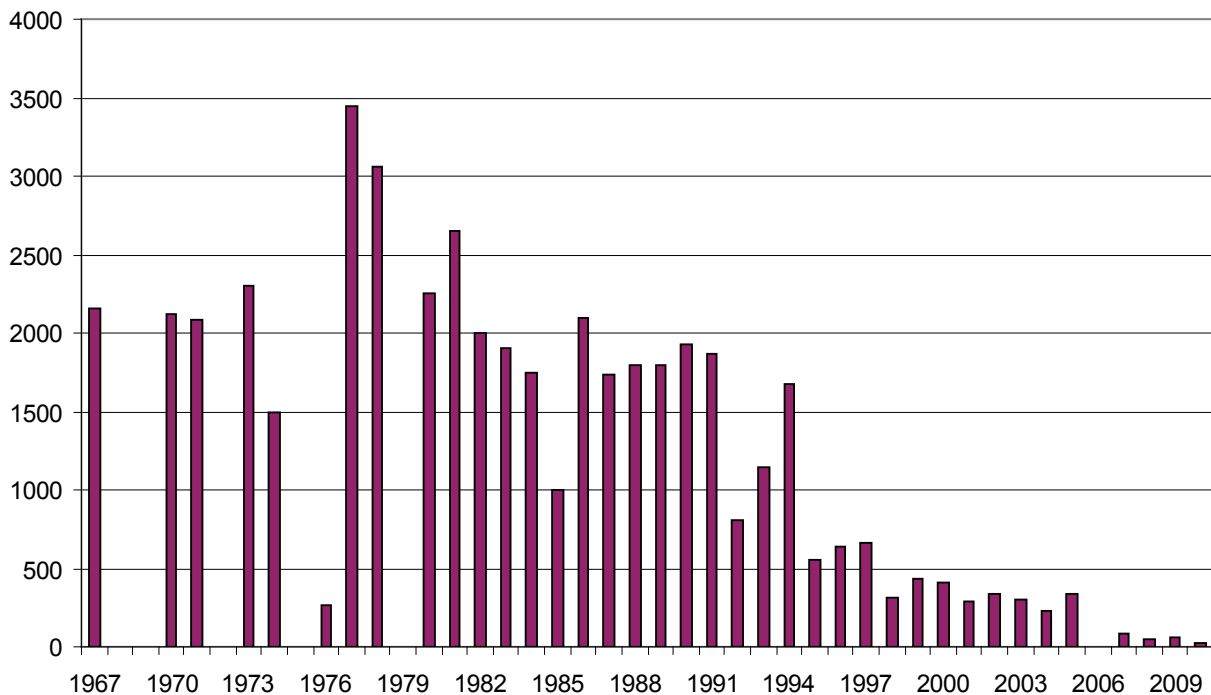
Metod

Räkningen genomförs andjaktspremiären den 21 augusti från fågeltornet på Fågeludden. Då jakten börjar bedrivs så fort det börjar ljusna, är vi på plats en timme före solens uppgång (cirka 04.00). Räkningen pågår sedan fram till klockan 09.00 normaltid. Årets räkning gjordes av Christopher Magnusson.

Resultat

Antalet räknade skott har under senare år stabiliserat sig på en lägre nivå efter att sjöns vattenstånd höjts färdigt våren 1995. Stora öppna vattenytor gör det svårare att komma inom skotthåll. Ersättningen för blyhagel kräver också kortare skjutavstånd. En viktig bidragande orsak till minskningen av jakten är också att de områden som ägs av Naturvårdsverket är fredade från fågeljakt. Vid årets räkning noterades 23 skott, det lägsta någonsin (se figur 1).

Första skottet avlossades 05.27. Det regnade en kvart från 05.05. Sedan var det bara molnigt. Inga skott hördes efter 07.00.

Figur1. Skotträkning 1967-2010 jaktpremiärdagen 21 augusti från kl. 04.00-09.00

Meddelanden från Hornborgasjöns fältstation

- Nr 1 Karlsson, A. & Swanberg, P.O. 1984. Hornborgasjöns tranor 1983.- Hornborga-dokument Nr 5. Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 2 Hornborgasjöns fältstation. 1984. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1983. - Hornborga-dokument Nr 7. Statens naturvårdsverk & Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 3 Hornborgasjöns fältstation. 1985. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1984. - Hornborga-dokument Nr 9. Statens naturvårdsverk & Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 4 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1985. - Meddelande nr 4 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument Nr 23.
- Nr 5 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1986. Meddelande nr 5 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument Nr 24.
- Nr 6 Hornborgasjöns fältstation. 1989. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1987. - Hornborga-dokument Nr 17. Statens naturvårdsverk&Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 7 Hermansson, C. & Lindgren, L.G. 1988. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1987. - Grus 14: 37-58.
- Nr 8 Fält, P. & Hermansson, C. 1989. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1988. - Grus 15 (4): 1-28.
- Nr 9 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1988. - Meddelande nr 9 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument Nr 19.
- Nr 10 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1989. - Meddelande nr 10 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument Nr 21.
- Nr 11 Fält, P. 1991. Pilgrimsfalken tillbaka i Skaraborgs län. - Skaraborgsnatur 28: 33-37.
- Nr 12 Fält, P. 1992. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1991 -GRUS 18(2): 15-25.
- Nr 13 Fält, P. 1991. Projekt svarthalsad dopping i Hornborgasjön. - Svarthaken. 14: 17-22
- Nr 14 Pettersson, B., Fält, P. & Johansson, O.C. 1993. Övervakning av fågelpopulationer genom häckningsbiologiska studier - exempel brun kärrhök. - Vår Fuglefauna. Suppl. 1: 82-85.
- Nr 15 Hornborgasjöns fältstation 1995. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1990. Meddelande nr 15 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 25.
- Nr 16 Fält, P. 1992. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1992. - GRUS 19(2): 1-14.
- Nr 17 Karlsson, T & Abrahamsson, Å. 1992. Holkprojektet 1991-1992. - GRUS 19(2): 18-23.
- Nr 18 Lindblad, A. 1992. Pilgrimsfalksutsättning 1992. - GRUS 19(2): 25-27.
- Nr 19 Fält, P. 1994. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1993. - GRUS 20(3): 1-15.
- Nr 20 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1991. - Meddelande nr 20 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 26.
- Nr 21 Amandusson, A. 1996. Fjärilar vid Hornborgasjön Inventeringsrapport 1988-1993. Meddelande nr 21 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 27.
- Nr 22 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1992. - Meddelande nr 22 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 28.
- Nr 23 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1993. - Meddelande nr 23 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 29.
- Nr 24 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1994. - Meddelande nr 24 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 30.
- Nr 25 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1995. - Meddelande nr 25 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 31.
- Nr 26 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1996. - Meddelande nr 26 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 32.
- Nr 27 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1997. - Meddelande nr 27 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 33.
- Nr 28 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1998. - Meddelande nr 28 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 34.
- Nr 29 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1999. - Meddelande nr 29 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 35.
- Nr 30 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2000. - Meddelande nr 30 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 36.
- Nr 31 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2001. - Meddelande nr 31 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 37.

- Nr 32 Hornborgasjöns fältstation 2003. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2002. – Meddelande nr 32 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 38.
- Nr 33 Hornborgasjöns fältstation 2004. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2003. – Meddelande nr 33 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 39.
- Nr 34 Hornborgasjöns fältstation 2005. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004. – Meddelande nr 34 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 40.
- Nr 35 Hornborgasjöns fältstation 2006. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2005. – Meddelande nr 35 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 41.
- Nr 36 Hornborgasjöns fältstation 2007. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2006. – Meddelande nr 36 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 42.
- Nr 37 Hornborgasjöns fältstation 2008. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2007. – Meddelande nr 37 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 43.
- Nr 38 Hornborgasjöns fältstation 2009. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2008. – Meddelande nr 38 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 44.
- Nr 39 Hornborgasjöns fältstation 2010. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2009. – Meddelande nr 39 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 45.
- Nr 40 Hornborgasjöns fältstation 2011. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2010. – Meddelande nr 40 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 47.

ornborga-dokument

1	Klimatdata och hydrologiska data för 1981. Arbetshandling	
2	Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1981. Arbetshandling	1982
3	Översiktlig vegetationskartering av Hornborgasjön. Olle Nordell	1982
4	Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1982. Skaraborgs läns Ornitologiska Förening	1984
5	Hornborgasjöns tranor 1983. Alf Karlsson & P-O Svanberg	1984
6	Hornborgasjöns restaurering. Geologisk och hydrologisk utvärdering av grundundersökningar. Sveriges Geologiska undersökningar	1984
7	Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1983. Hornborgasjöns Fältstation	1984
8	Fröbanken i Hornborgasjön. Jerry Skoglund & Håkan Hytteborn	1985
9	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1984. Hornborgasjöns Fältstation	1985
10	Emil Lindegren 1905. Beskrifning af Hornborgasjöns naturförhållanden och fanerogamvegetation. Rudolf Söderberg 1905. Berättelse öfver tre månaders vistelse vid Hornborgasjön i ornitologiskt syfte. Sommaren 1905.	1985
11	Fiskeribiologiska undersökningar i Hornborgasjön 1983. Arne Johlander	1986
12	Storeklaren - Hornborgasjön. Limnologiska undersökningar 1981 - 1985. Eva Willén, Susanna Hajdu & Gunnar Persson	1986
13	Hornborgasjöns fåglar. Benny Lönn, Christian Lundgren & Eriksson.	1987
14	Hornborgasjöns fåglar från 1860 till 1985. Christian Lundgren & Benny Lönn	1989
15	Hornborgasjön. Fiskeribiologiska undersökningar 1984 - 86. Arne Johlander.	1989
16	Människan och Hornborgasjön. Agrara livsformer kring Hornborgasjön. Lars Strömberg.	1989
17	Biologiska Undersökningar i Hornborgasjön 1987. Hornborgasjöns Fältstation.	1989
18	Rastande tranor vid Hornborgasjön - utnyttjande av jordbruksmarkerna våren och hösten 1988 Åke Berg & Christian Lundgren	1990
19	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1988. Hornborgasjöns Fältstation.	1990
20	Översiktlig vegetationskartering av Hornborgasjön 1988. Peder Fält	1990
21	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1989. Hornborgasjöns Fältstation	1990
22	Hornborgasjön – då, nu och sedan. En kartpresentation Lake Hornborga – past, present and future. A presentation by maps. Tomas Hertzman & Torsten Larsson	1991

Nr 23	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1985. Hornborgasjöns Fältstation	1991
Nr 24	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1986. Hornborgasjöns Fältstation	1991
Nr 25	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1990. Hornborgasjöns Fältstation	1995
Nr 26	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1991. Hornborgasjöns Fältstation	1995
Nr 27	Fjärilar vid Hornborgasjön. Inventeringsrapport 1988 – 1993 Anders Amandusson	1996
Nr 28	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1992. Hornborgasjöns Fältstation	1996
Nr 29	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1993. Hornborgasjöns Fältstation	1996
Nr 30	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1994. Hornborgasjöns Fältstation	1996
Nr 31	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1995. Hornborgasjöns Fältstation	2002
Nr 32	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1996. Hornborgasjöns Fältstation	2002
Nr 33	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1997. Hornborgasjöns Fältstation	2002
Nr 34	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1998. Hornborgasjöns Fältstation	2002
Nr 35	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1999. Hornborgasjöns Fältstation	2002
Nr 36	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2000. Hornborgasjöns Fältstation	2002
Nr 37	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2001. Hornborgasjöns Fältstation	2002
Nr 38	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2002. Hornborgasjöns Fältstation	2003
Nr 39	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2003. Hornborgasjöns Fältstation	2004
Nr 40	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004. Hornborgasjöns Fältstation	2005
Nr 41	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2005. Hornborgasjöns Fältstation	2006
Nr 42	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2006. Hornborgasjöns Fältstation	2007
Nr 43	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2007. Hornborgasjöns Fältstation	2008
Nr 44	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2008. Hornborgasjöns Fältstation	2009
Nr 45	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2009. Hornborgasjöns Fältstation	2010
Nr 46	BB Hornborgasjöns Fältstation	2010
Nr 47	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2010. Hornborgasjöns Fältstation	2010

Innehåll

- 6 Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 2010
Ida-Linnéa Laudon
- 8 Vattenståndet i Hornborgasjön 2010
Peder Hedberg Fält
- 9 Natura 2000 inventeringar vid Hornborgasjön 2010
Åke Abrahamsson
- 14 Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2010
Åke Abrahamsson
- 21 Häckande doppingar i Hornborgasjön 2010
Peder Hedberg Fält
- 26 Häckande kärnhökar i Hornborgasjön 2010
Bengt Pettersson
- 28 Häckande havsörn vid Hornborgasjön 2010
Bengt Pettersson
- 29 Häckande fiskgjuse i Hornborgasjön 2010
Eric Thorsson & Albin Thorsson
- 30 Rastande tranor vid Hornborgasjön 2010
Clas Hermansson, Alf Karlsson & Helge Sundén
- 39 Häckande tornfalk vid Hornborgasjön 2010
Åke Abrahamsson
- 42 Häckande svanar i Hornborgasjön 2010
Åke Abrahamsson
- 47 Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2010
Peder Hedberg Fält
- 54 Häckande storskarv och gråhäger i Hornborgasjön 2010
Peder Hedberg Fält
- 57 Häckande rördrom och trastsångare i Hornborgasjön 2010
Peder Hedberg Fält
- 61 Ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2010
Mats Rosengren
- 73 Fågelobservationer vid Hornborgasjön 2010
Magnus Hallgren & Stig Karlsson
- 93 Skotträkning vid andjaktspremiären 2010
Mats Rosengren